

Pápakovácsi Mesevár Német Nemzetiségi Óvoda

OM azonosító: 201780

Az óvoda címe: 8596 Pápakovácsi, Fő utca 20.

Óvodavezető: Vilmanné Placskó Erika

Pedagógiai Program

Készítette: *Vilmanné Placskó Erika*

Óvodavezető

Az Európai uniós elvárásoknak való megfeleltetést készítette: Vilmanné Placskó Erika és Böröczky Szilvia.

A más betűtípus indoka: Az Európai uniós elvárásoknak való megfeleltetés megkülönböztetett betű típussal (Arial Narrow) jelenik meg programunkban. (Módosítás időpontja: 2016. 02.01)

OIT 1-2/2018 számú Alapító okirat szerinti módosítás, valamint
Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának változásai szerinti módosítás

Pápakovácsi, 2018 augusztus 15

1. A PROGRAM SZERKEZETI FELÉPÍTÉSE

Bevezetés, bemutatkozás, óvodai nevelés szociokulturális háttere
Adatlap

Gyermekekép, óvodakép

Az óvodai nevelés általános feladatai:

Az egészséges életmódra nevelés; Egészségnevelési és Környezeti
nevelési program

Az érzelmi, az erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés

Az anyanyelvi és értelmi nevelés

Az óvodai élet megszervezése: személyi, tárgyi feltételek, napirend,
hetirend

Az óvoda kapcsolatai

Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai

- Játék

- Verselés, mesélés

- Mozgás

- Ének – zene, énekes játék, gyermektánc

- Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

- Külső világ tevékeny megismerése

- Munka jellegű tevékenységek

- Tanulás

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése, fejlesztésének
elősegítése

Mérés, értékelés, ellenőrzés rendszere

Gyermekvédelem

Ünnepek, megemlékezések

Német Nemzetiségi nevelésünk helyi gyakorlata

Nemzetiségi nevelés német nyelven

Legitimációs záradék

Tartalomjegyzék

2. BEVEZETÉS, BEMUTAKOZÁS, ÓVODAI NEVELÉS

SZOCIOKULTURÁLIS HÁTTERE

2.1. Bevezetés

Minden történelmi kor kialakítja a saját embereszményét. Az embereszmény kialakításának nincs tökéletesebb eszköze, mint a nevelés. A társadalmi és kulturális változások hatására módosulnak a nevelési intézmények, a velük szembeni elvárások.

Az átalakuló közoktatási rendszer új dokumentumok megjelenését igényli. Nagy felelősség és kihívás a harmadik évezred küszöbén gyermeket nevelni. Felkészíteni egy nyitott, demokratikus társadalom világára. Nő a lehetősége, hogy létrejön egy olyan társadalom, ahol az azonos érték az egyéni és a kollektív szabadság, ahol az emberben rejlő lehetőség és erő, az emberi és természeti erőforrások egyformán értékesek és védelmezendők. Programunk szellemiségét, pedagógusi hitvallásunkat Mérai Ferenc szavai tükrözik.

Óvodánk a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira támaszkodik.

„Meg kell tanulunk a gyermek szemével látni és fülével hallani, meg kell tanulunk a gyerek élményvilágának szintjén beszélni, Meg kell tanulunk mindenekelőtt azt, hogy ráálljunk a gyermek érzelmi hullámhosszára, megéljük emocionális történeteit, elfogadjuk vágyait, tiszteljük, fantáziáját s mindezzel elősegítsük a szabad kommunikációt, a nyitott személyiség kibontakozását. Ennek feltétele pedig nem kevesebb, mint a gyermekbe vetett bizalom, és iránta érzett felelősség, amelyből nyílt és derűs légkörben, ésszerű szabályok között, a gyermek felelőssége is kicsírázik.”

Az intézményi pedagógiai folyamatok a kitűzött célok elérését és a partneri elégedettséget szolgálják, a pedagógiai szempontok és a gyermekek érdekeinek maximális figyelembe vételével.

2.2. Küldetésnyilatkozat

„Élvezze a gyermek saját gyermekkorát, legyen gyermekként is boldog. A természet azt akarja, hogy gyermek legyen, mielőtt felnőtt lenne. Hagyjátok megérni a gyermekkorát a gyermekben.”

(Rousseau)

A Pápakovácsi Mesevár Német Nemzetiségi Óvoda küldetése, az oktatásügy keretein belül megjelenő a település és vonzáskörzete gyermekeinek óvodai ellátására vonatkozó- speciális társadalmi szükségletek kielégítése intézményünk kiemelkedő színvonalú működése által.

A Vezetői Pályázatban megfogalmazott jövőképnek összhangban kell lennie a Pedagógiai Program alapelveivel, célrendszerével és az intézmény jövőképével.

A partnerek szempontjából:

Olyan színvonalon és olyan mennyiségben, amely kiváltja a település lakosságának, az intézmény fenntartójának és valamennyi partnerének elégedettségét, elismerését.

Az intézmény egészének jövője szempontjából:

Megalapozottá és biztosítottá válik az intézményi működés feltételrendszere, a töretlen fejlődés lehetősége, valamint a kitűzött távlati célok elérésének útja.

Megfelelő formában és kereteken belül bevonjuk a gyerekeket (beszélgetőkör), a szülőket és az intézmény dolgozóit az **intézmény fejlesztését** (kiemelten intézmény szervezeti és tanulási kultúráját) szolgáló tevékenységekkel kapcsolatban. Az intézményi folyamatokat befolyásoló döntésekbe és a döntések előkészítésébe az intézményvezető a munkatársakat és a partnereket bevonja, amelyhez a szükséges információkat megosztja. **A munkatársak bevonása az intézmény fejlesztésével kapcsolatos döntés-előkészítésbe** képességük, szakértelmük és a jogszabályi előírások alapján történik. Ennek rendje kialakított és dokumentált. Az intézmény pozitívan viszonyul a felmerült ötletekhez, megvizsgálja azok beilleszthetőségét a fejlesztési folyamatokba, támogatja az innovációt és a kreatív gondolkodást.

Az óvoda partnereinek bevonásával történik az intézményi működés szempontjából kulcsfontosságú sikertényezők azonosítása

Célunk: az egyszeri, megismételhetetlen gyermeki személyiség szükségleteinek, adottságainak és képességeinek gyermekből kiinduló, belső ösztönző erőkre támaszkodó, választást biztosító, tevékenységekben történő szabad kibontakoztatása. Az érzelmi biztonság burokszerű rendszerében testileg, lelkileg ép, kommunikációs technikákat ismerő, az általános emberi normákat elfogadó, másságot toleráló, környezetét szerető individuummá nevelés.

Nevelőtestületünk a személyiséget a következő módon értelmezi:

A személyiség külső hatásokra kialakult belső feltételeknek, valamint öröklött adottságoknak, lehetőségeknek az egyénen belül kialakult olyan egyedi, egyszeri és megismételhetetlen integrációja, amely meghatározza a viszonyulást, alkalmazkodást a környezethez.

A gyermeki személyiség komplex fejlesztését kiemelt szempontnak tekintjük:

- **a tanult motívumok (megismerési vágy felkeltése, felfedezési vágy felkeltése, optimális teljesítmény vágy) kialakítása**, mivel a motívumok segítik az embert döntései meghozatalában
- **a képességek fejlesztése (pl. a beszéd, a kommunikáció, a gondolkodás, tanulási képesség fejlesztése)**, mert a képességektől függ a döntések kivitelezésének eredményessége.

Nevelőmunkánk során olyan motívumokat és képességeket kell fejlesztenünk, melyek eredményeként gyermekeink döntései megalapozottak lesznek, s döntéseik kivitelezésében pedig eredményesek.

Az esélyegyenlőség biztosításával eljuttatni minden gyermeket saját belső erőit aktivizálva a jogainak teljes körű tiszteltetésével tartásával képességeinek maximumára.

Az intézmény pedagógiai programjának egyik prioritása a nevelés eredményessége, vagyis az, hogy

iskolába menő gyermekeink rendelkezzenek mindazokkal a képességekkel, készségekkel, melyekkel a sikeres iskolakezdés biztosított számukra

Jövőformálásunk alapja a múlt értékeinek tiszteletben tartása, hagyományaink, népszokásaink nevelési rendszerünkbe való további beépítése, mert ez: „egyszerre illemtan, erkölcsi kódex, íratlan törvény, művészet, költészet, színjátás, mítosz és mágia.” (Dömötör Tekla)

A megfogalmazott intézményi célokhoz választunk hatékony módszereket és eljárásokat.

Folyamatosan alakítjuk a csoportszobánkat, a különböző tevékenységformákhoz, az individualizálva szocializáláshoz igazodó kuckók létrehozása.

A "mintha", a szituációs, dramatikus játékok, melyek szorosan kapcsolódva, ill. beépülve szerepjátékaikban segítik a gyermeki agresszió feldolgozását, ami a társadalmi változások okozta zaklatott életvitelből, a média információhalmazának válogatatlan megismerésétől mindennapos problémává válnak. Szociológiai vizsgálatok is alátámasztják, hogy a nem megfelelő **szociokulturális háttérből adódó különbségeket legnagyobb eséllyel az óvoda tudja kompenzálni.**

A hagyományok, népszokások nevelési rendszerünkbe való beépítése hosszú évekre nyúlik vissza. Megtanítja gyermekeinket a magyar nép tiszteletére és szeretetére. A szöveges, énekes, dramatikus játékok segítik a különböző értékek befogadását, a komplex személyiségfejlődést.

Kis létszámú testületünk olyan közös értékrendszer kidolgozásán fáradozik, ami a múlt értékeinek tiszteletben tartásával nem zárkózik el a továbblépést segítő törekvésektől sem.

A legjobb gyakorlatok eredményeinek bemutatására, alkalmazására nyitott a testület és az intézményvezető.

Főbb pedagógiai elveink:

- Megértő, segítő, integratív ösztönző és aktivizáló pedagógusi magatartás a gyermek önkitaljesedéséhez, az egyéni különbségekre építkezve.
- Tradíciók ápolása, a kialakult értékek megőrzése, újak teremtése
- Szakmai autonómia a sokszínű nevelési eljárásban kifejezve
- A gyermek nevelésében a család elsődlegességének tiszteletben tartása, elfogadó attitűddel segítése
- Gyakorlatra orientált pedagógia megvalósítása
- Hangsúlyos a magatartási és viselkedési szokások, a kommunikáció fejlesztése
- Magas erkölcsi szinten álló pedagógia munka, a kisgyermek emberi méltóságának tisztelete, szükségleteinek maradéktalan kielégítése

Arra törekszünk, hogy óvodánk testületét mindenkor a gyermek-szeretet, tisztelet a felelősségérzet, empátiakészség, önképzési igény és magas

szakmai tudás jellemezze (melynek módszereit az intézmény kollektívája megosztja egymás között), amihez nélkülözhetetlen a partnerek visszajelzése iránti nyitottság. A belső tudásmegosztás működtetésében a pedagógusoknak komoly feladatot kell vállalniuk. Az intézmény szervezeti és tanulási kultúráját jellemezze közösen meghozott, elfogadott és betartott normák és szabályok

Az Éves beszámolók dokumentumaiban található tapasztalatok megosztásának is nagy jelentősége van a tudásmegosztásban. Az elérhető jó gyakorlatokat ismerjék meg, gyűjtsék össze, a nevelőtestület tagjai osszák meg egymás között a szerzett ismereteket.

2.3. Bemutatkozás

Óvodánk Veszprém megyében, a Kisalföld lábánál elhelyezkedő községben, Pápakovácsiban található. A Pápakovácsi-Döbrönte- Ganna és Nóráp községek önkormányzata által fenntartott, részben önállóan gazdálkodó, két csoporttal működő intézmény. A falu centrumában helyezkedik el. Jól megközelíthető.

A régi, Somogyi gróf birtokában lévő melléképület felújításával létrehozott óvodánkat 2005 nyarán vehettük birtokba. Épülete természetes módon illeszkedik a falu települési építészeti szerkezetébe. Hatalmas udvarunk és kertünk ideális a gyermekeink számára, mert gazdag játék- és mozgáslehetőséget biztosít.

A környező erdők, mezők tág lehetőséget kínálnak a természeti környezet megismerésére és megszerettetésére.

A falut többségében magyarok, kevés német nemzetiségi és néhány roma családok lakják, akik hosszú évtizedek óta egymás mellett békében élnek. Nyolc család kérése, 2008. szeptember elsejétől kétnyelvű német-magyar csoportokat indítottunk, ahol gyermekeink nevelésében a német anyanyelv használata és hagyományaik ápolása is biztosított, így egyben mód nyílt arra, hogy Döbrönte, Ganna gyermekeit is fogadni tudjuk.

Tudatosan alakítjuk az élménytelit környezetet, ahol a gyermekeket körülvevő személyi feltételek optimálisan adóttak, meghatározók, fejlődő személyiségükhöz biztosítjuk az ingergazdag óvodai környezetet. Arra törekszünk, hogy óvodánk gyermekbarát, gyermek közeli, családias legyen, ahol megvalósul a gyermekekkel, a szülőkkel való optimális harmónia.

Alapvető szempontnak azt tekinthettük, hogy a gyermek képességeit olyan szintre kell fejleszteni, amely megfelelő alapot biztosít az iskolai tanuláshoz. Nevelőmunkánk tartalmi színvonalát nagymértékben az óvodapedagógusok felkészültsége, saját személyiségének ismerete pedagógus szereppel való azonosulása, érdeklődése, attitűdje, elkötelezettségük foka határozza meg, melyre a jövőben is építünk.

Nevelőtestületünk minden tagja **együttműködik** különböző pedagógiai eljárások és programok (pl., ünnepség, játszóház, kirándulás) megvalósításában, amelyeket az intézmény éves terveiben előzetesen megfogalmaztunk (éves munkaterv, éves intézkedési tervek, munkaközösségi tervek, a pedagógiai munka, tervezési dokumentumai,

stb.). **Együttműködés kiemelten** vonatkozik az **intézményvezetőre**, aki példát mutat annak érdekében, hogy az intézmény elérje a tanulási eredményekre vonatkozó deklarált céljait.

A **vezetés** támogatja a tanulás-tanítás eredményesebbé tételére irányuló kezdeményezéseket, innovációkat, fejlesztéseket.

Az **intézményvezető** a nevelőtestület bevonásával a célok elérését értékeli, majd feladatok tervezése során szükséges lépéseket meghatározza, célokat vagy feladatokat módosít.

A feladatok tervezését megelőzően a külső és belső változtatások okát (pl. az intézmény működését befolyásoló jogi szabályozók változásai miatt történő változtatások) és folyamatát, és az ezzel kapcsolatos kérdéseket megvitatja a kollégákkal, majd a változtatás folyamatát hatékonyan megtervezi, értékeli és végrehajtja.

Az intézményvezető:

- folyamatosan informálja kollégáit és az intézmény partnereit a megjelenő változásokról, lehetőséget biztosít számukra az önálló információszerzésre.
- a stratégiai célok eléréséhez szükséges feladatokat pontosan meghatározza, melyek érthetőek és végrehajthatók.
- a célok megvalósulását és a változtatások bevalását folyamatosan nyomon követi

A nevelőtestület tagjai ismerjék, segítsék egymás munkáját, a PP és az SZMSZ-ben meghatározottak szerint gondoskodjanak nevelő-oktató munka segítéséről.

Községünk-óvodánk természeti adottságait, a gyermekek életkori sajátosságait, a képességfejlesztés lehetőségeit figyelembe véve alakítottuk ki sajátos arculatunkat, melyeket hagyományainkra építve folyamatosan továbbfejlesztve valósítunk meg.

Óvodánk 1999. szeptember 1. óta a helyi nevelési program alapján dolgozik, amely összhangban áll Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjával. 2009. november 20-án jelent meg az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának módosított változata. Ezen változás következtében felül kellett vizsgálni, kiegészíteni és átdolgozni a Helyi Óvodai Nevelési Programunkat. Figyelembe vettük helyi adottságainkat, tradícióinkat, törekvéseinket, lehetőségeinket és a megváltozott helyi körülményeket.

2013. szeptember 1-től a törvényi változások, a helyi igények, a saját tapasztalataink alapján formálódott óvodánk programja, módosításra szorul. Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának változásai, a 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről és a hozzá kapcsolódó EMMI rendeletek előírásai, a fogalmi változások miatt programunkat újból átdolgoztuk.

Az intézmény sajátos nevelési-oktatói feladatait, céljait a pedagógiai programban, a jogszabályi és tartalmi elvárásokkal összhangban fogalmazzuk meg.

Nevelési gyakorlatunk alapja a gyermekszeretet, a harmonikus, nyugodt, családi, befogadó egymásra figyelő, támogató és biztonságot nyújtó, a pozitív tulajdonságokat megerősítő óvodai élet kialakítása. Óvodánk a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelését is biztosítja, így a program készítésekor figyelembe vettük az ő nevelésüknek irányelveit is.

Óvodánk kisebbségi nevelést folytató kétnyelvű óvoda, így program része nemzetiségi nevelés helyi gyakorlata. A két évesnél idősebb gyerekek óvodai csoportban történő nevelésének szakmai programjának megvalósítása néhány év szüneteltetés után 2018-ba hivatalosan is megszűnt.

2.4. Az óvodai nevelés szociokulturális háttere

Községünk intézményei:

- Kastély Oktatási Központ
- Pápakovácsi Mesevár Német Nemzetiségi Óvoda
- Körjegyzőség

Pápakovácsi-Döbrönte- Ganna –Nóráp önkormányzatok közösen működtetik Óvodafenntartó Intézményi Társulás néven intézményünket.

Etnikai jellemzők: Bár a temető fejfáinak német feliratai a múltból tanúskodnak, az elmúlt fél évszázad társadalmi, politikai viszonyai miatt kevesen vallják magukat német ajkúnak. Az általános iskolában ma is folyik a nemzetiségi nyelvoktatás, óvodánk azonban csak 2008. szeptember elsejétől lett kisebbségi nevelést oktató kétnyelvű óvoda, bár erre felkészítő játékos foglalkozások eddig is színesítették programunkat, amit az iskolában oktató német nemzetiségi végzettségű tanár folytatott.

Az óvoda 1974-től fogadta a környező falvak (Kup, Döbrönte, Ganna) gyermekeit, 1980-ban Gannán alakították ki az óvodát, 1989-ben Kup község Önkormányzata oldotta meg óvodáskorú gyermekeinek nevelését. 1989 óta községünk óvodája egycsoportos intézményként üzemel. 1997. szeptember 1-jétől az óvoda és az iskola Nórápról (társközség) is fogad gyermekeket, ezzel növelve a gyermeklétszámot. 2008 nyarán megszűnt Gannán az óvoda így, szeptember elsejétől a Pápakovácsi óvoda fogadja a gannai és döbrönte gyerekeket is.

Önkormányzatunk az elmúlt években fő feladatának tekintette a település infrastruktúrájának fejlesztését. Ennek keretében történt az utak portalanítása, gázvezeték és telefonhálózat kiépítése. A lakosság számának növelése és fiatalítása érdekében kedvező áron biztosít házhelyeket a letelepedni vágyók részére. Előremutató tendencia a falu lélekszámának az elmúlt években tapasztalható lassú emelkedése, ugyanakkor eddigi tapasztalataink szerint a nehéz anyagi körülmények között élő fiatalok választották új otthonuknak falunkat. A régió munkaerőpiacának szűkülése valószínűleg tovább fogja növelni a munkanélküliek számát. A központi kereten túli szociális juttatások lehetősége korlátozott. Minden területen figyelembe kell vennünk azt a tényt, hogy községünkben is ellentmondás van az intézményeket fenntartó önkormányzat ellátási felelőssége és lehetőségei között.

A szülők-mint a lakosság összessége-végzettség, szükségletek, értékrend tekintetében heterogén képet mutat.

Az eltérő szociokulturális háttér és más külső mutatók azonosítása, értelmezése alapján történik az intézmény stratégiai és operatív dokumentumainak kidolgozása. A tervezés során a felmérések adatai segítik az intézmény jelenlegi és jövőbeni helyzetének megítélését.

Az intézményvezető nemcsak a külső, hanem a belső intézmény működését befolyásoló mérési adatokat, eredményeket is felhasználja a stratégiai dokumentumok elkészítésében, különösen a tanulás és tanítás szervezésében és irányításában.

A heterogén értékrendű családok közös vonása a zaklatottság, melyet a gyermekek kommunikációs készsége, szokásrendszere is tükröz. Ehhez járulnak hozzá a média felől áramló negatív hatások, melyek a társadalmi változatok okozta értékrend zavart tovább erősítik. A kis lélekszámból is adódik, hogy községük viszonylag zárt egység, melyre még jellemző bizonyos fokú hagyománytisztelet. Mint az a kistelepülésekre általában is jellemző, kulturális életünk központja az iskola. Gyermekeink mindennapjai részévé válik a természetközelség sok mozgáslehetőséggel és játékkal, a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés megannyi lehetőségével.

3. ADATLAP

Neve: Pápakovácsi Mesevár Német Nemzetiségi Óvoda

Az óvoda címe: 8596 Pápakovácsi, Fő utca 20.

Intézményvezető neve: Vilmanné Placskó Erika

Az intézmény típusa: Óvoda

Társulási megállapodás az óvoda közös fenntartására 1. sz. melléklet

OM azonosító: 201780

Törzskönyvi azonosító (PIR): 799283

Adószám: 15799287-1-19

KSH statisztikai számjel: 15799287 8510 322 19

Az óvodai csoportok száma: 2

A felvehető gyermeklétszám: a Pápakovácsi Mesevár Német Nemzetiségi Óvodába :50 fő

Az óvoda alapító szerve:

Az óvoda 1950. óta működik, működtetője: Községi Tanács, jogutód 1990-től Pápakovácsi Község Önkormányzata (8596 Pápakovácsi Fő utca 19.)
Jogutód:Pápakovácsi, Kup, Nóráp, Döbrönte és Ganna Községek Önkormányzatai, 8596 Pápakovácsi Főutca 19.

Az intézmény irányító szerve:

Óvodafenntartó Intézményi Társulás

Az intézmény felügyeleti szerve: Óvodafenntartó Intézményi Társulás

Az óvoda fenntartására Pápakovácsi, Nóráp, Döbrönte és Ganna községek társulást hoztak létre:

A társulás neve: Óvodafenntartó Intézményi Társulás

Székhelye: 8596 Pápakovácsi Fő utca 19.

Az óvoda pénzügyi-gazdasági feladatait:

A Pápakovácsi Közös Önkormányzati Hivatal látja el

Az Alapító Okirat száma:

OIT 1-2/2018 (Módosítva 2018.07.25. és 2018.08.15-től kell alkalmazni)

Az alapító okirat szerinti alaptevékenysége:

- Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
- Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai
- Nemzetiségi óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
- Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai
- Gyermekekétkeztetés köznevelési intézményben
- Munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményben

Nemzeti, etnikai, kisebbségi és más feladatai

Az óvodai nevelés során figyelmet fordítunk a német nemzetiségi hagyományok ápolására.Az óvodai élet tevékenységi formáiban a két nyelv

Adatlap

használata érvényesül. A kisebbségi óvodai nevelés formája: a kisebbségi nevelést folytató kétnyelvű óvoda.

Az intézmény az érvényben lévő törvényi rendelkezéseknek megfelelően biztosítja a hit- és vallásoktatáshoz szükséges feltételeket.

A program hatálya kiterjed:

- A beóvodázott gyermekekre
- A beóvodázott gyermekek szüleire
- Az óvoda nevelőtestületére

Óvoda nyitvatartása: 6⁰⁰-17⁰⁰

A tanévnyitó nevelőtestületi értekezleten a munkaidő beosztás egyeztetése

4. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

4.1. Gyermekkép

„Mi a gyermek? A határtalan, mely fogantatáskor a határok közt megjelent.”

(Weöres Sándor)

Minden gyermek egyediség, individuum, ugyanakkor része egy közösségnek, szociális lény.

A gyermek, fejlődő személyiség. Fejlődését meghatározzák az öröklött adottságok, és az őt körülvevő spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások. Minden gyermek csak önmagához viszonyítva fejleszthető.

A nevelés hatására testi és lelki szükségletei egyénenként, életkoruknak megfelelően változó ütemben alakulnak.

Bármilyen módon kerülünk kapcsolatba kisgyermekkel, alapvető gondolataink **a játék és tiszta érzelmek**, Ezen gondolatokkal a kisgyermekkor legjellemzőbb sajátosságait fejezzük ki. A mozgás, játék, érdeklődés-kutakodás lételeme, ami által nem tud nem fejlődni. A 3-7 éves gyermekekben végbemenő szomatikus és lelki funkciók kibontakozásához a szociális és tárgyi környezet motiváló hatása elengedhetetlen.

A felnőtt megértő, tapintatos, biztonságot nyújtó jelenléte mellett tudja megtanulni, hogyan boldogulhat majd a világban. Mindezt a gyermek erősségére építve, az egyéni eltéréseket értéként elfogadva kell biztosítani. Ezen pozitív kompetenciakészítés hatására a gyerekben pozitív életkép alakul ki. A pozitív pszichés történések révén alakul ki a gyerekben a saját cselekedeteiért, viselkedéséért való felelősségvállalás, a viselkedés belső kontrolljára való törekvés, a megfelelő énkép.

Előbbiekkal, a felfedező szabad aktivitás optimális feltételeinek biztosításával érhetjük el, hogy vidám, kiegyensúlyozott, érdeklődő és fogékony legyen.

A gyermeki jogokból kiemelkedő jelentőségűnek tartjuk a szabad alkotás, képességeinek kipróbálása közbeni **hibázás lehetőségét**. Csak a megismételt, pozitívan értékelt erőfeszítésekből alakul ki önbizalma, kitartása, türelme, szorgalma. Közben azokat a gondolkodási és fizikai készségeket is elsajátítja, amelyek később biztosítják a bonyolultabb tudnivalók befogadását is.

Másik preferált területünk **a gyermeki szabadság legteljesebb biztosítása**. Saját érdeklődése, adottságai és képességei szerint, saját ritmusában ismerhesse meg önmagát, emberi és tárgyi környezetét. A gyermek szabadságérzetének biztosítása, **a teljes és szabad önkifejezésre**

Gyerekkép, óvodakép

lehetőséget adó gyermekkor a záloga a következő és későbbi életszakasz megfelelő minőségének.

Célunk:

Olyan gyermekek nevelése, akik mélyen kötődnek közösségükhöz. Nyugodtak, boldogok, mert tele vannak élményekkel. Tudnak nevetni, felfedezni, csodálkozni. A környezettudatos magatartás alapjai megjelennek a mindennapjaikban az óvodai és az óvodán kívüli tevékenységben egyaránt, többnyire a gyakorlati tevékenységhez kötötten. Erősen kötődnek a meséhez, zenéhez, alkotó tevékenységhez, szívesen fedezik fel környezetüket. Bátor kiállásúak, egyre önállóbbak, és látszik rajtuk a kiegyensúlyozottság.

A gyermekközösségben természetes módon elfogadják a különbözőségeket.

4.2. Óvodakép

„Mindenhez van jogom

Hát játszom

Fönről gyerekeknek, lentről

Embernek látszom”

(Ratkó József)

Az óvodai nevelés sokszínűségében legfontosabb közös pont a gyermek, akit nagyon kell ismerni. Az óvodában a gyermek elsősorban önmagát, valamint szűkebb természeti és társadalmi környezetét tanulja. Hosszú út vezet az önmagára eszméléstől a szilárd identitástudat kialakulásáig.

Az óvodás korú gyermekek nevelésének elődleges helye a család. Az óvoda a családi nevelés kiegészítője. Szeretetteljes, biztonságérzetet adó, befogadó érzelmek gazdag óvoda megteremtése a cél. A gyermekközpontúság úgy jelenik meg, önállóságot, boldogságot ad, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, az esélyegyenlőséget, életkorához és fejlettségéhez alkalmazkodó tevékenységet, különösen a szabad játékot.

Az óvoda az SNI- s gyermekek integrált fejlesztését biztosítja, ehhez szükség esetén megfelelő szakembereket alkalmaz. A HH-s és HHH-s gyermekek felzárkóztatására esélyt teremtünk, arra törekszünk, hogy esetleges hátrányaik csökkenjenek.

A kiemelt képességű, tehetséges gyermekek felkarolására, igényeiknek kielégítésére az óvoda figyelmet fordít.

Az óvoda közvetetten segít az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődésében.

Gyerekkép, óvodakép

A migráns családok gyermekeinek biztosítjuk hagyományaik ápolását, kultúrájuk megőrzését, és a társadalmi integrálódást segítjük.

Az óvodai nevelés során kiemelt figyelmet fordítunk a német nemzetiségi hagyományok ápolására. Az óvodai élet tevékenységi formáiban a két nyelv használata érvényesül.

Alapelveink:

A játékot tekintjük a nevelés legfontosabb eszközének, kiemelt hangsúlyt adunk a szabad játéknak.

Minden gyermek a saját képességei szerint, annak figyelembevételével fejleszthető.

Fejlesztik őt a társas kapcsolatok és az óvoda minden dolgozója. Szeretetteljes, a gyermek érdekeit, egyéni igényeit szem előtt tartó, befogadó óvodai nevelés megteremtése a feladatunk.

A gyermek tisztelete, szeretete, elfogadása minden tudásnál fontosabb.

A gyermeket, mint fejlődő személyiséget gondoskodás és különös védelem illeti meg.

A különbözőséget elfogadó, egymás kölcsönös tiszteletét kifejező magatartás megnyilvánulása.

5. A PROGRAMVÁLASZTÁS INDOKLÁSA

A szakirodalomban megismerhető, különböző nevelésfilozófiákra építkező nevelési rendszerek áttanulmányozása során nevelőtestületünknek a HÉTKÖZNAPI VARÁZSLATOK ÓVODAI NEVELÉS FREINET-ELEMEKKEL óvodai nevelés programot találta legcélszerűbbnek adaptálásra. Az elméleti alapul szolgáló program kidolgozói: Karczewicz Józsefné Major Aranka, Straub Jánosné, Vargáné Szabó Gyöngyi.

A választásnál döntő szempont volt, hogy az adaptálni kívánt program nevelésfilozófiája illeszkedjen eddigi nevelési gyakorlatunkhoz, nevelési elképzeléseinkhez. Fontos szempont volt az álláspontunk, hogy nem kívánunk kiemelni egy részterületet sem, mert az ellentétes lenne nem csupán az eddig óvodapedagógiai hagyományokkal, hanem saját felfogásunkkal is.

A gyermeki szabadság értelmezése számunkra azt is jelenti, hogy a gyermekeknek saját kísérletezéssel, tapasztalatszerzéssel kell megtalálnia azokat az érdeklődésének megfelelő területeket, melyeken alapvető adottságai szerint képességeit intenzíven kívánja a későbbiekben továbbfejleszteni.

Óvoda- és gyermekképünk alapján olyan keretjellegű programot kerestünk, melybe beépíthetők hagyományaink, helyi sajátosságaink, nevelési rendszerünk, ugyanakkor biztosítja továbbfejlődésünket, elképzeléseink megvalósítását. Eddigi gyakorlati munkánkat ráépítve biztosítja a gyermeki szabadságot, az óvodapedagógus módszertani szabadságát. Épít a gyermek spontán tapasztalatszerzésére, de a tudatos pedagógiafejlesztést is lehetővé teszi.

Néhány közös pont, alapelv eddigi nevelési gyakorlatunkból és az adaptált minősített programból:

- A világ élményszerű felfedezései megismerése, a gátlásokat okozó 3-7 éves gyermek egyéni és életkori sajátosságaival ellentétes verbális tanulás helyett.
- Ehhez legfontosabb a játék, melyben az érzelem, értelem és az élmények együttesen motiválják a kitartó tevékenységre.
- Úgy biztosítani a gyermek szabadságát, hogy közben a belső kontroll is kialakuljon.
- A gyermek játékos munkájával -társaival és felnőttekkel alkotó együttműködésben- vehessen részt környezetének alakításában.
- A csoportszoba műhelyszerű, tevékenységmodok szerinti elrendezése, hogy a gyermek a természetes kívánsága szabad utat kapjon.
- Játékos munka felhasználása a problémamegoldó és döntési képesség fejlesztéséhez.

A programválasztás indoklása

- Játékban, munkában legfontosabb a szabad önkifejezés, ezzel is biztosítva az életben való optimista hitet.
- A gyermek a közösségért végzett munkában is őrizhesse meg egyéniségét.
- Közös kialakított rugalmas rend és fegyelem, ami valóságos életszervezési móddá válik.
- Természet- és élet közelség.
- Beszélgető kör, nálunk "kupaktanács" működése, a gyermek önkifejezésének, szabad véleményalkotásának biztosítása.

Azonosulni tudunk a választott program óvodáról, gyermekről, szülőről és óvodapedagógusról vallott nézeteivel, nevelési alapelveivel. Biztosítja, hogy az óvoda, mint a társadalom és helyi szükségleteket közvetítő színtér az adott személyi és tárgyi feltételek szerint állapítsa meg az értékközvetítés tartalmát. Alapelvei kifogyhatatlan variációt jelentenek a mindennapi gyakorlat megvalósításában, biztosítva gyermek és óvodapedagógus fejlődését, önkitaljesedését.

Azonos felfogásmódunk a játék, játékos munka, tanulás fogalmáról, mely szerint az óvodáskor fő tevékenységi formája a játék, de a játékos munka is, s közben nem tud nem tanulni, fejlődni. Ebben a korban nem lehet különválasztani a különböző tevékenységformákat, mert bennük, más-más arányban, de jelen vannak játék, munka, a tanulás mozzanatai is.

A gyermek dolgozni is akar, életkori és egyéni sajátosságainak megfelelően, ha környezeti körülményei és a felnőttek törvénye megengedi neki. Valljuk, hogy a játék, játékos munka messzemenően biztosítja a fejlődő egyén és szociális-tárgyi környezete közötti természetes kapcsolatot, az interakciót és kooperációt, az optimális tanulási feltételeket. Olyan mikrokörnyezetünkhöz illeszthető tevékenységközpontú élet- és természet közeli, készség- és képességfejlesztő program, melynek megvalósításában gyermek és felnőtt egész lényével vehet részt. Két- fej-szív együtt dolgozik jellemformáló erőként.

Ahogy Freinet fogalmaz: "Az élet által az életre tanít." A gyereket az őt körülvevő környezet neveli a maga gazdagságával, sokszínűségével, a maga természetes valóságában, egységében.

A Freinet technikák alkalmazásának alapelvei

1. Az alapelvek megvalósulását a különböző Freinet-technikák alkalmazásával segíthetjük elő, melyek komplex tevékenységek, egyszerre módszerek és eszközök. Ezek a technikák hagyják szabadon megnyilvánulni a gyereket, így segítik megvalósítani a gyermeki személyiség kibontakozását, egyéni képességfejlesztést és a több irányból kiinduló értékközvetítést. Az

A programválasztás indoklása

ismeretszerzésnek nem a megfigyelés, a magyarázat és a bemutatás a rendes menete, hanem a **természetes és egyetemes kísérletező tapogatózás**.

2. Az emlékezet csak akkor válik értékessé, ha kísérletező tapogatózás kiegészítője, amikor valóban az életet szolgálja.

3. A tudást nem szabályok és törvények vizsgálatával szerezzük meg, hanem a gyakorlattal.

A csoportban vagy közösségben végzett munka nem azt jelenti, hogy mindenki ugyanazt csinálja. Ellenkezőleg: Az egyénnek maximálisan meg kell őriznie az egyéniségét a közösség szolgálatában.

Nem kell minden gyereknek ugyanazt az utat bejárnia a világ megismerése folyamán, hanem szabad választással sokféle irányba indulhat el, hiszen mindenki saját énjén keresztül, saját tapasztalatai alapján érzékeli, észleli és értékeli a világot. A már meglévő, átélt élményekre, sikeres és sikertelen próbálkozásokra építve dolgozza ki a fejlesztés folyamatát, melyben minimálisra csökkenti a passzív befogadásra hagyatkozó módszereket. Előtérbe helyezi a gyermeki szabad alkotásokat, a természetes, kísérletező tapogatózást és a játékos munkát. Tudatosan épít a gyermeki alkotásokra, tiszteli a gyerekek sajátosságait, segít megjeleníteni.

A szabad önkifejezéssel, amely a Freinet-pedagógia egyik fő szervezési/működési elve a pillanatnyi örömök, félelmek, sejtések, vágyak, haragok, bánatok, meglátások mind-mind felszínre kerülnek.

A természetes módszer lényege, hogy mindennapos helyzetekben cselekedve, próbálkozva, egymást meghallgatva, a környezetet megfigyelve, felfedezve, szinte észrevétlen módon jussanak új információkhoz, tapasztalatokhoz a gyerekek.

A **játékos munka** segít abban, hogy a gyerekek meg tudják oldani a mindennapokból adódó problémákat, átéljék, hogy környezetük megváltoztatható és maguk is képesek legyenek értéket teremteni.

Szabad önkifejezés technikáiból kiemelkedő helyet foglalnak el a következők:

1; szabad rajz és vizuális alkotások.

Főleg az óvodáskor elején a gyermekek szókinccse, fogalmazási készsége, a gondolatok logikus összerendezettségének képessége még fejletlen, ezért az ábrázolás a gyermeknyelv egyik eszközévé válik. A képek tükrözik a gyermek érzelmeit, a világról alkotott felfogását. Ha megkötöttség nélkül alkothatnak, azok a dolgok kerülnek előtérbe melyek, foglalkoztatják, ami iránt éppen érdeklődnek, megjelenhetnek a még fel nem dolgozott félelmek.

2; szabad beszélgetés és vita

A **szabad beszélgetés** lényege, hogy a gyerekeket arra ösztönözzük, hogy a hozzájuk közel álló, őket foglalkoztató témákról, egyénileg és közösen átélt élményekről saját szintjüknek, ismeretüknek, nyelvi kifejező készségüknek megfelelően meséljenek.

Ahhoz azonban, hogy a gyerekek bátran kibontakozzanak, élményeikről, sikereikről, kudarcokról, örömeikről, félelmeikről, egyszóval önmagukról beszélni tudjanak, biztonságos, meghitt, egymást elfogadó és megbecsülő légkört kell teremteni, mely elősegíti a felszabadult kommunikációt. Az óvodapedagógusnak elsődleges feladata ebben a helyzetben a meghallgatás és a segítségnyújtás. Ez utóbbi módja mindig attól a gyerektől függ, aki éppen beszélget velünk. Másképp kell és lehet segíteni egy visszahúzódó, vagy egy állandóan szerepelni vágyó gyereket. Mindenkire meg kell találni az utat, mely felszabadítja gátlásait, és örömtelivé teszi számára a kommunikációt.

A spontán kialakult beszélgetések mellett állandó helyet és időt kell biztosítani a beszélgető-körnek:

- Ez az a fórum, ahol:
- mindenki szabadon véleményt nyilváníthat
- nyugodt, meghitt körülmények között, bármiről lehet beszélgetni, ami csak érdekli a gyereket vagy a gyerekeket.
- meg lehet vitatni, hova menjünk kirándulni, sétálni, kinek mit küldjünk ajándékba, mi kerüljön az élménykönyvbe, miről írjunk az elküldendő levélben.
- megtervezhetjük a következő nap, napok, hetek programját
- kiválaszthatjuk azokat a fogalmakat, melyeket szeretnénk körbejárni, összeállíthatjuk a témaköröket, melyek egy-egy tervidőszak témáját, fogalmait, kérdéseit, eseményeit és tevékenységeit tartalmazza
- elhangozhatnak az egyénileg, kisebb csoportokban vagy csoportban kitalált és megírt mesék, történetek, versek
- bemutatathatók az elkészült alkotások, zeneművek, táncok, jelenetek
- bárki előadást tarthat egy-egy őt foglalkoztató témáról, számára fontos kérdésről, fogalomról
- véleményt mondhatunk
- kitalálhatjuk, hogy egy-egy ünnepre, alkalomra mivel és hogyan készüljünk
- közös, jó hangulatú játékokat, képzeletjátékokat játszhatunk
- nyugodt körülmények között hallgathatunk mesét, zenét, álmodozhatunk, képzelődhetünk... és így tovább.

A programválasztás indoklása

Sokfunkciós technika, mely segíti a csoportélet megszervezését, a valódi partnerkapcsolat kialakulását, a gyerekekkel történő közös tervezést. Tervező, értékelő, ismeret- és értékközvetítő funkciója van. Segíti egymás megismerését és elfogadását, a csoportalakítást, hiszen általa a gyerekek megtanulják a csoportba való beilleszkedés szabályait, a saját és csoportérdekek összeegyeztetését, mások meghallgatásának és az érvelésnek a technikáit, a kommunikációs és metakommunikációs eszközök változatos használatát, az eredményes vitatkozás lehetséges stratégiáit, stb.

A **vita** nem más, mint közös alkotótevékenység, szellemi küzdelem, melynek középpontjában valamilyen probléma, eldöntendő kérdés áll

3; A szabad fogalmazás és a Zenei alkotás egyaránt alkalmas az önkifejezésre, alkotás örömének érzését biztosítja, továbbá sikerélményt adhat.

A **szabad fogalmazás** a gyerek egyik legösztönösebb alkotó tevékenysége. Meséket, történeteket, ritmikus szövegeket talál ki a legváratlanabb helyzetekben. Képzeletét hívja segítségül, ha valamiért szomorú és vigasztalódni akar

A **zenei alkotások**, improvizációk segítik a gyereket ahhoz, hogy felfedezze, az ember szavakon, mondatokon kívül is kifejezheti magát zörejek, hangok, ritmusok és dallamok segítségével. Ezek által is lehet kommunikálni, alkalmasak az önkifejezésre és egymásra figyelő tevékenységekre.

Az egyszerű hangszerek készítése, a velük való ismerkedés, különböző ritmusok, dallamok kitalálása, a mondókák, csúfolók, kiszámlolók beépítése a mindennapi helyzetekbe, a népi gyerekjátékok, a tánc, a zenehallgatás, mind- mind izgalmas, felfedezésekre lehetőséget adó tevékenység.

4; A szabad mozgásról

Az óvodáskorú gyermek lételeme a mozgás, képtelen nem mozogni, ezért motiváció nélkül fejleszthető a mozgáskultúra. A mozgás a beszéd és a gondolkodás fejlődésének, az önismeret, a reális énkép kialakulásának az alapja. A sikeres végrehajtás növeli az önbecsülését („én-képes-vagyok-rá”) és magabiztosságát. A természetes környezetben történő szabad mozgás szinte semmivel nem pótolható.

5; A színpadi kifejezésről

Freinet technikák közül az egyik legösszetettebb önkifejezési forma, mely magában foglalja vagy foglalhatja az összes szabad önkifejezési formát és egyéb technikákat is. Igazi alkotó munka, amely a tervezéstől a kivitelezésig tarthat: a mese vagy a történet kitalálását, a kísérő zene kiválasztását vagy kitalálását, hangszerek, jelmezek, díszletek vagy bábok elkészítését, a “színház” berendezését, és magát az előadást is jelentheti.

A programválasztás indoklása

Az óvodában ez a technika szorosan kapcsolódik a szerepjátékhoz, hiszen célja nem a szerepeltetés, hanem maga a játék, az alkotás és a sokféle, jó hangulatú együttlét, mely a kivitelezés során valósul meg.

6. A kommunikációs technikákról

Fontos, hiszen lehetővé teszik a zárt csoportkeret feloldását, segítik az óvoda, csoport és a család kapcsolatának fejlődését, az információ áramlását, a csomagküldés, levélírás, infokommunikációs eszközök, online csatornák, mind olyan technika, mely könnyen és természetes módon beépíthető az óvoda információs rendszerébe. A nevelési céljaink és feladataink eredményes megvalósítása érdekében rendszeres az információ csere, együttműködés és kapcsolattartás szükséges.

A nevelőtestület számára a digitális technika kihívást jelent az óvodában.

Technikai és módszertani bizonytalanságot, hiányosságok felszámolására kell törekednünk, ehhez szükséges az eszköz állomány bővítése, és az önképzés preferálása a cél. Innováció támogatása, online szakmai együttműködés létrehozása, biztosítása az elérendő céljaink közé tartozik.

A környezet tanulmányozása

A környezeti nevelés (idetartozik az egészséges és környezettudatos életmódra nevelés is) kiindulópontja minden esetben a szűkebb természeti és társadalmi környezet, ahol a gyerek él, ahonnan tapasztalatait, információit szerzi, ahonnan élményeit gyűjti. Érdeklí minden jelenség, történés, tárgy, dolog, amivel csak kapcsolatba kerül. Az élet pozitív és negatív élményei és az általuk keltett érzelmek ösztönzik őt az alkotásra, önkifejezésre.

Mivel az óvodáskorú gyereket az érzelmei irányítják, a természet megszerettetése, szépségének felfedeztetése, élő és élettelen csodáinak észrevételezése is az érzelmein keresztül valósul meg.

Hogy történjen? Minden gyereknek van egy palántája, amiről saját maga gondoskodhat, amiért felelősséggel tartozik, akkor a természetet és az életet tisztelő magatartásforma beleívódik minden egyes gyerekbe.

Minden típusú tevékenységhez külön kisebb-nagyobb kuckókat, meghitt sarkokat biztosítunk, a szükséges eszközökkel, alapanyagokkal. Az eszközök megválasztásánál lényeges szempont a gyermekek életkora és egyéni képességek.

Ki lehet alakítani egy sarkot a beszélgető-körhöz, meséléshez, könyvek nézegetéséhez. Továbbá pl. a természetsarokhoz, (ahol kísérletezni lehet), barkácsoláshoz, bábszínházhoz és a dramatikus játékhöz stb.

6. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

„ Szent kincs a gyermek teste-lelke

Szeretni kell azt melegen,

És fölnevelni féltő gondokkal,

Hogy tiszta, jó erős legyen!

(Szemler Ferenc)

6.1. Az óvodai nevelés általános feladatai

A gyermek testi, lelki szükségletének kielégítése.

Feladataink:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi és erkölcsi nevelés és a szocializáció biztosítása,
- az anyanyelvi- értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

6.2. Az egészséges életmód alakítása

„ Az egészség a testi (fizikai), a szellemi (pszichikus) és a társas-társadalmi (szociális) jólét állapota, nem csupán a betegség és a nyomorékság hiánya” (Egészségügyi Világszervezet)

Célunk:

A gyermekek egészséges életmódhoz szoktatása, az egészséget választó képességének kialakítása, életkoruknak megfelelően.

- Testi szükségleteik kielégítése, fejlődésük elősegítése.
- Olyan személyiség kialakítása, aki tiszteli, védi, óvja a környezetét
- Hangsúlyozzuk a megelőzés szerepét

Feladataink:

- A gyermekek gondozása, testi szükségletek kielégítése, mozgásigényük kielégítése.
- A testi képességek, a harmonikus és összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A gyermekek egészségének védelme, edzése.
- Az egészséges életmód szokásainak alakítása (testápolás, étkezés, öltözködés, pihenés, betegség megelőzés, és egészségmegőrzés)
- Az egészséges és biztonságos környezet biztosítása a fejlődéshez.
- Környezettudatos magatartás megalapozása
- Prevenciós, korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása

- „az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának

A programválasztás indoklása

csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása”

(Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának 2018. évi változása szerint.)

A gyermek gondozása, testi szükségleteinek kielégítése, mozgásigényük kielégítése.

Óvodába lépés előtt az óvodapedagógus feladata, hogy előzetes családlátogatás alkalmával megismerkedjen a gyermek otthoni környezetével. Az itt szerzett ismeretek kiegészülnek az óvodában a befogadás ideje alatt szerzett tapasztalatokkal.

Elsődleges feladat a testi szükségletek kielégítése és a gondozás. A közösen végzett tevékenység, a nyugodt légkör, a jó közérzet közelebb hozza a gyermeket az óvodai dolgozókhoz. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, együttműködve a többi munkatárssal

Az óvoda napirendjében az ugyanazon időben ismétlődő tevékenységek segítenek az eligazodásban és a gyermek életritmusának kialakulásában. A rugalmas napirend elegendő időt biztosít az önálló tevékenységek begyakorlására és alkalmazkodik a gyermek egyéni szükségleteihez.

Az egészségügyi szokások pontos menetét az óvodában dolgozó dajkákkal megbeszéljük, az azonos gyakoroltatás miatt.

Az elvárások a gyermekkel szemben életkorától és fejlettségétől függenek.

Az étkezési szokások

A gyermekek háromszor étkeznek az óvodában. Az étkezést egy vállalkozó által üzemeltetett konyha oldja meg. Az óvodavezetőnek javaslati joga van az étrend összeállításában. A kifüggesztett étlap alapján tájékozódhatnak a szülők az étrendről. Törekszünk az egészséges és korszerű táplálkozás igényének felkeltésére, gyakorta friss gyümölcs vagy zöldség biztosítására, új ízek megismertetésére. Az étkezés feltételeinek esztétikus megvalósításával is arra törekszünk, hogy kedvet teremtsünk a jó hangulatú, étkezésre. Az asztaltársaságok, a felnőttek és a gyermekek együttes étkezése, a megfelelő idő biztosítása minden gyermek számára elengedhetetlen feltétel ehhez. Az ételekből egyre önállóbban, igényük és a lehetőségek szerint vehetnek a gyermekek. Arra törekszünk, hogy a gyermek mindent kóstoljon meg.

A tízórai idejét igyekszünk rugalmasan kezelni, mert a gyermekek eltérő időben érkeznek és sajnos egyre több olyan gyermek van, aki reggeli nélkül jön az óvodába. Az ebéd és az uzsonna ideje kötött.

Testápolás

A gyermek tisztaságigényének kialakítását szolgálja. A gyermekek mellékhelységében megfelelő méretű és számú, minden gyermek számára hozzáférhető mosdó, WC biztosított, amit napközben egyéni igények szerint használhatnak a gyermekek. A fogmosás, a fésülködés feltételei adottak. A gyermek megismerkedik a tisztálkodáshoz szükséges eszközökkel, azok helyes használatával. Az óvodapedagógus és a dajka mutatja meg a teendőket. A gyermek eleinte több, később egyre kevesebb segítséggel, majd önállóan végzi.

A tisztálkodáshoz szükséges eszközöket, szereket a fenntartó biztosítja. Ügyeljenek a takarékos vízhasználatra, a tisztálkodó szerek megfelelő mennyiségű alkalmazására. (környezettudatosan)

Öltözködés

Az öltözködésnél a réteges öltözködés fontosságát hangsúlyozzuk a szülők körében is. Fontosnak tartjuk, hogy ruházatuk tiszta, ízléses és praktikus legyen, és ezt önmaguk is igényeljék. Az óvodában benti, kényelmes játszóruha, egészséges, a gyermek lábát jól tartó, csúszásmentes lábbeli beszerzése szükséges. A ruhákat minden gyermek az öltözőben lévő polcán tárolja, váltóruháról a szülőknek gondoskodni kell. Lehetőséget kell biztosítani napközben igény szerinti átöltöztetésre.

Mozgás

A mindennapi szabad mozgás nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. Ez lehetőség szerint az udvaron, a szabadban történik. A gyermekek mindennapi mozgásigényének kielégítését a változatos udvari játékokkal, a sokféle, sokirányú mozgásos szabályjátékokkal, a népi dalos játékokkal és a körjátékokkal biztosítjuk. A gyermekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg gyakorolhatják. Séták, rövid kirándulások szervezésével is igyekszünk a gyerekek mozgásigényét kielégíteni. Lehetőséget biztosítunk a kerekpározásra, focira is az udvaron. A fenntartó anyagi támogatásával (közlekedési költség) megszervezzük az úszásoktatást.

Pihenés

Az óvodás korú gyermekeknek szüksége van a pihenésre. Ehhez biztosítjuk az optimális feltételeket (szellőzés, csend, nyugalom, meghitt hangulat). Mindig egy mesével vagy altatódallal csendesítjük le, nyugtatjuk meg a gyerekeket. A különböző alvásigényeket figyelembe vesszük, nem erőltetjük az alvást. Nagyobb gyermekeknek - pihenés után - esetleg csendes tevékenységet biztosítunk.

A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása

A gyermekek egészséges életmódját úgy lehet biztosítani, hogy minden

A programválasztás indoklása

nap – ha lehet, kétszer is – a friss levegőn tartózkodunk. Napi kocogó-futó lehetőséget, mozgásos perceket biztosítunk. Viharos szél, nagy köd, zuhogó eső, rendkívüli kánikula, nagy hideg esetén a csoportban maradunk.

A zsebkendő használatának szabályait a gyermekekkel be kell tartatni: szükség szerint a kijelölt helyről vehetik el, a kukába kell rakni használat után.

Az óvodában megbetegedett gyermek szüleit azonnal értesítjük. A fertőzések terjedését a gyakori szellőztetéssel, edzéssel, saját, jellel ellátott tárgyak használatával, a játékok és az eszközök gyakori fertőtlenítésével igyekszünk megakadályozni.

A gyermekek egészségével kapcsolatos észrevételeket, az esetleges szobatisztasági gondokat is tapintatosan, szeretetteljes bánásmóddal és a szülőkkel való partneri, jó emberi kapcsolattartással végezzük.

A téli időszakban is kimegyünk, s ha az időjárás engedi, szánkózunk, hógolyózunk, csúszkálunk.

Együttműködünk a szülővel, - ha a gyermeknek krónikus betegsége van - az optimális környezet biztosítása érdekében.

Megfelelő szakemberek bevonásával (védőnő, orvos, pszichológus) prevenciós és korrekciós feladatokat látunk el a gyermekek testi – lelki egészségének megőrzése érdekében.

6.3. Az egészséges környezet biztosítása

Csoportszoba

Csoportszobáink világosak, méretük eltérő. A tűző napsütés ellen sötétítőfüggönnyel védekezünk. Szükség esetén a megfelelő, szembarát villanyfény biztosított. A szellőztetést folyamatosan megoldjuk. A csoportszobák bútorai a gyermekek méreteihez igazodnak, kuckósításra alkalmasak. Az ágyneműt kéthetente hazaküldjük mosásra. A megfelelő hőmérséklet szabályozható radiátorokkal biztosított.

Udvar

Naponta több órát tartózkodnak a gyermekek az óvoda udvarán. Van árnyékos, napos rész, változatos talajfelület. Minden korcsoport megtalálja a számára legmegfelelőbb mozgáslehetőséget. A fajátékok kiválasztásánál törekedtünk a biztonságra, szabvány szerinti megfelelésre.

A délelőtti dajka naponta átvizsgálja az udvart, felássza a homokot, összesöpör, esetleg öntöz.

Öltözők

A két csoportnak közös öltözője van. Az öltöző padlózata könnyen tisztán tartható. Minden gyermeknek jellel ellátott polca van.

Mosdók

Megfelelő méretű és mennyiségű eszközök segítik a szükségletek

A programválasztás indoklása

kielégítését, s minden gyereknek elkülönített tisztálkodási felszerelése van. A mosdók fertőtlenítése, a folyamatos feltörlés naponta többször ismétlődő feladata a dajkáknak. A fogmosó eszközök és egyéb tisztálkodási eszközök (körömkefe, fésű) fertőtlenítő kimosása a dajkák folyamatos, szükség szerinti feladata.

Környezettudatos magatartás alakítása

A csoportszobákban keletkezett hulladékból az újra felhasználható anyagokat szelektív módon gyűjtjük. Arra neveljük gyermekeinket, hogy óvják, védjék az óvoda természetes környezetét (növényeket, állatokat). Példát mutatunk az energia ésszerű, takarékos felhasználására.(víz, villany, gáz)

A fejlődés eredményes óvodáskor végére:

- Tudnak önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodni, fogat mosni, fésülni, amikor azt szükségesnek érzik.
- Önállóan használják a mosdót.
- Köhögéskor, tüsszentéskor igénylik a zsebkendő használatát. Helyesen fújják az orrukat.
- Esztétikusan megterítene, vigyáznak az asztal rendjére, tisztaságára.
- Tudnak önállóan szedni az ételből, önteni a folyadékból, eldöntve, hogy mennyit tudnak elfogyasztani.
- Önállóan öltöznek, vetkőznek, ruhájukat ki-be gombolják, cipőjüket lehetőleg befűzik, bekötik.
- Kialakul bennük a tiszta, esztétikus környezet iránti igény, s vigyázni is tudnak rá.
- A környezet védelméhez, megóvásához kapcsolódó szokások kialakulóban.

7. AZ ÓVODA EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAMJA

(Készült a 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet 128.§ alapján)

Helyzetkép

Az egészségmutatók már óvodás korban arra utalnak, hogy gond van a gyermekek egészségével. Egyre növekszik az asztmás, az elhízott, a nehezen mozgó, fáradékony gyermekek száma.

A Nkt. kimondja, hogy a nevelési intézményekben, biztonságban és egészséges környezetben kell nevelkedniük a gyermekeknek. A törvény és a hozzá kapcsolódó rendeletek kiemelt figyelmet fordítanak a felnővekvő nemzedék egészségének megőrzésére. Az óvoda munkarendjének és házirendjének a teljes egészségfejlesztést kell szolgálnia, amelynek betartása mindenki számára kötelező. Az óvoda összes dolgozójától példamutató magatartás várható el.

Cél

Az egészségfejlesztési tevékenység hatására pozitív irányba változzon a gyermekek egészségi állapota.

Az egészségfejlesztés akkor hatékony, ha teljes körű, ha áthatja az óvodai élet egészét:

- minden gyermek részt vesz benne,
- a nevelőtestület aktív összehangolt munkája,
- felvilágosító tevékenység kapcsolódik hozzá,
- betartják és betartatják a munka és balesetvédelmi előírásokat, elhárítják a vészhelyzeteket,
- bevonják a szülőket, a civil szervezeteket.

7.1. Az egészségvédelmi program tartalma, kiemelt feladatai

1. Az egészséges táplálkozás, kulturált étkezés

Helyzetkép:

Az óvodás gyermekek táplálkozási szokásai tükrözik a családok otthoni szokásait. Tapasztalataink szerint túl sok édességet, fehér lisztből készült termékeket, vörös húsokat fogyasztanak, sőt a gyermekek körében a cukros üdítők fogyasztása nagyon gyakori. Ennek következtében növekszik az elhízott gyermekek száma, ehhez már óvodás korban kapcsolódnak a betegségek. A szülők következtelenek, engednek a gyermekek kívánságainak, sőt néha még támogatják is azt.

Célunk:

Az egészséges táplálkozás és a kulturált étkezés alapjainak megteremtése óvodás korban.

Az óvoda egészségnevelési programja

Feladatok:

- A konyha üzemeltetőjével folyamatos kapcsolattartás, szükség szerint az étrend összeállításával kapcsolatos megbeszélés.
- Gyakori gyümölcs, vagy zöldség biztosítása.
- Minél gyakrabban teljes kiőrlésű pékáru beszerzése
- A zsiradék és a só mennyiségének csökkentése
- Vegyszermentes élelmiszer
- Az édességek fokozatos csökkentése, különös tekintettel a hozzáadott cukorra

Az óvodapedagógusok feladatai:

- A dajkákkal együtt a közös, kulturált étkezés megszervezése, lebonyolítása
- Minden gyermeknek az étel felkínálása
- Megfelelő idő biztosítása a nyugodt, közös étkezéshez

A gondozónő és a dajkák feladata:

- az önállóan még étkezni nem tudó gyermekek segítése
- az ételek tálalásakor a kíváncs, esztétikus terítés

2. Mindennapos mozgásos percek, a szabad levegőn tartózkodás

Helyzetkép:

A gyermekeket nagy számban autóval szállítják szüleik óvodába. A gyermekek elmondása szerint túl sokat ülnek a tv és a számítógép előtt. A családok közös kirándulásai, túrái néhány család kivételével nem jellemzőek. Ezzel szemben szép számmal íratják be gyermekeiket a szülők valamilyen sportra (úszás, foci, karate, torna, lovaglás)

Célunk:

A mozgás megszerettetése, a mozgásigény felkeltése kisgyermek korban

Feladataink:

- Minél több szabadban végzett mozgás szervezése
- A mozgást kevésbé szerető gyermekek bevonása a közös játékokba, buzdítása, dicsérete.
- Változatos eszközök, mozgásfejlesztő játékok felkínálása a gyermekeknek
- Olyan napirend összeállítása, hogy lehetőség szerint minden nap legyenek a gyermekek levegőn
- A fenntartó által támogatott úszásoktatás megszervezése.
- Az udvar gondozása, a feltételek megteremtése

Az egészségvédelem az egészséges életmód megalapozásának fontos kritériuma a mindennapi edzési lehetőség biztosítása nagyrészt szabad

Az óvoda egészségnevelési programja

levegőn. Mozgásszükségletük kielégítésével nő ellenálló- és állóképességük, elősegítjük nagymozgásaik fejlődését. Az egészségügyi szakhálózat segítségével igyekszünk minél előbb kiszűrni a gyors növekedés vagy egyéb okok miatti elváltozásokat, saját hatáskörünkben célirányos fejlesztő mozgásokkal biztosítani a prevenciót, kisebb korrekciót.

3. A testi és lelki egészség fejlesztése

Helyzetkép:

A mozgásszegény életmód, a helytelen táplálkozás, a családokban egyre növekvő stressz már óvodás korban előrevetítik az egészség problémákat. A túlzott szülői elvárások lelki problémákat is okoznak (szorongás), a helytelen napirend következtében felborul a biológiai egyensúly. Néhány szülő naponta járattja külön foglalkozásra gyermekét, ezáltal túlterheli és elvonja a lehetőséget a szabad játéktól.

Célunk:

Szakemberek bevonásával a szülők tájékoztatása, ennek hatására a családok életvitelének esetleges változása

Feladatok:

Pszichoszociális higiénia nevelés feladatai:

- Az intézmény pszichés klímájának folyamatos "gondozása"
- A gyermekek szociális biztonságérzetének megteremtése,
- A harmonikus társkapcsolatok alakulásának segítése,
- A gyermeki viselkedésben jelentkező zavarok, lelki sérülések kiszűrése, az okok feltárása és a segítségadás módjának meghatározása (a szakszolgálat intézményeinek segítségével, pszichológus igénybevételével)
- A nevelők empátiás készségének fejlesztése, a személyes territórium és autonómia védelme.
- Folyamatosan prevenciós feladat: a tárgyi és személyi jellegű stressz tényezők csökkentése, illetve törekvés azok megszüntetésére.
- Előadók felkérése a témával kapcsolatban (védőnő, orvos)
- A gyermekek legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége a szabad játék, ennek érvényesülni kell az óvodai és az otthoni napirendben is
- A gyermekek közlési kedvének fenntartása
- Az érzelmek kimutatása, kifejezése (a belső szorongás levezetése)
- Önmagunk és mások elfogadására nevelés

Szomatikus nevelés feladatai:

- Higiénikus, esztétikus, gazdag tevékenységet kínáló környezet folyamatos biztosítása, karbantartása
- Személyi higiénia nevelés (általános, bőr-haj- köröm, fogápolás,

Az óvoda egészségnevelési programja
(egészséges ruházkodás)

- A korszerű táplálkozás igényeinek megfelelő étrend és a kulturált étkezés feltételeinek biztosítása,
- A motoros képességek fejlesztése (kondicionálás, koordinációs képességek, mozgékony-ság-hajlékony-ság)
- A szabad levegőn való tartózkodás aktivitásszintjének növelése,
- A betegségek, rendellenességek prevenciója és korrekciója, szükség szerint speciális szakemberek közreműködésével.

Intézményünk napirendje rugalmas, lehetőséget biztosít előre nem tervezett, a gyermek személyiségfejlődését egyben a közösségfejlesztést szolgáló események, programok beépítésére, az óvodai napirend és tevékenységek összeállításánál a nevelők nem hagyhatják figyelmen kívül az egészségnevelés, gondozás területén az egyéni szükségleteket (mozgáslehetőségnél, pihenésnél, alvásnál, étkezésnél, testápolásnál, levegőzésnél, edzésnél egyaránt).

A jól fejlődő gyermek életkori és egyéni sajátosságainak megfelelő önállósággal rendelkezik a testápolás, étkezés, öltözködés, környezetének rendben tartása terén, igényli azok esztétikumát, kifejlődnek szociális személyiségjegyei az egészségügyi szokások területén, az alapvető udvariassági szokások terén, a tevékenységekhez kötődő együttműködési formákban. Mozgása összerendezett, edzettsége, állóképessége, ügyessége, magabiztossága, kitartása és önfegyelme egyre magasabb szintű, személyisége összerendezett és harmonikus.

A készség- és képességkör

A testi, lelki, szellemi és érzelmi készségek és képességek harmonikus fejlődése elősegíti a környezethez való alkalmazkodást. Többek között tartalmazza az esztétikai, erkölcsi, magatartási, gondolkodási vagy a kommunikációs képességeket is. Mindig más és más készség és képesség fejlesztése kerül előtérbe, de mindig figyelembe kell venni, hogy a képességek csak a tevékenységek által fejleszthetők hatékonyan.

Kiemelt helyen vannak a pozitív életvezetéssel kapcsolatos készségek:

- *a hatékony kommunikáció és kifejezőkészség*
- *a versenyszellem és az együttműködés egyensúlya*
- *önértékelés, önbecsülés*
- *társas alkalmazkodás*
- *kapcsolatok építésének készsége*
- *érzelmek alkotó jellegű feldolgozása*
- *stresszkezelés*
- *magabiztosság fejlesztése*

Az óvoda egészségnevelési programja

- *kritikus gondolkodás kialakítása*
- *Döntéshozatal képessége*
- *rövid és hosszú távú célkitűzések megfogalmazása*
- *ellenállás a csoportnyomással szemben*

Ezeknek a képességeknek a kialakítását az óvodában kezdjük, de életünk folyamán végig csiszoljuk (pl. étkezési szokások, reális énkép, pozitív viszony kialakítása a környezettel, egészséges életmód stb.)

4. A balesetek megelőzése és az elsősegélynyújtás

Helyzetkép:

A balesetek megelőzése érdekében, a megbízott személy rendszeresen ellenőrzi az udvari játékokat. A napi takarítás során tapasztalt hibákat a dajkák is jelzik. Az óvoda minden dolgozója ismeri a gyermek - és a felnőtt balesetek előfordulásakor szükséges teendőket, jelentési kötelezettségeket. Az orvos, a mentő telefonszáma az irodában van feltüntetve.

Évente munka és balesetvédelmi oktatást tartunk.

Célunk:

Biztonságos környezet kialakítása, a gyermekek és a dolgozók részére

Feladatok:

- Az óvoda forgalmas úttest mellett található, ezért nagyon fontos az épület biztonságos zárása.
- A kerítés karbantartása (festés)
- A játékszerek beszerzésekor a szabvány szerinti megfelelőségre figyelni kell.
- Gyermekek, az óvoda területén felügyelet nélkül sehol sem tartózkodhat
- A munkavédelmi szabályok betartásának ellenőrzése (szűrőpróbaszerűen)
- Minden alkalommal, ha kirándulni megyünk, fel kell hívni a gyermekek figyelmét a veszélyekre, az elvárható magatartásra.
- Kiránduláson a gyermek a szülő jóváhagyásával vehet részt (aláírja a szülő)
- A kirándulásokon a megfelelő számú kísérő személyzetet biztosítani kell

5. A személyi és környezeti higiénia

Helyzetkép:

A működés személyi feltételei részben biztosítottak (2 csoportban 3 óvodapedagógus biztosított). Az óvodában egészségügyi könyvvél lehet dolgozni, a munka alkalmassági ellenőrzés évente biztosított.

A személyzet munkacipő juttatásban részesül. Az óvodapedagógusok és a dajkák is az óvodába érkezve cipőt váltanak. A gyermekek benti cipőben és ruhában tartózkodnak a csoportban. A szülők a csoportszoba ajtajáig kísérhetik gyermeküket.

A mellékhelyiségek száma, azok felszerelése megfelelő. Folyamatos fertőtlenítésük, tisztításuk a dajkák napi feladata.

A tisztítószerket az óvodavezető szerez be (biztonsági adatlap), tárolásuk zárt szekrényben történik.

A gyermekek tisztasági felszerelését a fenntartó az éves költségvetésből fedezi. Minden gyermek ismeri a tisztálkodás helyét, az eszközök elérhetőségét, az elhasznált, piszkos anyagok eldobásra alkalmas helyet (különös tekintettel a papír zsebkendőre).

A pelenkázásra szoruló gyermekek részére a szülők hozzák a pelenkát és a védőkrémet.

Feladatok:

- A fertőtlenítések, a takarítások előírás szerinti végzése (HACCP)
- A gyermekek orvosi és fogorvosi vizsgálatának megszervezése, megállapodások kötése
- Kapcsolat felvétele a gyermekorvosokkal, a háziorvossal betegségek után az igazolás módjáról
- Minden tanév elején a házirend ismertetése a szülőkkel (mi vihető be az óvodákba, eljárás betegség esetén, stb.)
- A tálaláshoz szükséges fehér kötény biztosítása a dajkák részére, használatának megkövetelése
- A gyermek és a felnőtt kézmosókba a tisztítószeres folyamatos pótlása
- Az étkezések során, az ételek tárolása során a HACCP előírások szigorú betartása, betartatása
- A tisztítószeres használatakor a környezetvédelmi és biztonsági előírások betartása, gazdaságos beosztással.

8. **KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAM**

*„A természet hatalmas, az ember
Parányi. Ezért aztán az ember
Léte attól függ, milyen
Kapcsolatot tud teremteni az
Természettel.”*

(Dr. Szent-Györgyi Albert)

„Csak egy földünk van”- hangzott el az 1972 évi stockholmi nemzetközi környezetvédelmi konferencián. Feladatunk elérni, hogy a gyermekek pozitív szokásokat, viselkedési normákat képviseljenek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezettel, pozitív attitűdökkel viseltessenek az élővilág, a szép környezet fenntartása és megőrzése iránt. Kiindulópont a közvetlen környezet. **Környezeti nevelési programban** rögzített elvek és szempontok szerint tervezzük és valósítjuk meg a megfelelő tárgyi környezet kialakítását.

8.1. **Környezet megismerésére nevelés**

Helyzetelemzés:

Szép környezetben tágas udvarral az idejáró gyermekek szociokulturális igényeit is ki tudjuk elégíteni. A környező táj, a rétek, legelők, kaszálók növény- és állatvilága lehetőséget biztosít, hogy a gyermekek játszva, kalandosan ismerhessék meg a természetet és természetvédelmet. Az ismeretszerzésen túl megtanulják tisztelni és csodálni az őket körülvevő világot. A felfedezések közben fejlődik közösségi magatartásuk, a szülőföld iránti tiszteletük. Megtapasztalhatják az együtt töltött kirándulások örömét, az „együtt lenni jó” érzését.

A külső világ tevékeny felfedezése közben többféle módon gyűjthettek ismereteket a környező tájról, az ott élő állatokról és növényekről, az emberek munkájáról.

Céljaink:

- A ránk bízott gyermekek, a múlt hagyományait továbbörökítő, környezetüket óvó, azt ismerő és szerető, becsületes és értékes emberekké váljanak!
- Olyan felnőttekké, akik büszkék lesznek arra, hogy itt élnek, ez a szülőföldjük, otthonuk.

A környezet megismerésére nevelés területei:

- Társadalmi környezet megismerése: pl. óvoda, család, emberi együttélés szabályai, hagyományőrzés, emberi alkotások, munkafolyamatok.

Az óvoda környezeti nevelési programja

- Természeti környezet megismerése: pl. közlekedés, öltözködés, időjárás, gyümölcsök, állatok, virágok, színek.
- Környezetünk formai és mennyiségi viszonyai: matematika
- Környezet átalakítás: ismeretek gyakorlása, alkalmazása
- Környezetvédelem: környezet megbecsülése, rendbetartása
- Az Én-re irányuló környezeti nevelés.

Feladatok:

- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- Az óvoda elfogadása, megszerettetése után ismerkedjenek az óvoda környezetével.
- A témakörök tervezésénél az óvodapedagógus vegye figyelembe: a település helyi sajátosságaiból adódó lehetőségeket, az óvoda szűkebb környezetét, a település növény- és állatvilágát, a közlekedést.
- Az óvodapedagógus vegye figyelembe a gyermekek eltérő tapasztalatait.
- A természeti környezetet a gyerekekkel együtt fedezze fel. Együtt figyeljék meg az évszakok, az időjárás, a természet változásait.
- Segítse ok-okozati összefüggések megértését (tartsa be a fokozatosság elvét). Kerestessen összefüggést az időjárás és az emberek tevékenysége között. Végezzenek a gyermekekkel egyszerű kísérleteket a növényekkel, vízzel, levegővel (pl. csíráztatás, rügyeztetés, hajtatás).

„Itthon vagyok. S ha néha lábamhoz térdepel

Egy-egy bokor, nevét, virágát is tudom...”

(Radnóti M.)

A mi gyermekeinknek is ezt kell érezniük, a természethez, az „Itthon vagyok” érzést, ez úgy lehetséges, ha érzelmileg közel visszük a természetet.

Az óvodapedagógus építsen a gyermekek önálló problémamegoldás iránti igényére.

8.2. Környezet formai és mennyiségi viszonyai:

Spontán matematikai megismerés színterének tekintjük a játékot, hiszen itt sok tapasztalatot szerez a gyermek, de lényeges, hogy a spontán helyzeteken kívül az óvodapedagógus kezdeményezzen tanulási helyzeteket, matematikai játékokat, ahol lehetőség nyílik a tapasztalt tények közötti kapcsolatok felfedeztetésére, szükség szerint magyarázatra. A kognitív képességek fejlesztésére gazdag lehetőség nyílik, melyben az óvodapedagógus elsődleges feladata a képességek cselekvés során történő fejlesztése, nagy fontosságot tulajdonítva az érzékelés, észlelés fejlesztésére számtalan emlékeztetőfejlesztő játékot kell betervezni. A gondolkodás fejlődése

Az óvoda környezeti nevelési programja

leginkább a problémalátás és problémamegoldás formálásában érhető nyomon.

Az óvodapedagógus tervezzen változatos játékokat, amelyek által fejlődnek összehasonlító, analizáló, szintetizáló, elvonatkoztató képességeik. Spontán helyzetek, és magunk teremtetten játékos helyzetek megismerő tevékenysége során, fontos feladatunk, a pontos észlelés, érzékelés megfigyelésre nevelés (különböző érzékszervek segítségével, sokszínű tapasztalatokra tehetnek szert). A mennyiségészlelés fejlesztésében figyelembe kell vennünk, hogy a négy-öt éves korban a gyermek a halmazokat ugyan egészként fogja fel, de számosságuk megítélését még nem mindig képes függetleníteni a kiterjedésüktől és a helyzetüktől.

A téri viszonyok differenciálódása saját teste térbeli viszonyainak megismerésével kezdődik (jobb kéz, bal láb, két szem, két fül), és mozgáshoz kötődik. Nagy jelentőséget tulajdonítunk a helyet jelölő szavak megértésének. A matematikai tapasztalatok emlékképekben rögződnek. A gyermekek emlékezetét viszont azzal fejleszthetjük, ha sokszor felidézzük a megismert matematikai jelenségeket, viszonyokat, és ezt főleg játékos tevékenység során. Egyik legfontosabb feladat a gondolkodásfejlesztés.

A gondolkodás a valóságból szerzett tapasztalatok rendszerezését, kapcsolatainak felismerését biztosítja. A gyermeki gondolkodás a megismerőtevékenység során szerzett tapasztalatokra épít. A megismerő, tevékenység alapja pedig az észlelés.

A gondolkodást viszont a problémahelyzet kelti életre. A probléma megoldása érdekében az eddig szerzett tapasztalatokat, ismereteket mozgásba hozza. Fontos, hogy a gondolkodásfejlesztő feladatainkat a gyermek gondolkodási szintje, műveltsége határozza meg. Leghatékonyabbak akkor lehetünk az önálló gondolkodás, illetve a problémamegoldó gondolkodás fejlesztésében, ha olyan szituációkat teremtünk, amelyek kereső, fölfedező, alkotó tevékenységre ösztönöznek. Tevékenységek során a felfedezés, a megtapasztalás élménye teszi érdeklődővé, nyitottá és probléma érzékennyé a gyermekeket, mikor saját élményként élik meg egy - egy helyzet megoldását.

Fontos a gyermeki önállóság biztosítása! (sajátos, de helyes megoldásai erősítést kapjanak, sikerélmény hatására az ismeretek tartósak lesznek, felidézhetővé válnak).

Feladatok:

- Az óvodapedagógus használja ki, illetve hívja fel a figyelmet a szabadban is a matematikai viszonyok jelenlétére
- Az óvodapedagógus teremtsen kedvező helyzeteket a tapasztalatszerzésben az élmények gyűjtésében.
- Figyeljen az óvodapedagógus arra, hogy a gyerekek helyesen használják a kifejezéseket.
- Egy-egy válogatás alkalmával, mindenféle tulajdonság szerepet kaphasson.

Az óvoda környezeti nevelési programja

- A számfogalom megalapozására végezzenek mérési, összemérési feladatokat mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel. Szerezzenek tapasztalatokat a geometria köréből (pl. építéssel, síkbeli alkotásokkal stb.)

8.3. Környezetalakítás

Helyzetelemzés:

A környezet megismerésére nevelés akkor éri el célját, ha a gyermek a tapasztalatokra épülő ismereteit gyakorolhatja, alkalmazhatja. A tárgyakról, jelenségekről szerzett benyomásokat a gyermek a kötetlen játéktevékenységben tovább éli, átrendezi. Fontos szempont az alkotó fantázia mozgósítására állandó közelben legyenek az eszközök.

Feladatok:

Tevékenységváltáskor a tárgyi környezet alakításába vonja be az óvodapedagógus a gyerekeket (csoport rendjének helyreállítása).

8.4. Környezetvédelem

A környezetalakítással, a munkatevékenységgel szorosan összefüggő feladatokat tartalmaz.

Feladatok:

Nyújtson alkalmat a gyerekeknek a természetvédelemmel kapcsolatos feladatok gyakorlására (védett növények és állatok megismerése, madáretetés, szemétyűjtés).

A környezetvédelemmel kapcsolatos szempontok megvalósulását folyamatosan figyelemmel kísérjük.

Az éltre irányuló környezeti nevelés:

Kialakítja a saját testképet, táplálkozási ismereteket, életmóddal kapcsolatos tudnivalókat. Ismeretet ad, hogyan kerülhetjük el a betegséget, továbbá az illedelmes viselkedésről (köszönés, bemutatkozás, ajándékozás illemszabálya, utcán halkan beszélgetünk stb.)

Gyermeki tevékenységek:

- Az évszakok, aktualitások, nyújtotta lehetőségek kihasználása, (termékek, levelek gyűjtése, felhasználása a játéktevékenységben)
- Állat és növénygondozásban való részvétel (madáretetés, élősarok gondozása)
- Szerezzenek tapasztalatokat az időjárás és az öltözködés összefüggéséről.
- Játsszanak tükör előtt
- Tájékozódjanak térben, nevezzék meg a mozgásos játékok alkalmával az irányokat.
- Tulajdonságok alapján végezzenek szétválogatást, folytassanak mérési,

Az óvoda környezeti nevelési programja

összemérési feladatokat, játék közben ismerkedjenek meg a geometriai formákkal.

- Segítsenek a csoportszoba átalakításába.
- Védjék az élő környezetet, segítsenek a kert gondozásában.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyerekek ismerik lakásuk címét, szüleik nevét, foglalkozását.
- Ismerik a faluban lévő intézmények rendeltetését (iskola, posta, orvosi rendelő).
- Igényesek testük tisztaságára, ismerik a testrészeket és az érzékszervek rendeltetését.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségében. Ismerik a napszakokat.
- Ismerik a „növény” szót, ismerik a növények fejlődését. A gyümölcsöket, megmosva fogyasztják.
- Az állatok között megkülönböztetik a házi és vadonélő, a szárazföldön, vízben élő állatokat.
- Az óvodapedagógus kérdéseit, gondolatmenetét megértve követik. Szívesen vállalkoznak a felvetett, probléma megoldására. Tudjanak tulajdonságok alapján összehasonlítani, szétválogatni. Értve és helyesen használják az összehasonlítást kifejező szavakat (pl. hosszabb, rövidebb, több, kevesebb.)
- Tudjanak legalább tízig számolni.
- Ismerik az irányokat és a helyeket kifejező névutókat (pl. alá, fölé, közé stb.)
- Képesek különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni.
- Tevékenyen részt vesznek a környezet védelmében és a csoportszoba átrendezésében, szépítésében.

A környezet megismerésére nevelés kapcsolata más nevelési feladatokkal

- Kapcsolatban van a vizuális neveléssel, mert a gyermek a környezetből merített tapasztalatait, érzelmi kötődéseit, sajátos módon jeleníti meg a vizuális alkotásokban.
- Kapcsolatban van a közösségi neveléssel, hiszen a társadalmi környezethez való alkalmazkodás, tapasztalatok szerzése együtt a többi gyerekekkel.
- Kapcsolatban van a játékkal, mert a tapasztalatokat ismeretek a játékhoz felhasználja, gyakorolja, munkatevékenységében alkalmazza.
- Kapcsolatban van az anyanyelvi neveléssel, mert a környezettel való ismerkedés közben fejlődik beszédmegértő és nyelvi kifejező képességük a gyerekeknek.

9. **ÉRZELMI AZ ERKÖLCSI ÉS ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS**

A szocializáció biztosítása

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyereket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

Az érzelmek alakítása, az érzelmekre hatás áthatja az óvodapedagógusok minden megnyilvánulását. Az értelem kontrollja lassan alakul ki és még felnőtteknél sem működik minden helyzetben. Az óvodáskorú gyermek az érzelmeket is úgy tanulja, mint bármi mást. A család az óvoda hatásai itt is modell értékű, ezért fontos az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig.

Az óvodánk a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.”

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának 2018. évi változása szerint.)

Célunk:

A gyermek személyiségének, érzelmeinek, én-tudatának, önkifejező törekvéseinek, társas szükségleteinek alakítása a csoportközösségben. A különbözőségek elfogadása. Az érzelmeken keresztül valósuljon meg a hagyományok ápolása, a haza és a szülőföld tiszteletére, szeretetére nevelés.

- A gyermek viselkedésébe szokás szinten beépüljön be a közösség által preferált kommunikációs- és viselkedésminták
- legyenek képesek a közösen kialakított szabályok betartása
- fogadják el viselkedésükkel, tevékenységével kapcsolatos kritikát, legyenek képesek örülni mások sikerének is.
- Tevékenységeiben vegyék figyelembe mások véleményét, vágyait
- Legyen képes érzelmeinek differenciált kimutatására, verbalizálására
- Legyenek képesek a pozitív irányú önálló feloldására
- A kapott vagy önállóan vállalt feladatokat kitartóan hajtsák végre, örüljenek a közösen elért eredménynek
- Szituációtól függően legyenek képesek a társakkal való együttműködés során akaratukat alárendelni vagy érvényre juttatni
- Tudjanak önállóan kapcsolatot teremteni.

Feladataink:

- a gyermekekkel foglalkozó felnőttek modellszerepe a

Érzelmi és erkölcsi nevelés és a szocializáció biztosítása

kommunikációban, a viselkedésben.(természetes hangnemben, nem túlmagyarázva, mimikát, gesztusokat használva)

- az óvoda egyszerre segítse a gyermek szociális érzékenységének fejlődését, én-tudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező és önérvényesítő törekvéseinek;
- A felnőtt próbálja megérteni- elsősorban érzelmileg- a gyermeket,
- A felnőtt magyarázatában jelenjen meg a dolgok pozitív oldala,
- A határok pontos megjelölésével nagy szabadság biztosítása a gyermekek tevékenységeihez,
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
- Minta adása a megfelelő viselkedéskultúra elsajátításához,
- Tilalom helyett választási lehetőség adása,
- A gyermekek bátorítása a belső elégedettség, pozitív énkép kialakulásához,
- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze; amely megjelenik a folyamatos információcserében és együttműködésben.
- Olyan helyzetek, szituációk teremtése, amelyekben a cselekvések társaik kiszolgálására, segítségére irányulnak
- A cselekvések végrehajtására felszólítás helyett kérdésfeltevésekkel motiválunk.
- a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érik;
- Önkifejezés technikáinak felhasználása a pozitív viselkedésminták és a konfliktusmegoldás helyes módjainak bemutatására
- Önértékelés folyamatának elindítása, pl. véleménykérés mese – vagy bábfigura negatív szerepkörének miéértjéről, a szerintük jó megoldásról
- Szituációs játékokkal különböző magatartásmódok kijátszása, a megfelelő reakciók megerősítése
- Kevés, de alapvető szabályok közös felállítása
- Barátságok kialakulásának segítése, közösségekre gyakorolt pozitív hatásának erősítése
- az óvoda világát nehezen elfogadó, kevésbé együttműködő, esetleg a gyermeküket elhanyagoló családokkal való kapcsolattartás
- Beszélgető kör és más alkalmak során a megfelelő kommunikációs technikák modellezése pl. kioktatás, prédikálás, hibáztatás helyett hangsúly a saját és mások érzéseinek elfogadásán, a kompromisszumkeresésen van
- Vigyázni a túlzott dicsérrettel: az erőfeszítés célja nem a tett, hanem a maga a dicséret lehet

Konfliktus esetén fontos a pozitív viselkedés kialakítása, három módja van:

Érzelmi és erkölcsi nevelés és a szocializáció biztosítása

1. Megtalálni a viselkedés okát, a probléma gyökerét, és az okot megváltoztatni (transzformáció-átalakítás).

2. A csoportokban a társak érdeklődését felkeltjük a kevésbé elfogadott gyermek iránt. Saját magatartásunk változtatása – nem a gyermek magatartást, hanem értékeit fogadjuk el (prevenció-megelőzés).

3. Pozitív közbelépés, mintaadó stratégiával a negatív viselkedés megváltoztatása (intervenció- beavatkozás)

Óvodáskorban a szociális hatás felerősödik azáltal, hogy a gyermek mások cselekvésének eredményét - sikerét vagy kudarcát- megfigyelve is tanul és utánoz. Az óvodai nevelés folyamatában az egyéni és a közösség nevelése összefonódik, a csoport az egyént, az egyén a csoportot gazdagítja. Vegyes életkorú csoportban a szociális tanulás lehetősége még nagyobb.

A stratégiai programokban lévő közösségfejlesztő feladatokat, az operatív tervekben bontjuk konkrét tevékenységekre tematikus terv, éves tevékenységi terv, éves munkaterv).

A közösség fejlesztő tevékenység az intézmény hagyományaival és a gyermekek személyes kompetenciáinak fejlesztésével összhangban történik meg, amelynek eredményeit a beszámolóban követhetjük nyomon

A közösségi hatást erősítik óvodánk hagyományai és néphagyományok ápolása. A múlt tisztelgetését, a toleranciát erősíti a német nyelvvel való játékos ismerkedés lehetősége. Az együttérzést, összetartozást szolgálja a közösen és folyamatosan alakuló élménycsúszka készítése, amely a közösségi élet tartalmát tartalmazza, melyek legtöbbször a közösség mindennapi életében gyökereznek. Falunk egy-egy társadalmi ünnepének megtekintése is maradandó élmény. Fontosnak tartjuk, hogy érezze a felnőttek világát, megfelelő közvetítéssel közelebb hozzuk a múlt örökségét, gyökerek adását, mert:

„.....Azért vagyunk a világon, hogy

Valahol otthon legyünk benne.”

(Tamási Áron)

Befogadáskor arra törekszünk, hogy kedvező hatások érijék a gyermeket, a szülővel együtt ismerkedhessen az óvodával. A gyermekek magatartásának alakulását nagyban meghatározza az óvoda minden dolgozójának viselkedése, bánásmódja, beszéde. A gyermek találkozik felnőttel, különböző korú gyermekekkel egyaránt, rengeteg szociális inger éri, fejlődik kapcsolattartó és alkalmazkodóképessége. A befogadás időtartamát egyéni igényekhez igazítjuk. Ebben az időszakban nagy szerepük van az egyszemélyes játékoknak pl. simogatók, vigasztalók, höcögtetők, lovagoltatók. Az ölbéli játékok elősegítik az óvodapedagógus - gyermek érzelmi kapcsolat megfelelő alakulását, örömet nyújtanak. Az óvoda minden dolgozója és a régi gyermekek segítsék az újonnan bekerülő kicsik

Érzelmi és erkölcsi nevelés és a szocializáció biztosítása
beilleszkedését.

A szocializáció szempontjából meghatározó közös élmények, közös séták, kirándulások során a barátságok szorosabbá fűződnek, a gyermek meg tanul alkalmazkodni, együtt érezni, figyelmesnek lenni, lemondani mások javára. Megtapasztalja a közös élmények örömét, ragaszkodik csoporttársaihoz, érdeklődik társai iránt.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Az óvodapedagógus karolja fel a félrehúzódozó gyermeket: Pozitív tulajdonságai kiemelésével, személyes példájával járuljon hozzá, hogy a többi gyermek elfogadja nehezebben beilleszkedő társát. Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek megerősítése segítse a barátkozást, tegye lehetővé, hogy minden gyermek megtalálhassa helyét, szerepét a csoportban.

Támogatjuk az önként létrejövő csoportos együttléteket, amelyek a közösségi élet csirái.

Különleges figyelmet fordítunk a HH és HHH gyermekek befogadására. A nehezen szocializálható, lassan fejlődő gyermekek neveléséhez kikérjük más szakemberek véleményét is. A kiemelt képességű gyermekek nevelése is speciális törődést igényel.

A fejlődés eredménye óvodáskor végére

- A gyermek kötődik óvodájához, jó kapcsolata van az ott dolgozó felnőttekkel, gyermekekkel.
- Gyermektársaival figyelmes, udvarias.
- A szabályokat betartja, figyelmezteti társait ezek betartására.
- Türelmes, segítőkész társaival, kérés nélkül is segít a másikon.
- Igényli a közös tevékenységekben való részvételt, együttműködést.
- Szeretettel fogadják a csoportba érkező vendégeket.
- Meghallgatják egymást és a felnőtteket.
- Képesek nyugodtan ülni, a tevékenységeket nyugodtan befejezik.
- Szívesen dolgoznak a közösségért, bíznak önmaguk képességeiben.
- Elismerik saját hibájukat, a konfliktushelyzetekben tudnak egyezkedni.
- Tudnak kezdeményezni, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- A belső érés, a családi és az óvodai nevelés eredményeként óvodáskor végére belépjenek abba a lassú átmenetbe, ahol óvodásból szociálisan is iskolássá érnek.

10. **ANYANYELVI ÉS ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS**

10.1. **Anyanyelvi nevelés**

Az anyanyelvi nevelés az óvodai élet valamennyi területén megvalósuló folyamat, az óvodai nevelés egészében jelen van.

Az óvodáskor életszakasza mozgásos-, testséma-, a percepció tapasztalatok révén az észlelési funkciók intenzív fejlődésének szakasza. Az iskolaérettséghez szükséges képességek kialakulásának, a megfelelő tanulási képességeknek a "totális érzékelő apparátus" kialakulásának szakasza.

Piaget rendszerét követve legelső az **érzékszervi-mozgásos (szenzomotoros) szakasz**. Ebben a gyermek megtanulja a szenzoros ingereket értelmezni, egységbe rendezni, megfelelő mozgásos válaszokat adni, a beszéd tanulásával verbális szimbólumokat hozzárendelni. Közben megtanulja a különféle modalitású ingereket összehangolni, integrálni, korábbi tapasztalataival egybevetni, alkalmazkodni adott szituáció fontos és elhanyagolható jelzéseihez.

Az idegrendszeri működés bizonyos fokig genetikusan beprogramozott, de a struktúrák érése, funkcionáló képességének kialakulása csak és kizárólag megfelelő környezeti lehetőségek biztosítása mellett megy végbe.

Az óvodába kerülő gyermek normál körülmények között tömondatokban beszél, gondolkodása képszerű, figyelme szétszór, tér- és időérzéke nincs, nem tud sem képileg, sem fogalmilag gondolkodni, mindenre mozgásos tevékenysége útján kapja a választ. A 3-4 éves kor a nagymozgások koordinálódásának és a testséma ismeret fejlődésének ideje, az e téren szerzett tapasztalatoknak, ismereteknek a jártasság, képesség fokra jutását a sokirányú gyakorlás lehetőségével segítjük elő. Ezzel előnyösen alakul mozgáskészségük, testrész- és testséma ismereteik, térészlelésük, s mindezen tapasztalásos megismerés révén fejlődik értelmi képességük.

4-5 éves kortól a percepció funkciók és a további testséma- főként az oldaliság-, valamint a verbális képességfejlődés idején sokoldalú érzékelést, észlelést, kommunikációt fejlesztő játékokkal segítjük az érzékszervi, a téri-, a finommotoros észlelést, a beszéd fejlődését.

Az óvodáskor végére válik képessé, hogy a második jelzőrendszer síkján megjelenő egyszerűbb problémahelyzeteket segédeszköz nélkül is megoldja, emlékezete, képzelete egyre hatékonyabban kapcsolódik be a közvetlen szituációban adódó problémák megoldásába.

Ennek eléréséhez a gyermek személyiségfejlődésében, ismeretszerzési folyamatában a spontán játék mellett jelentős szerepet játszik minden olyan

Anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés

tevékenység, melyet az óvodapedagógus kezdeményező irányításával, a játékoság messzemenő figyelembevételével végeznek.

Anyanyelvi nevelés lehetőségei:

- anyanyelvi játékok
- beszédfejlesztés
- tervezett, felépített anyanyelvi tevékenység
- drámajáték
- irodalmi nevelés
- játék
- zenei nevelés
- vizuális nevelés
- külső világ tevékenysége
- mozgás
- multikulturális tartalmak a roma és a migráns gyermekek érdekében

Feladataink:

- Fontos az óvoda összes dolgozójának helyes mintaadása, példamutató beszéde, hangereje, hangszíne.
- Az ízes tájjellegű kifejezések használatát elfogadjuk és támogatjuk.
- A gyermekek meghallgatására, kérdéseik megválaszolására, kommunikációs kedvének, közlési kedvének fenntartására figyelmet fordítunk. Olyan környezetet teremtünk, ahol figyelemmel kísérik a gyermek beszédét, számára fontos szavak értelmes összekapcsolódását és fontos, hogy figyeljünk rá, érdeklődést mutassunk a mondanivalója iránt és kérdéseire mindig választ kapjon.
- Kezdeményezünk anyanyelvi játékokat, ezáltal bővül szókincsük, hangképzésük fejlődik.
- A migráns és valamilyen kisebbséghez tartozó gyermekek anyanyelven történő kommunikációját támogatjuk. Igyekszünk megismerni szokásaikat, hagyományaikat. Egyéni sajátosságaik színesítik az óvodai életet.

10.2. Az anyanyelv fejlesztése, a kommunikáció formáinak

alakítása

A gondolkodás fejlődését a sokoldalú perzepciós tapasztalásához kapcsolódó verbális fejlesztéssel segítjük. Kiemelt jelentőségű a gyermekek **anyanyelvi-kommunikációs fejlesztése**. A beszéd, amely úgynevezett „vevő-funkció”, a gyermekkorban befolyásolja az intellektuális funkciók, a gondolkodás, az emlékezet, a figyelem fejlődését, az akaratlagos tevékenység és a szocializációs folyamatok alakulását. A szabad önkifejezés technikai kiváló alkalmat jelentenek a beszédkedv fenntartására, a gyermeki kérdések érvényesülésére, a kontaktusteremtésre.

Az óvodai életben az anyanyelv fejlesztésének három nyelvezete van:

- Spontán helyzetek és tevékenységek
- Az irodalmi nevelés fejlesztő hatása
- Az óvodapedagógus által kezdeményezett helyzetek

Freinet az anyanyelvi nevelés folyamatában kiemelt fontosságúnak tartja:

1. meghallgatni a gyereket, majd finomítani, megfelelő irányba terelni beszédét.
2. a gyermeki gondolatok rögzítése, éreztetve az írás (rajzolás, ábrázolás) hatalmát, fontosságát, intellektuális értékét.
3. a kéz és a nyelv mellett hangsúlyozza a fantázia megnyilvánulásainak fontosságát.

10.3. A nyelvi kommunikációs nevelés megvalósítási formái napi tevékenységekben

1. JÁTÉK

Minden játékfajta biztosítja az óvodás korú gyermek számára a felnőttekkel és társakkal való kapcsolatfelvételi és együttműködési készséget, az empátia megértését a többoldalú, tudatosabb kommunikációs viselkedést. A gyermek játékában tanulja meg a társas kapcsolatokat, a verbális és kommunikációs interakciókat, a gyermeki játéktevékenységet kísérő verbális megnyilatkozások verbális tanulás során

A szerepjátékok különösen sok lehetőséget nyújt:

- a felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek közötti kommunikatív kapcsolatok kiszélesedésére
- a sokoldalú információszerzésre, a legkülönbözőbb interakciókra
- értelmi képességeiknek megfelelően ösztönzi őket a beszéd funkcióinak gyakorlására, nyelvi kifejezőeszközös alkalmazására, új szavak, fogalmak megismerésére, kifejező mondatok alkotására, monologizálására, kontextusos beszédre

A gondozás és munkajellegű tevékenység nem választható el a játéktól, a további lehetőséget adva a nyelvi kommunikációs formák gyakorlására:

- megszólítás udvarias formái
- szóbeli instrukciók formái
- az együttes tevékenységekhez kapcsolódó mintaadás utánzásra készítés: nonverbális elemek, szövegprodukció, prozódiai (kísérattal előadott ének) elemek, udvarias viselkedés verbális kifejezései.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a játszó gyermekek közléseit érdeklődéssel meghallgatni

Anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés

- kérdéseikre készségesen válaszolni
- metakommunikációs jelzésekkel követni a játékot
- kérésre bekapcsolódni
- beszédfejlesztő módszereket alkalmazni: pl. beszélgetés, magyarázat, bemutatás, szemléltetés.

2. MESE, VERS

“A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.”

Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.”

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának 2018. évi változása szerint.)

Népi mondókák, gyermekversek közben gyakorolják:

- A beszéd automatizmusait
- A tiszta beszédhallást
- A helyes légzést
- A helyes kiejtést és artikulációt
- Az egyes beszédhangok, hangkapcsolatok törvényszerűségeit
- Megfelelő beszédtempót, ritmust, hangsúlyt, hanglejtést
- Verses formákból, a mese szövegeiből megtanulják:
- A fonetikailag változatos felépítésű muzikális szavakat
- A szófajok legkülönbözőbb változatait, azok mondatbeli szerepét
- A színeffektusokat közvetítő szavakat
- A hangfestő, hangutánzó rokon értelmű igéket, ikerszavakat, szóismétléseket
- A spontán felkiáltásokat, indulatszavakat
- Az érzékszervi képzeleteket felidéző kifejezéseket
- A nyelvi humor verbális példáit
- A magyar nyelv ritmusát, hangsúlyait, hanglejtését
- Erkölcsi fogalmak szóbeli kifejezéseit
- A régies népies kifejezéseket

Az óvodapedagógus feladatai:

- Csak művészi értékű irodalmi alkotások bemutatása
- A választás mindig igazodik a gyermekek fejlődési sajátosságaihoz, pszichikus jellemzőihez

Anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés

- Az óvodapedagógus megőrzi a műfaj legjellegzetesebb nyelvi és stílári elemeit
- Alkalmazza a beszéd- és előadás-technikai eszközöket, a metakommunikáció változatos formáit
- Az óvodapedagógus beszéde legyen pontos, a 3-7 éves korosztály fejlettségéhez igazodó, példaértékű, beszédében törekedjék a szemléletességre, képszerű kifejezések alkalmazására.
- Az óvodapedagógus feladata: a rendelkezésre álló digitális anyagokat és eszközöket, a tanulási képességfejlesztési segédanyagokat, eszközöket ismerje, kritikusan, céljainak megfelelően, indokoltan használja, alkalmazásuk nyomon követhető.

3. DRAMATIZÁLÁS, BÁBOZÁS, SZÍNPADI KIFEJEZÉS

Lehetővé teszi:

- Összefüggő folyamatos beszéd gyakorlását
- Produktív és reprodukív fantáziájával a kommunikatív eszközök használata
- Segít feloldani a beszédgátlást
- Ösztönzi a választékosabb kifejezésekbe való beleélést
- A megjelenítő készség helyzetekbe való beleélést
- A megjelenítő készség kibontakoztatását
- A kapcsolat-felvételi és kapcsolat-fenntartási készség fejlesztését
- Felkészít az interakciókban való eligazodásra, azok dinamikus megélésre
- Segíti megoldani a nevelési feladatokat, konfliktusokat
- Segít kompenzálni a hátrányos helyzetet, a tömegkommunikációs hatások okozta passzivitást
- Segít fejleszteni az összmunka képességét, alkalmazkodóképességét, a komplex személyiségfejlesztését.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Folyamatos, tervszerű alkalmazás a gyermekek életkorának megfelelően
- Kellő szervezethez biztosítása
- Kellékek, szükséges eszközök közös elkészítése
- Tiszteletben tartani az önkéntességet
- Szükség szerinti segítségnyújtás
- Megfelelő alkalom és élményanyag biztosítása
- Egyéni eltérések korrekciójának, felzárkóztatás lehetőségeinek kiaknázása

4. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK

Ez a terület szorosan kapcsolódik az előzőekhez, mert a színpadi önkifejezés technikai gyakran együtt jelennek meg. Az éneklés nagy jelentőséggel bír:

- A beszédszervek koordinált mozgásának fejlesztésében

Anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés

- A hangzók helyes megformálásnak gyakorlásában
- A beszédtechnika kialakításában
- Az esetleges beszédhibák javításában
- A beszéd és gondolkodás együttes fejlődését fokozva a fogalomalkotásban, szókincsbővítésben, a választékos kifejezések használatában
- A beszéd és a zene közös elemeinek gyakorlásában

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek életkorának megfelelő dalanyag, játékanyag kiválasztása
- Megfelelő bemutatás: érthető, szemléltető hangképzés, jó artikuláció
- A gyermekek fogékonyságának ébrentartása a zene esztétikuma iránt
- Komplex esztétikai tevékenységsorokkal a megfelelő alkalmak biztosítása

5. RAJZOLÁ, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA (VIZUÁLIS ÖNKIFEJEZÉS)

„A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.” (Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának 2018. évi változása szerint.)

A vizuális kifejezés is érzelmeket, gondolatokat közvetít, és verbális megnyilatkozásokra készítet, jelen van a kéz, nyelv, fantázia egysége. A gyermeki alkotómunka során szorosan kapcsolódik egymáshoz a képi és nyelvi gondolkodás. A képi és verbális fejlődés elkülöníthetetlen egységet alkot. A vizuális önkifejezés:

- Erősíti a képi szemléletes gondolkodás kiteljesedését, amire a szóbeli-logikai gondolkodás épül
- Fokozza gyermek tevékenységét kísérő monologikus beszédét
- Kiváltja az óvodapedagógusokkal és társakkal folytatott beszélgetést, eszmecserét, az ötletek és vélemények közös szóbeli megfogalmazását
- Segíti a vizuális és verbális szimbólumképzést
- Előkészít az olvasás és írás elsajátítására
- Gyarapítja a gyermekek aktív és passzív szókincsét, megjelennek a verbális specifikus kifejezések, megtanulja az alkalmazott technikák, anyagok nevét.

Az óvodapedagógus feladataiból:

- Változatos élmény, eszköz, tárgyi környezet, alkalmak biztosítása
- A hosszadalmas, részletező megbeszélés és magyarázat mellőzése
- A vizuális kifejezés közbeni monologizálás, társalgás buzdítása
- Nem a beszédre építjük a képet, hanem a gyermeki alkotásra a beszédet
- Önálló döntési lehetőség biztosítására
- Nem állítunk sémát a körülötte lévő valóság leképezéséhez
- A gyermekek vizuális tevékenységéhez kapcsolódó beszédünk legyen konkrét, tömör, egyszerű, ugyanakkor szemléletes

6. KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

„A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben

Anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés

való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.”
(Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának 2018. évi változása szerint.)

A természeti környezet megismerésében a „játszva tanulás- tanulva játszás” fontos feltétele a problémamegoldó érzékenység, a jó kommunikációs készség. A tapasztaláson alapuló megismerés elősegíti:

- A gyermekek szókincsének mennyiségi és minőségi gyarapodását
- A fogalmak körének és tartalmának bővülését, fogalomrendszerének kialakulását, aktivizálva a gondolkodási műveleteket és a beszédet.
- A kísérletező tapogatózás megfigyelésekre készítve aktivizálja az érzelmi és nyelvi kommunikációs képességek kibontakozását
- A cselekvés, a belső kép és a szó egységének fejlődését
- A megismerési módszerek nagymértékben segítik a kontextusos beszédet, a kommunikációs viselkedésmódokat
- Az elemi gondolkodási műveleteik segítik a fogalmak osztályozását, általánosítások, következtések megfogalmazását
- Megtanulják gondolataikat egyre pontosabban kifejezni, mondanivalójuk közléséhez az adekvát kifejezéseket megtalálni

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermek megismerési vágyára, tapasztalataira, élményeire építkezni
- Spontaneitásra, megtapasztalásra alapozni
- Pszichikai és verbális megnyilatkozásra ösztönző kérdésfelvetésekkel élni
- Kérdései és válaszai biztonsággal segítsék a fogalmak, fogalomkörök kialakítását
- A kérdések nyelvi megfogalmazása: ne tartalmazzon a gyermekek számára ismeretlen szavakat, legyen célirányos és konkrét, az adott szituációban éppen érzékelhető, észlelhető dologra vonatkozzon, egyszerű, érthető és világos nyelvi elemeket tartalmazzon
- Minél több lehetőség biztosítása a spontán beszéd formáinak széles körű gyakorlására, a metakommunikációs változatos megoldásaira, a kontextusos és összefüggő beszéd alkalmazására

Egyéni anyanyelvi fejlesztés és felzárkóztatás

Az akadályozott beszédfejlődés jelzője lehet egy általános fejlődési akadályozottságnak, ami mind a beszéd, mind a kognitív funkciók más területein fellépő hátrányokhoz vezethet. Ezért volt rendkívül fontos a logopédiai ellátás helyben, utazó szakemberrel történő megoldása.

Már az anamnézis felvételénél az első hetekben a viselkedés több irányú megfigyelésnél fel kell ismerni, hogy az adott gyermek nyelvi és kommunikációs képességeinek fejlődése megfelelő-e. Kompetenciánkat

Anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés

meghaladó esetekben is eleget tudunk tenni az anyanyelvi nevelés fő feladatainak, szükség van az egyéni fejlesztésre is. A hátrányos helyzetű ingerszegény környezetből jött gyermekek esetén az óvodapedagógusok is pótolják a nyelvi hiányosságokat.

A fejlesztést:

- szeretetteljes bánásmóddal,
- nevelő modellel,
- élményszerű alkalmakkal,
- a környező világ felfedeztetésével,
- beszédhelyzetek megteremtésével,
- anyanyelvi játékok, bábozás, drámajátékok szervezésével,
- a spontán adódó beszédhelyzetek kihasználásával,
- egyénre szabott játékos fejlesztő feladatok alkalmazásával valósítjuk meg.

Fontos, hogy vizsgálataink és foglalkozásaink e téren se váltsák ki a másság érzését, tervezésünk, módszereink mindig az adott gyermekhez igazodjanak. Minden esetben kiemelt a játékoság, az egyéni és életkori sajátosságok figyelembe vétele. Nem jelenthet megterhelést a gyermek számára, szívesen végezze a játékos feladatokat. Tökéletes érzelmi kapcsolatban legyen az óvodapedagógussal, így jutalomként éli meg az együttjátszást

Az egyéni fejlesztési területei és lehetséges módszerei:

- *Szókincsbővülés:* előszóval mesélés, képekről mesélés kérdésekkel, együttes gyűjtögetés, tapasztalatszerzés a gyerekekkel, napi tevékenységek során verbálisan is kísérik a tevékenységeit
- *Beszédfejlesztés:* légzéstechnika játékos javítása, artikulációs bázis ügyesítése, ritmusfejlesztő játékok, fonémahallást fejlesztő játékok, mondatalkotás gyakorlása, beszédmegértést segítő játékok
- *Beszédemlékezet:* visszhangjátékok, mondatbővítés, hallási megkülönböztetés

Az anyanyelvi nevelés sikerkritériumai:

- A gyermek képes az önmagával és másokkal megtörtént eseményeket összefüggően, összetett mondatokkal elmondani
- Képes a mások által elmondott szövegek összefüggéseit megérteni, reakciói a hallottaknak megfelelőek
- Képes felnőttekkel és gyermekekkel kommunikálni
- Beszéde nyelvhelyesség szempontjából kifogástalan
- Képes elvont és módosítást kifejező fogalmak megértésére és használatára
- Képes a kéréseknek megfelelő cselekvés végrehajtására

Anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés

- Megfelelő a szókincse, a számára ismeretlen szavakat képes körülírni
- Képes a számára lényegesnek tartott dolgok szövegszerű kiemelésére
- Ismer a köznapi életben ritkábban használt szavakat, népies kifejezéseket, szófordulatokat
- Képes megnyilvánulni különböző spontán vagy szervezett szituációkban
- Képes ismert mesét elmondani, önálló mesét szőni

10.4. Az értelmi nevelés

Az óvodai nevelés a gyermekek kíváncsiságára, érdeklődésére, - mint életkori sajátosságukra alapozva - élményeket, ismereteket, tapasztalatokat nyújt. Az értelmi nevelés során ezeket az életkori sajátosságokat kell kihasználni és fenntartani a gyermek fejlesztésére.

A tapasztalatszerzés a megismerés igényének, valamint a próbálkozási kedv fenntartásához, indokolt esetben használjuk az IKT- eszközöket is.

A játékban fejlődik leginkább a gyermek értelmi képessége, ezért tartjuk a legfontosabbnak a játékba integrált tanulást, mint tanulási formát.

A tanulás feltétele a gyermek spontán és tervezetten szervezett cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása. Ezen tevékenységek keretében lehetőségünk van az egyéni, differenciált fejlesztésre, felzárkóztatásra.

Az intézményvezető irányítja, és alkalmazza az az adaptivitásra épülő tanulásszervezést (ami az egyéni különbségek természetes elfogadásán alapul), melynek eszköze a differenciálás.

Lényegnek tekinti a saját ütemnek megfelelő fejlődés biztosítását. Differenciálás lehet tananyagban, motivációban, időben is. Motiváció attól függ milyen a gyermek előzetes tapasztalata, háttere, adottságai, képessége, milyen a temperamentuma. Van gyermek, akit a probléma, másokat a foglalkozás során használt eszköz, van, akit az együttműködés lehetősége motivál.

A gyermek tudása előzetes ismereteire épül. Bármely megközelítéssel gondolkodik és old meg feladatot, illetve bármilyen módszerrel segíti ezt a pedagógus, tudás mindebből akkor lesz, ha a tanulás adaptív, vagyis a gyermek változatos önmagának adekvát célok és utak között választhat.

Az értelmi fejlesztés területei és lehetséges módjai

1. Az észlelés fejlesztése:

- *Formaképzetek javítása:* Formavázolási mintára való rajzolás, adott forma határvonalakkal jelölt útvonalsávban való megrajzolása
- *Formaazonosítási játékok:* Nyomdázással, párosítással, kiemeléssel, színezéssel, dobókockás szabályjátékkal, figuraháttér feladatokkal
- *Forma megkülönböztetési játékok:* tárgyképek és síkidomok forma szerinti csoportosítása, tárgyak, tárgyképek azonosítása és megkülönböztetés díszítő mintázatuk alapján, „kakukktojás” játék
- *Alakkonstancia gyengeségének javítása:* Iránykövetéses játékok, adott forma azonosítása különböző alakok kevert halmazán, tárgykép azonosítása azonos, majd különböző objektumok, kontúrrajzain homogén háttérben, elrejtett forma felismerése egyre bonyolultabb háttérrel.

2. A mozgás fejlesztése:

- *Egyensúlyfejlesztés:* játékos utánzó gyakorlatok, megjelenítő játékok

Anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés

- *Izomtónus-érzékelés:* utánzásos játék mimikai mozgásokkal, szemtorna
- *Finommozgások fejlesztése:* játékok apró termésekkel, vonalvezetési gyakorlatok, szaggatott, pontozott vonal és pontok összekötése
- *Ritmusfejlesztés:* ritmusváltozás megfigyelése beszédben, furulyán, jelzése hosszú vagy rövid pálcikákkal, színek, formák ritmikus váltakoztatása, ritmusutánzás

3. A figyelem és az emlékezet fejlesztése:

- *Vizuális emlékezeti feladatok:* tárgyak, formák megfigyelése és felismerése cselekvéssel, majd feladatlapok, hiányzó képelemek megkeresése, pótlása, tárgyak térbeli helyzetének rögzítése, hiány észrevetetése emlékezet után, képtörténetek időrendi sorrendbe helyezése.
- *Akusztikus emlékezeti feladatok:* a valóság hangjainak felismerése, különböző anyagok hangjainak felismerése, közeli és távoli zajok megfigyelése és megkülönböztetése, emberi hang, énekhang különböző megnyilvánulásainak megfigyelése.

4. A beszédfejlesztés

Beszédfejlesztés és szókincsfejlesztés eseményképek és tárgyképek segítségével, pl.:

- Otthoni jelenet képe: saját élmények feldolgozása
- Tárgyképek kivágása, csoportosítása eseményképhez
- Meseképek kivágása, sorrendbe rakása „mesemondás”

Feladataink:

- A változatos ismeretszerzés lehetőségeinek megteremtése, az ismeretek különböző módon való megtapasztalása (minél több érzékszervvel)
- Az ismeretek rendszerezése
- Változatos élethelyzetekben és tevékenységekben gyakorlás
- Az értelmi képességek (gondolkodás, észlelés, emlékezet, érzékelés, figyelem, képzelet) fejlesztése
- Az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése
- A képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő, ösztönző környezet kialakítása

Fő feladatunk a sikerorientált tapasztalat- és ismeretnyújtás, a felfedező ismeretszerzés a kísérletező tapogatózás módszerével. Minden gyerekkel vele születik a cselekvési vágy, az önmaga és a világ dolgai iránti érdeklődés. Ez a belső motivációs erő az, amely szilárd alapot biztosít a fejlődéshez. A gyermek cselekszik, tevékenykedik, próbálja saját erejét, fészegeti korlátait, mindig újabb és újabb területet akar meghódítani.

Saját maga a saját útján akarja bekebelezni a világot!

A már meglévő, átélt élményekre, sikeres és sikertelen próbálkozásokra építjük a fejlesztés folyamatát, minimálisan csökkentve a passzív befogadást. Előtérben állnak a gyermeki szabad alkotások, a természetes kísérletező tapogatózás és a játékos munka. A szabad önkifejezéssel, amely Freinet pedagógiájának egyik fő szervezési, működési elve, a gyerek ki tudja fejezni pillanatnyi érzelmi állapotát, meglátásait. A szabad önkifejezéssel történő tanulás azt erősíti meg a gyerekekben, hogy a számára fontos dolgokon keresztül a világ kinyithatóvá válik, alkotásain keresztül kommunikálni tud a világgal, társaival. A sajátos felfedező tanulás segítségével próbáljuk eljuttatni őket saját képességeik határáig.

Felfedezve, szinte észrevétlen módon juthatnak információkhoz, tapasztalatokhoz. **A próbálkozások, a tévedések és a belátások adják a produktív tanulás mechanizmusát.** Tervszerű, tudatos munkával biztosítjuk a felfedező, kutató ismeretszerzés feltételeit, figyelembe véve a gyerek adott érdeklődését, pillanatnyi fejlettségi szintjét.

Ehhez az óvodapedagógusok feladataiból:

- Önálló tevékenységek biztosítása
- Közös tervezés, napi tervek közös összeállítása
- Kísérletezés, kutatás feltételeinek biztosítása
- Egyéni megoldási módok pozitív értékelése
- Egyéni és kiscsoportos kezdeményezések
- Élmény, hely, idő, változatos technikai lehetőségek biztosítása
- Nyitott és humánus, ösztönzően kritikus és elismerő pedagógiai hozzáállás

Egyéni fejlődési ütemet figyelembe vevő képességfejlesztés

Fontos, hogy a gyermek természetes kíváncsisága motiváljon, mert a személyes tapasztalás élménye szinte a gyermek agyába enyvezi a tanulságot. Az önállóság hozzásegíti, hogy tapasztalatait maga építse be saját rendszerébe felismerve, hogyan tanulhat, hogyan fejlesztheti képességeit, érheti el lehetőségeinek maximumát.

Módszerünk lényeges törekvése az egyszeri, megismételhetetlen személyiség szabad, kényszer nélküli fejlesztése. Ennek az egyéni feladatok felelnek meg, melyeknek kimunkálásában a gyerekek aktívan, mind nagyobb önállósággal vesznek részt.

Fontos a pozitív érzelmeket sugárzó, befogadó közeg biztosítása, hogy elkerüljük a másoknak való megfelelés kényszerének, a kudarckerülés reflexének kialakulását. El kell érünk, hogy a pozitív tapasztalatszerzések hatására képessé váljanak a feladatok önálló megoldására, újszerű helyzetek vállalására. Ez a hozzáállás elengedhetetlen feltétele annak, hogy a nevelés célja, minél kreatívabb személyiség kialakulását megalapozzuk.

10.5. Az értelmi nevelés, fejlesztés sikerkritériumai

Kognitív szféra

Gondolkodási műveletek:

FOGALOMISMERET, TÁJÉKOZOTTSÁG

- Rendelkezzenek megfelelő ismeretanyaggal a természeti, tárgyi környezetről
- Legyenek tisztában az alapvető fogalmakkal
- Ismerjék a napszakokat, évszakokat, a dolgok eredetét
- Legyenek tisztában a családi reakciókkal a nemek közötti különbségekkel
- Valóságtudatuk elfogadható legyen

ÖSSZEHASONLÍTÁS, MEGKÜLÖNBÖZTETÉS

- Ismerjék fel a fogalompárokat
- Ismerjék fel a hasonlóságokat, különbözőségeket a jelenségek között
- Ismerjék fel az ellentétpárokat

KÖVETKEZTETÉS, ÍTÉLETALKOTÁS, ANALÍZIS, SZINTÉZIS

- Legyenek képesek elemi szabályalkotásra
- Vegyék észre a logikai összefüggéseket
- Legyenek képesek saját logikájukat követve végigvinni egy adott beszélgetést

KONKRETIZÁLÁS, ÁLTALÁNOSÍTÁS, CSOPORTOSÍTÁS, OSZTÁLYOZÁS

- Legyenek képesek az egyesről az általánosra vonatkoztatni
- Az általános egyedi, konkrét megállapításokra
- Legyenek képesek azonos kategóriába tartozó elemek felismerésére
- SZÁMFOGALOM, TÉRI, IDŐBELI VISZONYOK, SZIMMETRIA
- Képesek halmazokat képezni, mennyiségeket megbecsülni, számosságot megállapítani (tízes számkör)
- Ismerjék fel a mennyiségek közötti relációkat
- Ismerjék fel saját környezetükben és a mindennapi életben a téri, időbeli relációkat

Pszichikus funkciók működése:

KONCENTRÁCIÓ, FELADATTARTÁS, FIGYELEM

- Monotóniatűrésük megfelelő
- Tudnak összpontosítani a különböző tevékenységformákban
- Figyelmük tartós, kitartanak a cél eléréséig

ÉRDEKLŐDÉS

- Kialakult érdeklődéskörük az óvodai tevékenységek kapcsán
- Érdeklődésüket kérdésfeltevessel jelzik
- Jól motiválhatók

EMLÉKEZET

- Képesek események, történések sorrendiségének visszaadására
- Jó a szerialitásuk, képesek 5-6 szó azonos sorrendben történő elisméltetésére
- Közvetlen környezetükben egyedül is képesek tájékozódni, adott célig eljutni
- Mindennapi tevékenységeik sorrendje automatizálódik

KÉPZELET

- Alkotásaikban az önkifejezés céljától függően vannak jelen valóságos és képzeletbeli elemek
- Produktív képzeletüket képesek tükrözni verbálisan, manuálisan, kommunikációs viszonylatokban

PROBLÉMAMEGOLDÓ KÉPESSÉG

- Képesek a mindennapi élet problémáinak és gondolkodási műveleteket igénylő feladatoknak alkotó megoldására
- Képesek javítani megoldásaikon

Érzékszervi szféra

Testséma ismerete:

- Felismerik testrészeit képről, más gyerekről is
- Ismerik a testrészek funkcióit
- Tudják, hogy adott tevékenységet mely testrésszel végzik
- Ismerik az egyes testrészek tisztántartásának módját, fontosságát

Hallásérzékelés (audítív percepció)

- Felismerik saját és mások hangját
- Felismerik a zörejeket, hangszerek és állatok hangjait
- Képesek ritmusmotívumok visszaadására, dallamvisszhangra

Látásérzékelés (vizuális percepció)

- Képesek gondolkodási folyamatok látás alapján való működtetésére
- Felismerik a tárgyak közötti ritmikus összefüggést
- Ismerik a tárgyak formájával kapcsolatos fogalmakat
- Felfedezik az azonosságokat, a kisebb eltéréseket
- Képesek az adott tárgyra összpontosítani, annak tulajdonságairól beszélni

Tapintásos érzékelés (taktilis percepció)

- Tárgyakat tapintás útján is felismerik
- Észrevesznek, megfogalmazznak apró különbségeket
- Képesek azonos tárgyakat tapintás útján kiválogatni

Koordinációs működés (test-kéz- láb-szem), kineztikus érzékelés, keresztcsatornák működtetése

- Képesek csukott szemmel elemi mozgásokat elvégezni
- Képesek csukott szemmel a kapott instrukciók szerint mozogva adott célhoz eljutni
- Ismerik testük oldaliságát, függőleges zónáját, annak elülső és hátsó részét

Téri irányok, időérzékelés

- Ismerik a téri irányokat, az azokat jelző szavakat, fogalmi szinten a névutókat
- Képesek a szóbeli instrukcióknak megfelelően tárgyak elhelyezésére
- A névutók, irányok fogalmának alkalmazására képi úton is képesek
- Kialakult fogalmuk van az idő múlásáról, bizonyos időterminusok periodizációjáról
- Képesek kifejezni verbálisan az idő múlásával kapcsolatos ismereteiket.

11. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

11.1. Személyi feltételek

Óvodánk nevelőtestületének létszáma 3 fő, így különböző szakmai pedagógus csoportokat nem hoztunk létre, mivel (2011.évi CXCV. törv. a köznevelésről 71.§) legalább 5 fő pedagógus hozhat létre munkaközösséget, egy intézményben, így nevelőtestületünk a Pedagógiai Program alapelveit, céljait és feladatait megvalósító **pedagógusok közössége**.

Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a **gyermek** áll. Óvodás gyermeket 3 éves kortól veszünk fel intézményeinkbe, szabad férőhely esetén 2 és fél éves gyermeket is felveszünk.

Az óvodai csoportokban vegyes életkorú gyermekek vannak. A csoportok kialakításánál figyelembe vesszük a gyermekek életkorát, a nemek megközelítőleg egyenlő arányát, a csoportszobák méretét és lehetőség szerint a szülők igényeit.

Az intézmény felméri a teljes humánerőforrás igényeit. A humánerőforrás szükségletben bekövetkező hiányt jelezzük a fenntartó számára.

Az óvodában a nevelés kulcsszereplője a **pedagógus**. Az óvodapedagógus, akire humanizmus, tolerancia, a pedagógiai optimizmus, a szülők tisztelete, a megértő, együttérző, elfogadó, a segítőkészséget előtérbe helyező, feltétel nélküli gyermekszerepet jellemző. Minden értékeset, jót, elismerésre méltót visszajelez, dicsér, ezzel is erősítve a gyermekek, a családok értékrendjének alakulását.

Tetteiben legyen érezhető a hitelesség, a tapintat, és az empátia. Személyes példájával járuljon hozzá, hogy a gyermekek természetes módon fogadják el az óvodai közösségben különbözőségeket. Szakmai kompetenciák terén gazdag módszertani repertoár jellemezze a sokféleség kezeléséhez. Igénye legyen tudásának folyamatos bővítésére, önképzésre, tanulásra (az új tudományos eredményeket, módszereket munkájában alkalmazza), vitákban, értekezleteken valamint az intézményen kívül. rendszeresen ossza meg szakmai tapasztalatait, álláspontját, a vitákban képes másokat meggyőzni, és ő maga is meggyőzhető legyen.

Az intézményfejlesztés természetes gyakorlata kell, hogy legyen, a problémák megoldására alkalmas módszerek gyűjtése, belső és külső erőforrások feltérképezése (pl. belső ötletek és pályázatok).

Az óvodapedagógus és a **nem pedagógus alkalmazottak** (dajkák, gondozónő) összehangolt, igényes és hatékony munkájának hozzá kell járulni a nevelőmunka eredményességéhez.

Az intézményi célok elérését célzó együttműködések az intézmény vezetője támogatja és

Anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés

ösztönzi, valamint támaszkodik munkájukra. A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése, a szakértői bizottság útmutatása alapján, **speciálisan képzett szakemberek** közreműködését igényli.

Az óvoda dolgozói:

Óvodapedagógus főiskolai végzettséggel	3 fő
Pedagógiai munkát segítő szakképzett dajka	2 fő
Kisgyermek-nevelő- gondozó végzettséggel 4 órás dajka	1 fő
Utazó logopédus	1 fő

Az óvodapedagógusok végzettség szerint:

1 fő	szakvizsgázott, közoktatás vezető szakirányon
1 fő	szakvizsgázott fejlesztő pedagógus
1 fő	kisgyermek-nevelő gondozó

Céljaink, feladataink eredményes megvalósítása érdekében fontosnak tartjuk:

- Az óvodapedagógusnak legyen igénye az önművelésre, szaktudásának bővítésére, amelyet rendszeres belső továbbképzések keretében osztva meg a nevelőtestületben.
- Törekszünk arra, hogy az egy-egy gyermekcsoportban dolgozók tudjanak összehangoltan, feladatokat megosztva tevékenykedni.
- A közösségi élet, az egészséges életmód és a gondozás szokásainak megtervezésébe elemzésébe, értékelésébe szükséges a dajkák bevonása is.
- Keresse minden pedagógus a szülőkkel való együttműködést a program céljainak megvalósítása érdekében. A gyermekek érdekében vállalja fel a szülők tapintatos meggyőzését, ízlésformálását.
- Az óvoda minden alkalmazottja legyen minta a nevelésben.
- Biztosítson minden gyermek számára egyenlő hozzáférést
- Teremtse meg a gyermek egészséges testi - lelki fejlődéséhez szükséges optimális „befogadó közeg” feltételeit
- Fokozott figyelemmel segítse a migráns és az etnikum családok gyermekeinek befogadását
- A gyermekek korához, egyéni fejlettségéhez igazodjanak nevelési módszerei, tevékenységei, különös tekintettel a szabad játéokra.
- Rendszeresen készítsen feljegyzéseket a gyermekek fejlődéséről és tájékoztassa a szülőket ezekről.

11.2. Tárgyi feltételek

Az óvoda épülete:

Az óvoda épületének fő jegyei: A régi, Somogyi gróf birtokában lévő

Anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés

melléképület felújításával létrehozott óvodánkat 2005 nyarán adták át. Épülete természetes módon illeszkedik a falu települési építészeti szerkezetébe. Mérete két csoport működésére elegendő. Az óvoda komfortfokozata és infrastruktúrája jónak mondható.

Az intézmény rendszeresen felméri a pedagógiai program megvalósításához szükséges infrastruktúra meglétét, jelzi a hiányokat a fenntartó felé. A hiányosságok (a fenntartó anyagi lehetőségének függvényében) megszüntetésére intézkedési terv készül, figyelembe véve intézmény képzési struktúráját, a nevelőmunka feltételeit és pedagógiai céljait.

Csoportszobák száma: 2

Funkcionális helyiségek:

- 1 gyermeköltöző
- 1 gyermekmosdó, WC
- 1 melegítő konyha
- 1 felnőtt mosdó, akadálymentesített
- 1 felnőtt öltöző
- 1 raktárnak használt helyiség

Udvar:

Hatalmas udvarunk és kertünk ideális a gyermekek számára, mert gazdag játék- és mozgáslehetőséget biztosít. A játszókert esztétikája megfelel a gyermeknevelési, egészségvédelmi szempontoknak. Eszközeit a lehetőségek szerint természetes anyagból készült tárgyakkal bővítjük.

Az óvodában szükséges eszközök az óvoda „Eszköz és felszerelési jegyzékében” részletezve vannak. Az SNI-s gyermekek fejlesztéséhez szükséges speciális eszközök jegyzéke is ott található.

A játéktevékenység eszközeinek beszerzése folyamatosan történik költségvetési keretből. A pályázati lehetőségeket is igyekszünk kihasználni a bővítés és korszerűsítés érdekében. Az óvodai tanulás eszközeinek bővítése is folyamatos és kielégítő, melyeket az óvodapedagógusok által készített eszközök is színesítenek. Mese- és szakkönyv állományunk kiegészül a gyermekek otthonról hozott könyveivel, és a pedagógusok saját szakkönyveivel.

A szülők egyéni fogadására a gyermekek foglalkoztató szobáját, illetve az irodát használjuk.

11.3. Az óvodai élet megszervezése

Az óvodai nevelés a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg, a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében, az óvodapedagógus jelenlétében és közreműködésével.

Anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés

Fontosnak ítéljük, hogy a már meglévő eszközöket célszerűen és megfelelően használjuk, hozzájárulva ezzel a nevelési-tanulási céljaink és feladataink eredményeihez, valamint az együttműködés, kommunikáció elősegítésére követendő mintát mutat a szülők és a gyerekek számára.

Az óvodapedagógusok feladata a rendelkezésre álló digitális eszközök célszerű használata.

A digitális technikák használata olyan kihívásként jelenik meg az óvodai nevelésben, amelyek alkalmazására a pedagógusok többsége még nem kellő szintű felkészültséggel rendelkezik. Ezen hiányosságok felszámolásának módja elsősorban a digitális eszköztár bővítés és az önképzés.

11.3.1 A gyermekcsoportok megszervezése

A csoportok beosztásáról az óvodavezető dönt.

A csoportok kialakításának szempontjai:

- a csoportszobák alapterülete
- a lányok és fiúk megközelítőleg azonos aránya
- a szülők kérései (testvérek együttléte)
- az integrált SNI-s gyermekek száma

11.3.2 A hetirendről

Egy nap, egy terület fejlesztését célozza (pl. a mozgás napja –kötelező testnevelés- zene, kézművesség napja), vagy esetleg egy Freinet technika adja meg az adott nap programját (szabad önkifejezés, kommunikáció) esetleg egy tevékenység (pl. kirándulás, nagytakarítás).

A hetirend összeállításának szempontjai:

- biztosítja a feltételeket (hely, személyi feltételek)
- figyelembe veszi a helyi sajátosságokat
- a kötött foglalkozás (testnevelés a tornacsarnokban) idejét
- a gyermekek egészséges testi, lelki fejlődésének feltételeit
- összehangolja az óvodai csoportok életét
- Legyen stabil program (visszatérő tevékenységek a megszokott napokon).
- Legyen lehetőség az aktualitásokra
- Hetente többször kerüljön sor, mozgásos játékokra, mozgásfejlesztésre.
- A tevékenységek aránya évszakonként változhat.
- A szabadjáték, az udvari játékba integrált tanulás hangsúlyos legyen.

A **hetirend** csak keret, amelyet tartalommal a **hetitervben** töltünk meg. A hetiterv komplex pedagógiai program, amelyben a tevékenységek körében szervezendő játékot és játékos tanulást biztosító folyamatokat tervezünk meg. A hetitervben a feltételek átgondolására kerül sor, valamint a témakörök felbontására a tevékenységek körében.

Sor kerül:

- a szervezeti keretek, munkaformák megjelölésére
- a csoportban kialakítandó szokások megjelölésére

Anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés

- a csoporthagyományok, munkafolyamatok tervezésére
- fejlesztési feladatok meghatározására.

A témakör jellegű tervezés, egy-egy témakör feldolgozásától függően történhet egy hetes, vagy akár egy hónapos időszakra is. Ez a tervezés elősegíti, hogy egy fogalmat több irányból megközelítve, komplex megismerése, feldolgozása közben jölessen létre az értékközvetítés, ismeretnyújtás és -szerzés, a különböző készségek, képességek és szokások fejlesztése. A tevékenységek körök középpontjában egy-egy életből fakadó probléma megismerésére, felfedezésére váró terület áll.

A témakör tartalmazza az alapvető kérdést, vagy témát és hogy milyen tevékenységeken keresztül szeretnénk megismerni (magába foglalja a hozzákapcsolódó fogalmakat, és azokat a tevékenységeknek a felsorolását, amelyek által elmélyítjük az ismereteket). A témák és fogalmak körét részben a **gyerekek ötletei**, javaslatai alapján valósíthatjuk meg.

A gyerekekkel közösen kialakított fogalom- és tevékenységek körhöz az óvodapedagógus hozzákapcsolja a tevékenységekben fejleszthető képességeket és azokat az értékközvetítési tartalmakat (mese, vers, zenehallgatás, művészeti alkotás, környezet tevékeny megismerése), melyek belesimulnak az adott fogalomkörbe.

11.3.3 Javaslat a hetirend elkészítéséhez

	<i>hétfő</i>	<i>kedd</i>	<i>szerda</i>	<i>csütörtök</i>	<i>péntek</i>
<i>Délelőtti játéka integrált</i>	Vers-mese Beszélget	Vers-mese Beszélget	Vers-mese Beszélget	Vers-mese Beszélget	Vers-mese Beszélget ő- kör Mozgás , mozgás
	• Ének-zene • Rajz-mintázás • Kézimunka • Környezetben szerzett élmények, tapasztalatok rendszerezése				
<i>Udvari játéka integrált</i>	A környezet megszerettetése, megismertetése. Énekes játék				
<i>Délutáni játéka</i>	Zenés mozgásos percek				

11.3.4 Javaslattevő a gyerekek napirendjének elkészítéséhez

Időtartam	Tevékenység
7 ⁰⁰ -10 ⁴⁵	Játékba integrált egyéni és mikrocsoportos tevékenységek (játékos tanulás): Dramatikus játék Rajz, mintázás, kézi munka Ének-zenei készségek
7 ⁰⁰ -10 ⁴⁵	
	tapasztalatok rendszerezése. Részképességek fejlesztése, egyéni szükséglet alapján. Testápolási tevékenységek. Tízórai Vers-mese. Beszélgető-kör
10 ⁴⁵ -12 ⁰⁰	Játék a szabadban, érdekes játékok az udvaron.
12 ⁰⁰ -13 ⁰⁰	Ebéd. Testápolási tevékenységek
13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰	Pihenés, alvás, mesével, altatódallal.
15 ⁰⁰ -16 ⁰⁰	Testápolási tevékenységek. Uzsonna
16 ⁰⁰ -17 ⁰⁰	Játék a csoportszobában.

A napirendről

A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekben. A **folyamatos, rugalmas**, egész napos tevékenységek lehetőséget biztosító napirend biztosítja leginkább az elmélyült tevékenységet és az egyéni fejlesztést (egyéni tempó, teljesítőképesség).

A napirend összeállításának szempontjai:

- a gyermekek életkori sajátosságaihoz alkalmazkodik
- érzelmi biztonságot jelent
- rugalmasság
- folyamatosság (a játék folyamatosságát minél kevésbé szakítsák meg tevékenységek)
- helyi szokásokhoz, igényekhez alkalmazkodás
- párhuzamosan végezhető tevékenységek
- a tevékenységek közötti harmonikus arány, a szabad játék kitüntetett szerepével
- a gyermekek fejlettségéhez alkalmazkodó, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások
- A játékidő biztosítása
- A reggeli gyülekezési idő meghatározásánál a csoport és a településünk szokásainak figyelembevétele
- Értelmetlen szórakozások, tétlenség kiküszöbölése.

A napirend a napitervben realizálódik. Rugalmas, blokkokra, tevékenységkörökre tagolódik.

A tevékenységkörökben megjelöljük a feldolgozandó tartalmat, tevékenységeket, fejlesztendő képességeket, eszközöket, szervezeti kereteit.

Itt kap helyet az egyénre szabott differenciálás, individualizálás, amelynek megfelelő módja és formája jellemzi a pedagógus tevékenységét. A pedagógus tevékenységet a differenciálás megfelelő módja és formája jellemzi. A differenciálás azt jelenti, hogy minden gyermek a maga módján, saját ütemében és képességei szerint fejlődhesen. A hagyományosan jól fejlődő jegyek és az eltérően fejlődők együttesen jelen vannak a személyiségben, és a képességek nem egyszerre fejlődnek

Egész nap a személyiségfejlesztés színtere, ami nem korlátozódhat a felajánlott tevékenységre. A napirend és a hetirend, útmutató, amelynek, rugalmasnak, életspecifikusnak kell lennie, biztosítva a tervszerűséget és folyamatosságot.

Az életszervezés legfontosabb elemeinek vázlatos összefoglalása

- **Természet- és életközelség** (saját élményeken alapuló felfedező ismeretszerzés).
- **Egyéni képességfejlesztés a közösség aktív közreműködésével** biztosítja az individualizációs és a szocializációs folyamat fejlődését.

Anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés

- **Szabály- és szokásrendszer közös kialakítása** biztosítja mindenki számára elfogadható pozitív magatartásformák, szokások belsővé válását.
- **Saját ünnepek, hagyományok, rítusok**, segítik és erősítik az együvé tartozás érzését a csoportszellem fejlődését.
- **Tevékenységek egymásba fonódása a Freinet technikák alkalmazása** és a rugalmas heti- és napirend biztosítja a sokirányú tapasztalat- és ismeretszerzést, és élményfeldolgozást.
- **Játékos munka**
- **Szabad alkotások** biztosítják a pozitív és negatív élmények feldolgozását.
- **Felfedező ismeretszerzés** biztosítja a saját élményű tapasztalatokon alapuló tanulás lehetőségét.
- **Csoportszoba műhelyszerű elrendezése.**
- **Beszélgető-kör**

A gyerekekkel együtt történő tervezés és értékelés. Elősegítik az alkalmazkodás képességének kialakulását és az empátia fejlődését.

11.4. A nevelés tervezése

A pedagógiai dokumentáció célja, hogy megjelenítse a helyi pedagógiai program elv-, cél-, és feladatrendszerét, meghagyva az óvodapedagógusok szabadságát a módszerek és az eszközök alkalmazásában és választásában.

A dokumentumok vezetése az intézményvezető elvárásainak megfelelően szabályosan, korrekten történik. A pedagógus feladata, hogy a különböző tevékenységeket, kötött és kötetlen foglalkozásokat a helyi Pedagógia Programban kitűzött célok és feladatok szerint logikusan építi fel. Az igényes óvodapedagógus képes elemezni munkáját, tudja, hogy mit, miért és hogyan csinál. Nem elégszik meg a pusztán rutinnal, azzal, hogy „így szoktam, szoktuk, ez korábban már bevált”.

„A reflexióra, azaz megfigyelésre, elemzésre és értékelésre való képesség a pedagógiai professzió alapköve.”(Hunya Márta)

Az óvodapedagógusok feladatai:

- az alkalmazott módszerek folyamatos figyelése, értékelése, és szükség szerinti módosítása
- szükség és lehetőség szerint a folyamatos, értékelő magatartás és figyelem adatokra, a gyermekek folyamatos megfigyelésére épül
- Hospitálást követő egy héten belül reflexió eljuttatása az érintett kolléga számára.

A csoport életének megszervezése, az egyes gyerekek fejlődésének figyelemmel kísérése, valamint a tudatos, tervszerű, egyéni fejlesztés feltétele, hogy a következő szakmai dokumentumokat készítsünk.

Az óvodai tervezés során célunk, hogy tevékenységünk kiszámítható, egymásra épülő, ellenőrizhető legyen. A pedagógiai munka megfelel az éves tervezésben foglaltaknak, az esetleges eltérések indokoltak.

Stratégiai célok az intézményi munka lényegét foglalják magukba, melyek aktuális elemei megjelennek a tanévekre bontott tervek megvalósításában. A stratégiai célt a helyi nevelési program tartalmazza

Anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés

legrészletesebben, figyelembe véve az intézményvezetői pályázat stratégiai vállalását is. A stratégiai és operatív dokumentumok koherens kialakítását az intézményvezető irányítja, annak érdekében, hogy azok lehetővé tegyék a helyi pedagógiai program követelményeinek teljesítését valamennyi gyermek számára

Az intézményvezető a kulcsfolyamatok irányításánál elsősorban a gyermeki fejlődés eredmények javítására helyezi a hangsúlyt. Az intézményi tervek készítésekor, az intézmény vezetője vonja be a munkatársakat és a partnereket

A tervezés szintjei, dokumentumai:

- **Stratégiai tervezés:**

- Nevelési Program
- SZMSZ
- Vezetői pályázat
- Intézményi önértékelési program

- **Operatív tervezés a stratégiai célok megvalósulását szolgálja, amelyek az alábbi dokumentumokban nyomon követhetők:**

- Éves Munkaterv (amely tartalmazza a belső ellenőrzési tervet és a Gyermekvédelmi tervet)
- Csoportnapló
- Éves tevékenységi terv (rövid távú lebontásban a Tematikus terv)

Gyermekek egyéni fejlődésének nyomon követése, egyéni fejlesztési tervek.

Az éves nevelési tanulási ütemtervet az intézmény sajátosságaihoz igazítja az intézményvezető.

A témakör jellegű tervezés, napirend, napiterv, hetirend és hetiterv mellett, az óvoda **Éves tevékenységi tervét** kell elkészíteni, amelyet témakörekre bontott **Tematikus tervre** tagolunk.

Az intézmény terveinek elkészítése során egyeztet az érintett külső partnerekkel

Az óvoda **éves Munkatervét** az óvodavezető készíti el a helyi program, az előző év értékelése alapján a nevelőtestület bevonásával, hogy a munkatársak a tervekben megfogalmazott célok megvalósítására időben felkészülhessenek, valamint a többi stratégiai dokumentum alapján (SZMSZ, Vezetői Pályázat, Intézményi Önértékelési Program)

Az intézményvezető a tanulást, tanítást egységes, tervezett pedagógiai folyamatként kezeli. Az éves munkaterv és más fejlesztési, intézkedési tervek tartalmazzák (továbbképzési terv, ötéves intézkedési terv) intézmény tevékenységeinek, terveinek ütemezését. A tervek nyilvánossága biztosított.

A tervekben (éves munkaterv, továbbképzési terv, ötéves intézkedési terv) jól követhetők a pedagógiai program kiemelt célok (részcélok), feladatok, felelősök, a megvalósulást jelző eredménymutatók. A képzési és fejlesztési tervek elkészítése, az intézmény jelenlegi és jövőbeli igényeinek, elvárásainak figyelembe vételével történik.

A Munkaterv stratégiai céljaink lebontását jelenti, konkretizál feladatok, felelősök meghatározásával.

A munkaterv elkészítésekor, figyelembe kell venni az előző évi szakmai munka ellenőrzésének és értékelésének eredményeit, a partneri visszajelzéseket, a külső ellenőrzések eredményeit. Nevelőtestületünk belső ellenőrzési csoportja (**Önértékelést Támogató Munkacsoport**) vegyen részt az intézmény szakmai munkájának irányításában, tervezésében szervezésében, ellenőrzésében és összegző véleménye figyelembe vehető a pedagógus minősítési eljárásában. **Önértékelést Támogató Munkacsoport** által készített szempontrendszer

Anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés
megfigyelési szempontként szolgál (kapcsolat a tanfelügyeleti ellenőrzéssel).

A nevelési **év végi beszámoló** megállapításai **alapján** történik a **következő nevelési év tervezése**. A beszámolók szempontjai illeszkednek az intézményi önértékelési rendszerhez. Az **Éves beszámolók** dokumentumaiban található tapasztalatok megosztásának is nagy jelentősége van a **tudásmegosztásban**. Az elérhető jó gyakorlatokat ismerjék meg, gyűjtsék össze, a nevelőtestület tagjai osszák meg egymás között a szerzett ismereteket. A tudásmegosztás különböző formáit az **intézményvezető** ösztönzi.

A tanulási és fejlesztési eredményeket az intézmény folyamatosan követi, elemzi, a megfelelő dokumentumokban rögzíti, szükség esetén korrekciót hajt végre.

Csoportnapló

Tartalmaz minden olyan információt, amely a csoport életszervezésével, fejlesztésével kapcsolatos.

- Csoportnévsor, jelek, életkori megoszlás.
- Egész évre szóló kiemelt feladatok, eseményterv.
- Szokásalakítás, alapvető szabályok rendszere.
- Hagyományok, napirend, hetirend.
- Tevékenységek, fejleszthető képességek köre és az értékközvetítés területei.
- Egy-egy tervidőszak értékelése (elsősorban egyéni értékelések).

Élménykönyv

Kötetlen, játékos formában tartalmazza a csoport elmúlt eseményeit, az elkészült alkotásokat, gyerekekkel közösen készíthetjük (pl. fényképek, gyermekmunkák, közös élmények, tréfás, vagy komoly történetek, kedvenc versek, közösen elkészített ételek receptjei és minden egyéb, ami a csoport számára élményt jelentett, amire emlékezni akar).

Egyéni fejlődés - fejlesztés dokumentumai

Fejlődési naplóban dokumentáljuk fejlődésük nyomon követését, illetve megfelelő fejlesztésüket.

A Fejlődési naplóban történő egyéni értékelések a Pedagógiai Programban kitűzött célok és az egyéni fejlesztési tervek megvalósulásának függvényében történnek

A dokumentum tartalmát a szülőnek ismerni kell a gyermek együttnevelése érdekében, aláírattjuk a szülővel feljegyzéseinket. Egy dossziéba összegyűjtjük a gyerekekre vonatkozó feljegyzéseket.

Az óvodapedagógus megfigyelései. Egy-egy alkalomról szóló feljegyzés ugyan statikus képet ad a gyermekről, de a többszöri megfigyelés eredményei alapján jól érzékelhető a fejlődés (vagy a változás, ami nem mindig azonos a fejlődéssel). Idegen környezetben elszenvedett traumatizáló hatásokra, észlelhetjük a regresszió jeleit és ez is fontos információ számunkra.

A gyermekek munkáinak összegyűjtése újabb információkkal szolgálhat és hozzájárulhat a személyiség teljesebb megismeréséhez.

Anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés

- A tervezett fejlesztési program.
- Egyéni fejlettségmérő lap.
- Orvos, védőnő megfigyelése, feljegyzése.
- Logopédus észrevételei stb.

Az ütemtervezésről:

A tervezés (mint pl. az egészséges és környezettudatos életmódra nevelés) elengedhetetlen feltétele, hogy a gyerekek fejlődését tudatosan segíthessük, életüket úgy szervezhessük, hogy az optimális körülmények biztosítva legyenek az önálló tevékenykedéshez, a felfedezéshez és az alkotáshoz

A tervezésben megjelenő témák a tevékenységekben valósulnak meg, és nyomon követhetők a gyermeki dokumentumokban

A tervnek figyelembe kell vennie a gyerek szükségleteit a Freinet pedagógia szellemiségének leginkább a témakör jellegű tervezés. Elősegíti, hogy egy fogalmat több irányból megközelítve, complex megismerése, feldolgozása közben jöhessen létre az értékközvetítés, ismeretnyújtás és -szerzés, a különböző készségek, képességek és a szokások fejlesztése. A témakör sajátos életszervezési, tanulási egység, élménykör, tevékenységkör, melynek középpontjában egy-egy életből fakadó probléma, megismerésre, felfedezésre váró terület áll. A témakör tartalmazza az alapvető kérdést, vagy azt a témát, amit különböző irányokból, különféle tevékenységeken keresztül szeretnénk megismerni. Magában foglalja a hozzákapcsolódó fogalmakat és azoknak a tevékenységeknek a felsorolását, melyek által elmélyítjük az ismereteket. A feldolgozandó témák és fogalmak egy részét az óvodapedagógus javasolja a gyerekeknek, a másik részét azonban a gyerekek ötletei alapján választhatjuk.

A nevelést, tanítást segítő eszközök és módszerek kiválasztása, alkalmazása rugalmasan, a pedagógiai prioritásokkal összhangban történik.

12. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

Az intézmény fontosnak tartja a külső partnerekre vonatkozó kapcsolati rendszerét (Az ONOP 2018 évi változásai szerint a külhoni magyar óvodákkal is kapcsolatépítésre törekszik), ezért pedagógiai programmal összhangban partneri körét feltérképezi az intézményvezetés irányításával, azonosítja, kijelöli a kulcsfontosságú partnereket és hatékonyan működteti. A külső partnerek körének ismerete az intézmény minden munkavállalója számára, ismert kell, hogy legyen.

Az intézmény a helyben szokásos módon tájékoztatja külső partereit (az információátadás szóbeli, digitális vagy papíralapú). A partnerekkel kialakított kapcsolatrendszeren keresztül felméri a partnerek igényeit, elégedettségét, és befogadja innovatív ötleteiket, az intézményi fejlesztésben visszacsatolja.

Az intézmény partnerei és tevékenységeinek tartalma:

- Óvoda és a család kapcsolata
- Óvoda- iskola kapcsolata
- Kapcsolat a fenntartóval
- Családsegítő Szolgálat
- Egészségügyi intézmények
- Megyei Pedagógiai Intézet
- Kapcsolat közművelődési intézményekkel
- Egyház Község

(A partnerek tevékenységeinek tartalma a Pedagógiai Programban részletesen.)

12.1. Óvoda és a család kapcsolata

Az Alapprogram megfogalmazza: A gyermek nevelési elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő szerepet játszanak.

A gyermek nevelése, társadalmi lényé formálása tehát a szülő elemi joga és kötelessége. A szocializáció elsődleges színtere a család. Az óvoda a kitárulkozó társadalmi környezet jelenti a gyermeknek. Meghatározó szerepe van a szülőről való leválás, az önállóság és ismeretszerzés folyamatában. A gyakorlati munka tapasztalata azt igazolja, hogy az óvodában kialakított normák és szokások csak akkor válnak maradandókká, ha azok a családi háznál megerősítést nyernek. Ez megfordítva is igaz. A gyermek harmonikus fejlődésének feltétele tehát a nevelési színtér összhangja. Fontos a családok helyzetének figyelembevétele, mert az óvodás gyermekmagával hozza a családban kialakult szokásokat, értékeket, viselkedést, érdeklődési kört. Magatartását, érzelmi életét a későbbiekben is alapvetően meghatározza a család életmódja, nevelési stílusa, pedagógiai kulturáltsága.

Az óvodáskor első szakaszában fontos megtalálni azt a kapcsolattartási formát, ami leginkább biztosítja gyermek-szülő számára a zökkenőmentes átmenetet család az óvoda között. A szülőkkal meg kell ismertetni az óvodai

Az óvoda kapcsolatai

programot, az óvoda működési rendjét.

Az óvodáskor második szakaszában legalább ennyire fontos, hogy a szülő átlássa, hogy iskolás korba lépésnél milyen mutatók indokolják hat éves korban az iskolakezdet. Milyen fejlődési mutatók vagy rendellenességek miatt kell még egy évig óvodába járatni. Ehhez szükséges szülő-nevelő között a folyamatos konzultálás, információátadás a gyermekről.

Az óvoda a családdal együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek nevelését. Igyekszünk összhangot teremteni közös nevelési módszerek keresésével, segítséget, tanácsot adni nevelési problémák megoldásában.

Kapcsolatunk tapintatra épül, a közös programok együttes tevékenységével mélyül.

Célunk minden partnerrel, így a családdal is kölcsönösen megértő, konstruktív, támogató partnerség kialakítása.

A családdal történő nyílt, őszinte együttműködés csak a kölcsönös bizalom talaján valósulhat meg. A szülőknek tapasztalniuk kell, hogy szeretjük gyermeküket. Arra törekszünk, hogy emberi magatartásunkban, szakmai felkészültségünkben egyaránt példamutatóak legyünk.

Kapcsolattartásunk módjai:

<i>Formális</i>	Napi beszélgetések
<i>Családlátogatás</i>	Falitáblán közérdekű hírek
<i>Fogadóóra</i>	Óvodapedagógusi példaadás
<i>Nyílt napok</i>	A szülők pedagógiai
<i>Szülői közösség</i>	Szakemberek előadásai
<i>Kérdőívek</i>	
<i>Közös ünneplések</i>	
<i>Játszóház</i>	
<i>Kirándulások</i>	

Az óvoda kapcsolatai

Együttműködésünk tartalmi formái:

Kapcsolattartási	Célja	Formája
<i>Beiratkozás</i>	Anamnézis felvétele Ismerkedés az	Egyéni beszélgetés
<i>Családlátogatás</i>	Gyermek életkörülményeinek megismerése,	Játék a gyermekkel, egyéni
<i>Óvodakezdés</i>	- Ismerkedés az óvodai élettel - Szülő-gyermek kapcsolat megismerése - Bizalom kiépítése az óvodai nevelés iránt - Beszoktatás megkönnyítése (Anyás befogadás, mely kiválóan alkalmas arra, hogy a szülő megismerje az óvodai életet, szokásokat, s mintát kapjon)	Közös játék szülővel, gyermekkel
<i>Szülői értekezlet</i>	- Óvoda életével kapcsolatos információk megbeszélése, közlése - A csoport életének fejlődésének megbeszélése - Óvodapedagógusi előadás valamely jellemző problémáiról, majd	Előadás, megbeszélés , esettanulmány
<i>Nyílt napok</i>	- Betekintés az óvoda mindennapjaiba (előzetes megbeszélés, egyeztetés alapján)	Megfigyelés, egyéni problémák
<i>SZMK</i>	- Szülői feladatok koordinálása - Szülők értékképviselője - Szülői kezdeményezések	Értekezlet, megbeszélés
<i>Játszóház</i>	- Szülő-gyermek kapcsolat megismerése - Óvodai kötődés erősítése	Közös játék
<i>Karácsonyi közös készülődés</i>	- Óvoda-család kapcsolatának érzelmi erősítése - A karácsony eredendő	Játékdélután, éneklés, dramatizálás

Az óvoda kapcsolatai

<i>Farsang</i>	- Hagyományápolásra nevelés - Vidám hangulatú	Vidám rigmusok,
<i>Kirándulások</i>	- Egészséges életmódra nevelés - Szabadidő hasznos eltöltése - Közös élménnyel az óvodai kötődés erősítése	Kirándulás
<i>Anyák napja</i>	- Meghitt közös együttlét - Családi kapcsolatok mélyítése	Közös együttlét
<i>Évzáró</i>	- Óvoda-család kapcsolatának erősítése - Vidám percek felelevenítése	Közös együttlét

Kapcsolattartó személy: minden óvodapedagógus

Az együttműködés alapelvei:

Szülő és pedagógus társadalmilag és a nevelésben is egyenrangú fél. A nevelésben az óvoda elismeri a család elsőlegességét a kölcsönös elfogadásra és tiszteletre építve.

Őszinte odafordulással, empátiával és toleranciával viszonyulunk az enyhe fokban sérült gyermekek szüleikhez. Törekszünk a szülőkkel való kapcsolattartás új, hatékony formáinak kimunkálására, igény szerinti módosítására.

A helyi program megvalósításában, bevalásának figyelemmel kísérésében megfelelő szülői szerep biztosítása.

Az óvodapedagógus nem lehet kioktató, saját értékrendje alapján ítélkező. A kapcsolatfelvételt és a kapcsolattartást a kölcsönös tisztelet és elismerés jellemezze.

A szülő joggal várja el, hogy gyermekét legjobb tudásunkkal és hozzáértésünkkel neveljük.

A szülők mindig világosan lássák céljainkat és feladatainkat. Az óvodának minden területen pozitív mintát kell nyújtania. A gyermeknevelés örömeit kell közvetíteni, alátámasztani. Az információkat etikusan kell kezelni. Az érdekek és értékek folyamatos egyeztetése szükséges. Csak hiteles óvodapedagógus lehet a család segítőtársa. Minden esetben példát kell adnunk a gyermekek jogainak tiszteletben tartására.

12.2. Óvoda- iskola kapcsolata

A kapcsolat kialakításában az óvoda legyen nyitott, kezdeményező, hiszen az óvodai élet után az iskola meghatározó szerepet tölt be a gyermekek életében. A zavartalan iskolakezddést a két intézmény közösen tudja biztosítani.

Az óvoda kapcsolatai

A gyermekek követését, az iskolakezdés figyelemmel kísérését szolgálja az elsős pedagógus részére küldött kérdőív, és a kölcsönös információ csere. A gyermekek eredményei, az iskolakezdés tapasztalatai a pedagógiai munka fejlesztésének alapjául szolgál

Ismerkedjünk meg kölcsönösen egymás nevelési programjával, nevelési céljaival. A leendő tanítónőt meghívjuk rendezvényünkre.

A kapcsolattartás formái:

- Közös szervezünk nevelési értekezleteket.
- Eseti megbeszélések
- Óvodai ünnepeinkre meghívjuk a leendő tanító néniket, napközis nevelőket.

Kapcsolattartó személy: az óvoda vezetője

12.3. Kapcsolat a fenntartóval

Fenntartó: **Óvodafenntartó Intézményi Társulás**

A fenntartóval való kapcsolattartás az intézmény menedzselése, a funkciók maradéktalan ellátása szempontjából elengedhetetlen.

A gazdasági ügyek intézésében szoros kapcsolatot tartunk fenn, mert az óvoda önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szerv.

Beszámolunk az éves pedagógiai munkáról, fejlesztési elképzeléseinket ismertetjük a képviselő testületekkel.

Kapcsolatot tartunk a Német Nemzetiségi Önkormányzattal.

A társadalmi környezettel való kapcsolattartás szempontjából meghatározó szerepük van a község hagyományainak, rendezvényeinek, ünnepeinek. Az óvoda része a településnek. Törekszünk a közéletbe való előremutató bekapcsolódásra, információcserékre, a sikerek és problémák közös elemzésére, az alkotó együttműködésre.

Kapcsolattartó személy: az óvoda vezetője.

12.4. Családsegítő Szolgálat

Esetmegbeszélések, jelzőrendszer, a rászorult családok támogatásának megszervezése

Rendszerességgel a területi képviselő felkeresi településünket: óvodát, iskolát, önkormányzatot.

Kapcsolattartó személy: az óvodavezető vezetője.

12.5. Egészségügyi intézmények

Rendszeres védőnői és orvosi és fogorvosi ellenőrzés folyik az óvodában.

Kapcsolattartó személy: az óvoda vezetője.

12.6. Megyei Pedagógiai Intézet

- Továbbképzési programok
- Szakértő biztosítása
- Személyes kapcsolattartás

Az óvoda kapcsolatai

- Levelezési forma

Pedagógiai Szakszolgálatok: Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői Bizottság Veszprém

Kapcsolattartó személy: az óvoda vezetője.

12.7. Kapcsolat közművelődési intézményekkel

A közművelődési intézményekkel történő kapcsolattartás során a gyermekek olyan spontán ismerethez juthatnak, melyeket óvoda nem tud nyújtani. Az ilyen jellegű programok érinthetik a nevelő és a gyermekén kívül a szülőt is, és a társadalmi életbe való bepillantás lehetőségeit is felkínálja a gyermekeknek. Ezen programok általában a „művészetek” nyelvén „szólítják” meg a gyermekeket, s az így szerzett ismeretek meghatározóak a személyiségfejlődés folyamatában,

Alapelveink:

- a közművelődési intézmények adta lehetőségeket tudatosan kell felhasználni
- úgy kell beépíteni a nevelési folyamat egészébe, hogy abban zavart ne okozzon
- meg kell védeni az óvodát az olyan közművelődési törekvésektől, melyek károsan hatnak a 3-7 éves gyermekek személyiségfejlődésére és szemben állnak az óvodapedagógiai elveinkkel

Egyház Község: Az intézmény az érvényben lévő törvényi rendelkezéseknek megfelelően biztosítja a hit- és vallásoktatáshoz szükséges feltételeket (különösen a helyiségek rendeltetésszerű használatát). Az óvoda az egyházi jogi személy által szervezett hitoktatással kapcsolatos feladatok ellátása során együttműködik. A hittan foglalkozások tartalmát az egyházi jogi személy határozza meg az adott egyház iránymutatása szerint. A hitoktatásra való jelentkezés megszervezése a foglalkozások ellenőrzés az egyházi jogi személy feladata.

Kapcsolattartó személy: az óvoda vezetője

13. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS AZ **ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI**

13.1. A játék

A folyamatos, szabad játék kiemelt jelentőségű, a legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenység gyermekkorban, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

Pedagógiai programunk teljes egészében a játéktevékenység köreire épül megkülönböztetve a szabad játék tevékenységeit, és az óvónő által felajánlott tevékenységeket, melyek a szervezettebb játékos tanulást jelentik, és tervszerűen előkészítettek és felajánlottak. Fontosnak tartjuk a szabad játék tiszteletben tartását.

A játékban a gyermek a külvilágból, környezetéből szerzett élményeit, benyomásait újra éli, feldolgozza. A gyermek elemi szükséglete, amelynek naponta hosszantartóan, zavartalanul, spontán kell folynia. A játék belső motivációja a kíváncsiság, amely belülről hajtja, újabb és újabb dolgok megismerésére, önmaga kipróbálására ösztönzi a gyermeket.

A kisgyermek első játszótársa mintaadója a felnőtt (a szülő, az óvodapedagógus), majd amikor a szabad játék kialakul segítővé, bevonható társsá alakul. Az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét.

A 3-7 éves korú gyermek életkori adottságaiból következik, hogy személyisége leginkább a tevékenységek komplex rendszerén keresztül fejlődik. A gyermek az élet minden percében tanul, és minden élvezhető percét játékként éli meg. Játék, munka, tanulás, a világot megismerni, felfedezni belső szükséglet és örömforrás, minden tevékenységben jelen vannak, csak más-más módon és arányban. Fejlesztés akkor a leghatékonyabb, ha a **tevékenység szabadon választható**, elvégzése örömet, sikerélményt jelent a gyermek számára, ami újabb tapasztalatszerzésre ösztönöz.

Az óvodáskorú gyermek alapvető tevékenysége a játék.

Az óvoda életét, mindennapjait úgy kell megszervezni, hogy a gyerek annak minden percét játékként élhesse meg, hiszen Ő "csak" játszani akar, szabadon, hosszú időn keresztül és zavartalanul.

A játék a legfőbb személyiségfejlesztő eszköz az óvodás gyermek életében, mert benne minden tanulási tartalom ismeret, jártasság, készség megjelenik. Eredményképpen alapozódnak a képességek és alakul a magatartás. A játék a 3-7 éves gyermek „lélek-megnyilvánulása”, életforma, viselkedésforma a fizikai és szellemi fejlődés előfeltétele.

A játékban feloldódik a valóság korlátozó szerepe. Szerepjáték során például saját elképzeléseit, vágyait, fantáziáját jeleníti meg a gyermek, és közben lényeges funkciókat gyakorol be. Ez a **világ megismerésének érzelmi**

Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai
útja, az intellektuális megismerés csak ezután következhet.

A játék kicsiben maga az élet. A valóságnak az a piciny része, amit a gyermek felfog, megért és rekonstruál abból a színes kavalkádból, ami körülveszi. Élményforrás és egyben lehetőséget biztosít az élmények feldolgozására. Segíti az Éntudat fejlődését és a szocializációt. Kísérletezik ötletekkel, gondolatokkal, tárgyakkal, önmagával és társaival. Tapasztalatokat gyűjt, kielégíti kíváncsiságát, mely a fejlődés fő biztosítéka, motivációs bázisa. Utánozza a körülötte lévő felnőtteket, eseményeket, helyzeteket. Szerepjátéka segítségével válik lehetővé számára feszítő érzelmeinek feldolgozása, környezete történéseinek jobb megértése, a neki fontos dolgok kimondása, tehát **feszültségeinek levezetése**. Álmodozik, és álmait megpróbálja megvalósítani. Társakra talál, szabályokat alkot, versenyez. A játék emberalakító komplex tevékenység, melyben a gyermeki képzelet szabadon, kötetlenül szárnyalhat. A játékban az a legfontosabb, hogy a gyerek élvezi és ezen keresztül éli meg magát az életet.

Céljaink:

A folyamatos, szabadon választott játék biztosítsa az érzelmi és szociális képességek, a kreativitás fejlődését. A szabad játék során feldolgozhassa élményeit, kipróbálhassa érzelmeit, indulatait a gyermek.

Feladataink:

Az óvodai napirendben és időbeosztásban, a játékos tevékenységszervezésben mutatkozzék meg a szabad játék kiemelkedő szerepe.

A játék feltételeinek megteremtése:

- élmény nyújtása
- idő
- hely
- eszköz biztosítása
- megfelelő csoportléggkör.

Nekünk, óvodapedagógusoknak az a feladatunk, hogy olyan külső feltételeket biztosítsunk, amelyek erősítik a belső motivációt.

Az óvodapedagógus megteremti a kedvező **játék feltételeket**, amelyhez meghitt, biztonságot adó, nyugodt kommunikációs teret alakít ki.

A gyermeknek módjában álljon a számára legvonzóbb játéktevékenységbe belekezdeni. A gyermek szabadon választhasson társakat a játékhoz. A csoportszoba átrendezésével meghitt kuckók, sarkok létrehozása, mely egy-egy játékra motiválnak. Esztétikus és meghitt mesesarok szerepe kiemelkedő, amely egyúttal a dramatizálás, bábozás helye.

- Az óvodapedagógus legyen mindig rendelkezésre álló, együttműködésre és segítségre kész partner, akihez bármilyen

Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai problémáival szívesen fordulnak a gyerekek.

- Az óvodapedagógus biztosítson megfelelő helyet, időt, eszközöket, ízléses, praktikus, egyszerű félkész játékot, hogy sokféle ötletre, játékfajtára ihlessen.
- Az óvodapedagógus engedje a gyermeki fantázia érvényesülését, és rendelkezzen megfelelő empátiás készséggel.
- A rajzolásnak, festésnek, tárgykészítő népi játékoknak legyen meg az állandó helye, eszközök játékidőben álljanak a gyermekek rendelkezésére.
- Az óvodapedagógus vegye figyelembe az eltérő fejlettségi szinten lévő gyermekek érdeklődését.
- Az óvodapedagógus avatkozzon be a játékba, ha veszélyeztetik egymás épségét, játékát. Az óvodapedagógus segítsen azok játékában, akik kevésbé kreatívak, ötletszegények.
- Használja ki az udvar adta lehetőségeket mozgásos játékok szervezésére, de teremtsen lehetőséget arra is, hogy az udvaron szerepjáték is kialakulhasson.
- Az óvodapedagógus adjon lehetőséget séták, kirándulások alkalmával arra, hogy a gyerekek minél több felhasználható élményhez juthassanak.
- Kezelje rugalmasan a játékidőt, vegye figyelembe a gyermekek igényeit.
- Az óvodapedagógus ismerje meg a gyermekek otthoni játékfeltételeit, beszélje meg a szülőkkel, hogyan teremthetnek nyugodt, ösztönző körülményeket.

Élmények:

A játék tartalma, témája a gyermekek valóságból szerzett benyomásaitól, tapasztalataitól, ismereteitől függ. Arra törekszünk, hogy az ismeretszerzés pozitív érzelmeket váltson ki és élménnyé váljék. Kirándulásaink, sétáink erre adnak lehetőséget. A gyermekek játékukban a családból, környezetükből, filmekből szerzett pozitív és negatív élményeiket újra élhetik, feldolgozhatják.

Idő:

A játéktevékenység a reggeli érkezéssel kezdődik. A gyermekek szabadon választott, spontán játékot játszhatnak egybefüggően. Arra törekszünk, hogy napi 4-5 órát a szabad levegőn játszhasanak gyermekeink, mert ez biztosítja a gyermeki agy és tüdő oxigén szükségletét. Nagycsoportosoknál az alvásidő csökkentésével a játékidőt növelhetjük.

Hely:

A játék helye a csoportsoba, az óvoda erre kijelölt helyiségei és az udvar, ahol olyan rendet kívánunk meg, amely az ott folyó játéktevékenység célját szolgálja. Lehetőséget adunk a kuckósításra, a csoport átrendezésére, ahol módjuk van az együttjátszásra kisebb csoportokban. A játékeszközök

Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai
mindenki számára elérhető helyen legyenek.

Eszköz:

A játékhoz olyan eszközöket biztosítunk, amelyek:

- esztétikusak, biztonságosak megfelelő méretűek és mennyiségűek
- praktikusak, könnyen tisztíthatóak
- célirányosan olyan eszközöket viszünk a csoportba, amelyek az átélt élményeket felidéznek, segítik azok reprodukálását
- kreativitást kibontakoztatóak
- tartunk azonnal felhasználható, félkész, és önálló barkácsolásra ösztönző játékokat.
- barkácsolásra alkalmas újrahasznosítható anyagokat is felhasználunk

Megfelelő légkör:

A gyermek lehetőség szerint eldöntheti kivel, mivel, hol, mennyi ideig és mit játszik. Az óvodapedagógus legyen modellnyújtó, megengedő, tapintatos, segítőtárs. A játékba csak akkor avatkozunk be, ha az megreked, vagy a gyermekek egymás testi épségét veszélyeztetik.

Az empátia és a humor legyen segédeszközünk.

Játékfajták:

Gyakorló játék:

Kiindulópontja a véletlen mozgásból, cselekvésből fakadó siker, amely ismétlésre készítet. Főleg 3-4 éves gyermek játékát jellemzi. Tárgyi cselekvésük tartalma saját személyükkel és közvetlen környezetükkel kapcsolatos tapasztalatukat tükrözi. A gyakorló játék keretei között már kiscsoportban kialakul a szerep és a konstruáló elemei. Feltétele: a megfelelő mennyiségű játékeszköz. A gyermeknek örömet okoz a halandzsza szövegek ritmikus ismétlése, mint a gyakorlójáték egy fajtája.

Szimbolikus játék

A játék fejlődéséhez tudatosan olyan eszközöket viszünk a csoportba, amelyek inspirálják a gyermeket a séták, munkahelyi látogatások, kirándulások, stb. élményeinek újraélésére, az ismétlődő mesék dramatizálására, a kialakulására. Ennek érdekében magunk is vállalunk szerepeket. **Szerepjáték** 3-4 éves korban a gyermek megszemélyesíti a dolgokat, beszél és beszélteti a tárgyat. A tárgy csupán szimbolizálja a világ dolgait. Szerepjáték 5-6 éves kor: ilyenkor teljesedik ki a szerepjáték, amelyben a gyermek egész lelki, szellemi erejével részt vesz, kreativitásának egész tárházát felvonultatja. Minden szerepjáték egyben alkotási folyamat, amelyben a szerepekkel kapcsolatos szabályokat és magatartásmintákat is megtanulja. Nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőségeket nyújtó játékfajta. A gyerekek szerepjátéka tapasztalataikat, ismereteiket,

Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai

elképzeléseiket, és az ezekhez fűződő érzelmeiket tükrözi, dominánsan jelentkezik a „mintha” helyzet, amelyhez erős képzelőerő társul.

Ösztönözzük a gyermeket a szerepvállalásra, legyen képes elfogadni a mások által reá osztott szerepet is. A gyermek játékában szimbólumokat használ, saját testével személyeket, tárgyakat helyettesít. Egyre többször, közösen hoznak létre szimbólumokat, az egyezkedés eredményeként szabályjáték alakul ki.

Szabályjáték

Jellemzője, hogy pontos meghatározott szabályok szerint zajlik. A gyerekeknek lehetőséget kell adni, hogy ők is hozzanak létre egyszerű szabályokhoz kötött ügyességi és szabályjátékokat, amelyek könnyen betarthatók. Az óvodapedagógus is tervezzen olyan szabályjátékokat, amelyek a gyerekek mozgásigényét is kielégíti. Szabályok határozzák meg a játék megkezdésének módját, menetét, befejezését, egy-egy szakaszának lezárását.

Építő, konstruáló játék

Legyen jellemző a formagazdagság. A gyermek **élje át az „én készítettem” alkotás örömét.** A gyerekek kockából és más játékszerekből, különböző alkatrészekből építményeket, játékszereket, különféle tárgyakat hoznak létre. A konstruáló játék az anyagok és eszközök változatosságát igényli. Hozzáférhető helyen tárolunk félkész nyersanyagokat, és közösen gyűjtött terméseket. Bármikor készíthet kellékeket szerep és konstrukciós játékához.

Barkácsolás

A szerepjátékban a gyerekek élethelyzeteket alkotnak újra, ehhez számos eszközre van szükség. A gyerekek így maguk is készítenek a játékhoz szükséges eszközöket. Mivel **a játék egészéből indul ki**, tehát kötetlen, időpontját a játékhelyzet határozza meg. A gyerekek segítenek a játékok megjavításában. A dramatizáláshoz, bábozáshoz is számos kellék szükséges, amelyeket az óvodapedagógus a gyerekek aktív bevonásával hoz létre.

A barkácsoláshoz a gyermek igénye szerint segítséget nyújtunk. Szívesen vesszük a szülők köréből is a segítséget, mintaadást, együtt alkotást a gyermekekkel. A szabályjáték kialakulását egyszerű, egyéni fejlettségnek megfelelő szabályokkal támogatjuk.

A nemzetiségek sajátos, speciális játékfajtaikat örömmel ismertetjük meg a gyermekközösséggel.

Dramatizálás, bábozás

A szerepjátékot gazdagítja, ha a gyerekek irodalmi élményeiket kötetlen módon dramatizálják. A rendszeres, többször **ismétlődő meseélmény**

Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai

igazi táptalaja a dramatizálásnak, bábozásnak, akkor, ha az irodalmi alkotások **érzelmileg megragadják** a gyerekeket. Bábozásnál fontos az óvodapedagógus mintaadása, modell nyújtása. A gyerekek a cselekmény menetét, a szereplők mondanivalóját, mozdulatait saját elgondolásaik alapján játsszák el. De nem csak esztétikai élmény, hanem bármilyen tapasztalás elképzelés forrása lehet a bábozásnak, amelyen a gyermek közvetlenül nyilvánul meg, játéktevékenységük a környezethez való viszonyukat, az átélt cselekvés vagy történet általuk fölfogott tartalmát tükrözi. A szerepjátékot és a dramatizálást egészíti ki az építő, konstrukciós játék és az ehhez kapcsolódó barkácsolás.

Anyanyelvi nevelés lehetőségei a játékban.

A játék számtalan lehetőséget teremt a kommunikációra, a beszédkésztség fejlesztésére. A nonverbális jelzések (mimika, gesztus), a beszéd hatáselemeinek (hanglejtés, hangsúly, ritmus, dallam, szünet) megfigyelése tekintetében az óvodapedagógus beszéde modellértékű. Bekapcsolódva a játékba mintát adunk a nyelvi formák alkalmazására. A szerepjáték adja a legtöbb alkalmat a gyakorlásra. A bábjátékkal alkalmat adunk a hallgatólag gyermekek megszólaltatására. Közvetlen beszédfejlesztő lehetőséget kínálunk a különböző nyelvi játékokon keresztül, amelyek játékos mozgásra, cselekvésre épülnek.

A játék során gyakorolhatják a gyermekek az egymás közötti udvarias kommunikációt: a megszólítást, az üdvözlést, stb.

A fejlődés jellemzői, korcsoportok szerinti bontásban

3-4 éves korban

- Szívesen játszanak egyedül, egymás mellett, óvodapedagógussal, vagy két-három gyerekből álló csoportban.
- Érzelmileg erősen kötődnek a játékhoz, nehezen válnak meg tőle, de már elsajátítják a játékszerekkel és az együttjátszással kapcsolatos elemi szabályokat.
- Játékukhoz önállóan megkeresik az eszközöket, azokra vigyáznak.
- A gyakorló játékon túl képesek egyszerű cselekvéseket és kapcsolatokat tartalmazó szerepek kezdeményezésére és eljátszására.
- Szívesen rakosgatják az építő és konstruáló játékokat.
- Egyszerű szabályokat már lehet velük játszani.

4-5 éves korban

- Tartósan kialakul a kisebb-nagyobb csoportban való együttjátszás igénye.
- Készek egyszerűbb szerepjátékok megszervezésére, kötődnek szerepeikhez. Megértik környezetük egyszerű jelenségeit, összefüggéseit, és készek ezeket játékukban újraalkotni.

Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai

- Az óvodapedagógussal együtt eszközöket barkácsolnak a játék helyzetnek megfelelően, közösen javítják a játékokat.
- Képesek alkalmazkodni a játék szabályaihoz, a győzelem érdekében alkalmazkodnak társaihoz.
- A konstruáló építő játékelemekből már játékszereket is tudnak készíteni, mely kapcsolódhat a szerepjátékhoz.

5-7 éves korban

- Alakuljon ki a tartósan (esetleg több napon keresztül) az együttjátzás igénye, öröme.
- A szabályjátékokat örömmel játsszák, a szabályokat tartásukba.
- Tudjanak elkészíteni, behelyettesíteni játékukhoz eszközöket. Barkácsolás a játék természetes eszköze, alkotórésze.
- A szerepjáték hangsúlyozott helyet kapjon, bontakozzon ki egyéni fejlettségüknek legfejlettebb szintjén.
- Szívesen bábozzanak, dramatizáljanak.
- A játékban alakuljon ki párbeszéd: óvodapedagógus-gyermek között.
- Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által preferált viselkedési szabályok
- Elfogadják a játszótársak elgondolásait, alkalmazkodnak a játék szabályaihoz.
- Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által preferált viselkedési szabályok.

14. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

Céljaink:

A valóság fokozatos és folyamatos megismerésével alakuljon pozitív érzelmi viszony a szülőföldről, az ott élő emberekhez, a hazai tájhoz, a helyi hagyományokhoz és a néphagyományokhoz, a tárgyi kultúra értékeihez. Tanulja meg ezek szeretetét, tiszteletét, védelmét. Elemi ismereti alakuljanak önmaga és a környezete kapcsolatáról.

A gyermekek mennyiségi, alaki, téri- és síkbeli, nagyságbeli szemléletének alakítása.

Feladataink:

- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak megteremtése, megfelelő szervezési módok megválasztása segítse a gyermek felfedezéseit. (Az óvodapedagógus munkáját jellemezze tudatos tevőszervezés.) Hetente egy természeti, emberi vagy tárgyi környezet megfigyelése, lehetőleg mikrocsoportos formában.
- Alkalom, hely, idő biztosítása, hogy a gyermek aktivitása, érdeklődése során, spontán és szervezett tapasztalatokat szerezzen
- A környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítása, a hagyományok ápolása.
- Tevékenység közben, a környezet megismerése során jusson matematikai tapasztalat a gyermek birtokába, fejlődjön kommunikációs készsége.
- A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakuljon a szülőföldről, a természeti és emberi alkotásokhoz, tanulja meg az értékek megőrzését, megbecsülését, védelmét.

A gyermek beszédképességének fejlesztése:

A környezet tevékeny megismerése során számtalan lehetőség nyílik a gyermek szókincsének, nyelvi kifejezőképességének fejlesztésére.

A valós élethelyzetek természetes módon teszik lehetővé, hogy a gyermek alkalmazza a helyes köszönési, bemutatkozási, vélemény-nyilvánítási szándékok kifejezését, az udvarias megszólítást, kérdést.

Tegyük lehetővé, hogy a gyermek kérdezhesen, értelmesen, összefüggően kifejezhesse gondolatait, érzelmeit, kívánságait, észrevételeit.

A tevékenység szervezeti formái:

Mindkét csoportban az évszakok változásait követve végzünk közvetlen, élmény és tapasztalatszerzést.

Ahogy a gyermek nő, távol számára a világ, egyre távolabbi helyekre kirándulunk.

A sétákon, kirándulásokon mindkét óvodapedagógus, lehetőség szerint a dajka, esetleg szülő is vegyen részt.

A külső világ tevékeny megismerése

Egy-egy helyszínrre évszakonként visszatérünk. Lehetőséget adunk, hogy folyamatában figyelhessenek meg bizonyos eseményeket (pl. építkezés, a növények változásai)

Tartalma:

A befogadási időszakban az óvoda épületében és udvarán érzi biztonságban magát a gyermek. **A 3-4 éves gyermek** elsősorban az óvodával és az ott dolgozó felnőttekkel ismerkedjen meg. A befogadás lezajlása után, biztonságérzetük kialakul, így megismerkedhetnek az óvoda közvetlen környezetével. A környéken található épületeket, üzleteket, intézményeket, nevezetességeket nézegessék, nevezzék meg. Figyeljék meg a környéken élő állatokat, azok szokásait. Az óvodapedagógus ismertetése után ők is nevezzék meg a növényeket, virágokat a környéken.

Beszélgessenek a családról, figyeljék meg az évszakok szépségét, gyűjtsenek terméseket. Eközben beszélgessenek a formákról, színekről, mennyiségekről.

Arra törekszünk, hogy a sétáink során tapasztalt környezetkárosításra felhívjuk a gyermekek figyelmét. Érzelmi úton is próbáljuk befolyásolni magatartásukat (pld: szegény katicabogár, elpusztult)

A 4- 5 éves gyermekek számára a felfedező séták köre kitágul. Az óvodapedagógus feladata a gyűjtőmunkák gazdagítása, differenciálása. Használják fel az óvodai élet tevékenységei során. (ábrázolás, kézimunka, mozgás, zene-ritmus, számlálás)

Végezzenek rügyeztetést, csíráztatást, szerezzenek ismereteket a növények növekedésének feltételeiről. Nevezzék meg a háziállatokat, nézzenek ismeretterjesztő filmeket a vadon élő állatokról. Ismerkedjenek az időjárás és az emberek munkájának összefüggésével.

Nevezzék meg a családtagokat. Látogassanak el a környezetükben lévő szolgáltató intézményekbe. Közben gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait, nevezzék meg a közlekedési eszközöket, csoportosítsák azokat.

Gyűjtsenek tapasztalatokat a környezet szennyezésről, esetleg ezek megelőzéséről.

Az 5- 6 éves gyermekek számára kitágul a világ. Gyalogos kirándulásaik bővülnek lovas kocsis, autóbuszos közlekedéssel.

Ismerkedjenek meg a mezei virágokkal, növényekkel, a védett növény, a mérgező növény, a gyógynövény fogalmával.

Végezzenek megfigyeléseket a vízzel, a talajjal, a levegővel.

A házi és vadonélő állatok életmódját, hasznát esetleg kártékonyságát ismerjék, hasonlítsák össze azokat.

A környezet megismerése során matematikai felfedezések, ismeretek birtokába jut a gyermek és azokat a tevékenységébe alkalmazza, ezáltal fejlődik tér, sík, és mennyiségi szemlélete.

A külső világ tevékeny megismerése

Látogassanak el a gyermekek a szülők munkahelyére, gyűjtsenek tapasztalatokat az ott dolgozók munkájának hasznáról. Minél több középületbe jussanak el a gyermekek, gyakorolják a viselkedés szabályait. (színház, múzeum, templom, kiállító terem, iskola)

Legyenek ismereteik a vízi a légi és a szárazföldi közlekedésről.

A mikrocsoportos szervezeti forma alkalmas arra, hogy minden gyermekre oda tudjunk figyelni, minden kérdésre tudjunk válaszolni. A valós élethelyzetek természetes módon teszik lehetővé a kommunikáció gyakorlását: a kérdésfeltevést, a megszólítást, a véleménynyilvánítást.

Kirándulásaikról készült képeket, felvételeket visszatérően, örömmel nézegessék az élménykönyvben, esetleg csoportosítsák azokat különböző módokon. Az emlékek megélése és felelevenítése közben gyarapodják szókincsük, mondatalkotásuk, emlékezetük. A környezetvédelemről, a környezetszennyezésről és annak megelőzéséről szerzett ismereteiket adják tovább családjukban, tevékenykedjenek a megelőzésért.

Az óvodáskor végére elérendő követelmény:

- A gyermekek elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról és közvetlen környezetükről. Tudják nevüket, lakcímüket, szüleik nevét, pontos lakcímüket.
- Különbséget tesznek az évszakok között, megcsodálják szépségeit. Ismerik a napszakokat.
- Vannak ismereteik a közvetlen környezetükben élő növényekről, állatokról, azok gondozásáról, védelméről.
- A gyalogos és kerékpáros közlekedés alapvető szabályait alkalmazzák.
- Felismerik az irányokat, a névutókat helyesen használják.
- Elemi mennyiségi ismerettel rendelkeznek, legalább 10-ig számlálnak.
- Felismerik az alaki, nagyságbeli, térbeli viszonyokat.
- Érthetően, folyamatosan kommunikálnak.
- Kialakulóban vannak azok a magatartási szokások, amelyek a természet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.

15. MOZGÁS

A mozgásos játékok kiegészítik az egészséges életmódra nevelést, a gondozást, fontos szerepük van az izomegyensúly, a helyes testtartás kialakulásában.

A rendszeresen szervezett, irányított mozgás, és a spontán testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok biztosítják a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatását. Az örömteli, érzelmi biztonságban történő, játékos gyakorlás során fejlődik a gyermek természetes mozgása (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás), és a testi képességek (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, terhelhetőség).

A testséma kialakulása, a testrészek megismerése szükséges az énkép kialakulásához. A térben való tájékozódást a maguk és a tárgyak viszonyának mozgás közbeni megtapasztalásával érik el. Az előforduló új szavak, kifejezések, a testrészek nevei a mozgás során vésődnek be legkönnyebben.

A testnevelés, a testi nevelés kiemelt helyen áll nevelési rendszerünkben. A gyerekek a nap nagy részét óvodában töltik, nekünk kell **biztosítani a rendszeres és szervezett mozgást, testi képességfejlesztését**. Rugalmas napirendünkben ez a tevékenység **minden gyerek számára kötelező**. Mivel vegyes életkorú csoportról van szó fokozottabb mértékben, kell figyelni a gyerekek fizikai, pszichikai tulajdonságait, ismerni az életkori sajátosságaikat. Fejlődik: **testi** (erő, ügyesség, állóképesség, gyorsaság), **értelmi képességük** (gyors gondolkodásuk, helyzetfelismerő képességük), **jellemük** (akaratuk, önuralmuk, bátorságuk).

Céljaink:

A gyermekek a lehető legtöbb pozitív mozgástapasztalat során szerezzenek élményt, örömet a mozgásban. Az óvodai tapasztalatok következtében, lehetőleg egész életükre igényükké váljon a mozgás. Minél többet tartózkodjanak, mozogjanak a szabadban.

Feladataink:

- Változatos eszközök használata mozgás közben.
- A mozgást fokról-fokra építjük, valamennyi funkció fejlesztése mindhárom korcsoportban jelen van, csupán a nehézségi szintek eltérőek.
- A foglalkozásokon a gyakorlatok végzése, utánzása során a látás, a hallás, a tevékenység együttesen jelenjen meg.
- Mozgásfejlesztő játékok szervezése, játékgyűjtemény összeállítása.
- Figyelembe kell vennünk a gyermekek életkorát, fejlettségi szintjét, egészségi állapotát. A különböző mozgások elsajátításának folyamatát a gyerekek mozgástapasztalatára, játékos kedvére építse.
- A mozgásra - az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve minden nap lehetőséget kell biztosítani.

A külső világ tevékeny megismerése

- Örömmel és szívesen mozogjanak, fejlődjön akaratuk, kitartásuk. Mozgásuk legyen összerendezett.
- A feladatok végzése közben figyeljenek társukra, alkalmazkodjanak egymáshoz.
- Teremtse meg azokat a feltételeket, amelyek elősegítik a biológiai fejlődést, növelik a szervezet ellenálló- és alkalmazkodóképességét. Fejlessze a gyerekek testi képességeit, ügyességüket, testi erejüket, gyorsaságukat és állóképességüket.
- Mutassa be a helyes gyakorlat-végrehajtást a gyerekeknek.
- Szervezzen minél több alkalmat a szabad levegőn való mozgásos tevékenységek végzésére, vigye a gyereket télen szánkózni, jó időben kiránduljanak. Végeztesen minél több tartásjavító és lábboltozat erősítő gyakorlatot. Testséma fejlesztése test koordinációjának alakítása, a testfogalom alakítása, nagy- és finommozgások fejlesztése (egyensúlyfejlesztés, szem-kéz, szem-láb koordinációfejlesztése.)

Tartalma:

3-4 éves korban

A nagymozgások fejlesztésén van a hangsúly.

- Ebben a korban tökéletesedik a járás, finomodik a futás.
- Ismerkedjenek meg a futásgyakorlatokkal (futás különböző tárgyak körül) ugrás, dobás, támaszgyakorlatok, egyensúlyozó gyakorlatok.
- Jelenjen meg a talajtorna elemei.
- Az óvodapedagógus minden esetben mutassa be, végezze együtt a gyerekekkel a gyakorlatot, mivel nekik fontos a vizuális mintakövetés.

4-5 éves korban

A hangsúly még mindig a nagymozgások fejlesztésén van.

- Járás: lábboltozat erősítő speciális járások.
- Futás: akadályok átugrásával, hirtelen irányváltoztatással, fel és lelépéssel, átbújással stb.
- Ugrásgyakorlatok: egy lábon, fel-, leugrás, helyből távolugrás.
- Dobások: célba dobás próbálgatása; babzsák távolra hajítása; labda feldobása, elkapása; különböző helyzetekben gurítása
- Támaszgyakorlatok: gyakorolják a kiscsoportban elsajátított támaszgyakorlatokat különböző szerek beiktatásával.
- Megjelenik a guruló átfordulás és a kézenállás előgyakorlata.
- Kapjon helyet az egyensúlyérzék fejlesztése, a szem-kéz, szem-láb koordináció differenciálása.

6-7 éves korban:

- Fejlesztjük a finommotorikát, mert erre a korra alakul ki a finommotorika vezérlésének képessége.

A külső világ tevékeny megismerése

- Járás közben kisebb testrészekkel végzett mozgások, változatos kéziszer használataival (labda, babzsák, sapka, sál)
- Futógyakorlatok: gyorsuló, lassuló futás, sorverseny, váltóverseny, versenyfutás.
- Ugrásgyakorlatok: magas-, távolugrás, sorozatugrások, tárgyak átugrása.
- Dobásgyakorlatok: egykezes, kétkezes, alsó- és felsődobások, célba dobás, labdavezetés, párokban labdázás.
- Támaszgyakorlatok: pók, foka, rák, róka, stb. Egyensúlyozó járás.

Szervezeti formák:

Kötött foglalkozást heti egy alkalommal, mindhárom korcsoportnak, különböző időkerettel.

Mindennapos mozgásos percek, helye és ideje a napirendben kötetlen, lehetőség szerint a szabad levegőn történjen, változatos eszközhasználattal, játékos gyakorlatokkal.

A foglalkozások arra adnak lehetőséget, hogy különböző mozgásokat ismerjen meg a gyermek, ezek kipróbálására zavartalan gyakorlási lehetőséget nyújt az udvar. Biztosítunk függésre, lengésre, átfordulásra, ritmikus mozgásra, egyensúly megtalálására alkalmas eszközöket. A szereken bátorságuk szerint, a szabályok betartása mellett kísérletezhetnek.

A fejlődés eredménye óvodáskor végére:

- A gyermeknek növekszik teljesítőképesége, mozgása összerendezettebbé, ügyesebbé válik.
- Ismeri az irányokat, tud síkban és térben tájékozódni. Megszereti és igényli a mozgást.
- A versenyjátékoknál betartják a szabályokat, kialakul a megfelelő versenyszellem. Növekszik akaratuk, kitartásuk.
- A gyerekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végeznek. Megértik az egyszerű vezényszavakat.

Módszertani alapelv

Az óvodapedagógus tartsa szem előtt a gyerekek eltérő képességeit. Törekedjen a terhelés fokozatos növelésére

16. VERSELÉS, MESÉLÉS

A mindennapos, mesélés, verselés, mondókázás a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan része.

A kisgyermeknek ahhoz, hogy az irodalomhoz hozzájusson, megszeresse, közvetítőre van szüksége. Együttlétre a felnőttel, aki fejből mondja az alkalomhoz illő mondókákat, verseket, megmutatja a hozzájuk tartozó mozdulatokat, játékokat. A mesét, arca, mimikája és hangja játékaival kíséri. A mese az egész napi zajban a csend szigete. Táplálja a képzeletet, segít az élmények feldolgozásában.

A mese a legtágabb értelemben tanít. A népi eredetű mesének erkölcsi tartalma van, belső indulati élményeket közvetít. Erkölcsi rendszerében a jó és az igaz győz, a gonosszal és a hazuggal szemben.

A mese oldja a szorongást, amelyet a még ismeretlen világ, a feldolgozatlan indulatok váltanak ki a gyermekből. A mese az indulatok feldolgozására, belső kép teremtésére tanít. Az óvodában a népi és az irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Munkánk egészét áthatja, fontosnak tartjuk, hogy szépen fogalmazó, helyesen artikuláló, kommunikációra képes gyerekeket neveljünk. Jól kiválogatott irodalmi anyaggal (magyar népmesék) követhető mintát kell adni. Semmi sem tudja pótolni az élő mesemondást, hiszen a gyermek számára ez a csodák birodalma, belső képek készítésének lehetősége, gyermeki élményfeldolgozás egyik formája. A mese a gyermek **érzelmi-értelmi és etikai fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője**. A mese tájékoztatja a gyereket a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyairól, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákról. A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének. A mesében minden megtörténhet, a képzelet szabadon szárnyalhat, hiszen csak a szavak kötik meg. A mesék követhető mintát adnak, és **indirekt módon tanítanak**.

Mesét mondani és hallgatni együttes élményt nyújt. A mesélés a csend szigete, hozzákészülődés szertartásai naponta ismétlődő mozzanatai napirendünknek. A nap minden tevékenységéhez mondhatnak verseket, mondásokat, ritmusokat, játékos nyelvtörőket. Az érzelmi biztonság megadásának, s az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei a többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyerekeknek érzéki-érzelmi élményeket adnak. Meghitt hangulatú beszélgető-kör alkalmat ad arra, hogy egymást meghallgassák, ahol az óvodapedagógus egy-egy kérdéssel tovább segíthet.

A játéksituációk motiválják a társukkal való **kommunikálásra**, egymásra való odafigyelésre, melyek a baráti kapcsolatok kialakulását

Verselés, mesélés

segítik. A beszéd a gyerek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének gondolkodásának legfőbb eszközévé válik.

Minden nap többször mondunk mondókát, verset, mesét. A fokozatosság elvét érvényesítjük. A gyermekek életkorát mindig figyelembe vesszük. A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

Célunk:

A gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi és anyanyelvi fejlődésének segítése. A pozitív személyiségjegyek megalapozása, a mágikussággal, a csodákkal teli meseélmények segítségével, a versek zeneiségével, a rímek csengésével.

Feladatunk:

- Keltsük fel és mélyítsük el a gyermekirodalom iránti érdeklődését, fejlesszük erkölcsi érzelmeit, ítéleteit, magatartását, esztétikai fogékonyságát.
- A felhasznált irodalmi anyagot igényesen állítsuk össze.
- Mindennap meséljünk, mondókázzunk, verseljünk
- A 3-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás).
- A mesék, irodalmi művek többszöri ismétlésével rögződjenek a gyermekben az előforduló szókapcsolatok, népi és tájjellegű kifejezések.
- A magyar irodalmi hagyományok ápolása
- Német nyelv fejlesztése mesékkel, mondókákkal, versekkel. A német nyelvi meséket mindig illusztráljuk bábuk, rajzok.
- Lehetőséget biztosítunk a gyermekek önálló vers és mese alkotására, annak önként vállalt előadására, esetleg mozgás, rajz, ének társításával.
- Az óvodapedagógus mérje fel a gyermekek beszédkésztségét, törekedjen a beszédhibák megelőzésére, javítására, kérje logopédus segítségét.
- Az óvodapedagógus beszéde legyen követésre méltó, törekedjen a szemléletességre, a képszerű kifejezések alkalmazására.
- Óvodapedagógus nyugodt, meghitt légkör teremtésével adjon teret a gyermeki beszélőkedv kibontakozására.
- Minden lehetőséget ragadjon meg a gyerekekkel való egyéni, bensőséges beszélgetésre.
- A választás mindig igazodik a gyermekek fejlődési sajátosságaihoz, pszichikus jellemzőihez

Magyarázzon meg a gyermeknek minden olyan szót, kifejezést, nyelvi fordulatot, amit nem értenek, nem ismernek. Az óvodapedagógus teremtsen meg a mesehallgatáshoz szükséges nyugodt, csendes légkört, szerettesse meg a mesét, verset. Az óvodapedagógus tudjon fejből, képszerűen, szemléletesen mesélni, alkalmazza a mesei fordulatokat, népi kifejezéseket. Az

Verselés, mesélés

irodalmi anyag nagyobb részét a magyar népmesék és népi mondókák alkossák. Az óvodapedagógus alkalmazza a nem verbális eszközök gazdag táráát (mimika, gesztus, tekintet).

Tartalma:

A felhasznált anyag összeállítása az óvodapedagógus feladata. A mese, a vers kezdeményezések anyaga változatos legyen, gerincét a magyar népmesekincs adja. Német nyelv fejlesztése mesékkel, mondókákkal, versekkel történjen. Csak a művészi értékű irodalmi alkotások biztosítják az esztétikai élmény mélységét, ezért a válogatásban érvényesüljön a tudatosság.

3-4 éves korban

A legkisebbek versanyagát népi mondókákból, rigmusokból és a legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású játékos verseiből állítják össze. A választott mesék cselekménye egyszerű, érthető, főként állatmesék legyenek. 8-10 mondókát és 10-12 új mesét ismerjenek meg a tanév során. Folyamatosan kialakul a mese és a vers szeretete.

4-5 éves kor

A gyermekek foglalkozásának anyagát a magyar népmesekincsből, a gyermekirodalomból, a nemzetközi mese irodalomból válogatjuk. A mesék lehetnek: állatmesék, műmesék, gyermekek életével kapcsolatos elbeszélések. Ebben a korban a népi mondókák, névcsőfólok, halandzsaszövegű kiolvasók alkotják a tervezett mondókázás anyagát. Mondogassunk vidám, humoros verseket is. 4-5 új mondókát, 6-7 verset, és 10-14 új mesét ismerjenek meg.

6-7 éves kor

Ekkor alakul ki a kettős tudat. Az eddigi mesetár kibővül tréfás mesékkel, folytatásos mesékkel, tündérmesékkel. A felolvasás élménye meghatározó a későbbi olvasóvá nevelés sikerességében. Ismerjenek olyan közmondásokat, találós kérdéseket, amelyeket környezetükben gyakran hallanak. A kiválasztott versek, mesék erősítsék meg a környezet megszerettetését, a néphagyomány ápolását, az évszakok szépségét, az ünnepek tartalmát.

A megtanult mondókákat, verseket, meséket ismételtessék az alkalomhoz illően. 4-5 kiolvasóval gyarapodjon repertoárjuk. A versek témaköre kiszélesedhet saját életkoruk élményvilágáról szóló versikékkel 15-20.

A mesélés, verselés egy meghatározott helyen történik. Az elalvás előtti mesemondás, altatódal dúdolás nyugtató hatású a gyermek számára.

A gyermek a mese és a vers alkalmával készen kapott, szép szöveget hall. A természetes beszédhelyzetek mellett a mesék és a versek szövege egy magasabb nyelvi minőséget képvisel. Az irodalmi szövegek, a szókészlet

Verselés, mesélés

gyarapításával, kifejezések, szólások, nyelvi fordulatok megismertetésével gazdagítják a gyermek nyelvi kifejezőkészségét. Az óvodai irodalmi élményeket egészítse ki az otthoni mesélés, verselés. Ehhez társként meg kell nyerni a szülőt.

A fejlődés eredménye óvodáskor végére

- A gyermek várja, kérje a mesemondást. Maguk is segítsenek a mesemondás, hallgatás feltételeinek kialakításában. Használják a mese szavait, kifejezéseit.
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak a kisebbeknek és a maguk szórakoztatására is. Tudnak meséket, történeteket kitalálni
- Megjegyeznek 10-14 gyermekmondókát, 6-8 verset és 15-20 mesét.
- A gyerekek szívesen és bátran beszélnek, az elbeszélésük folyamatos, aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket. Tisztán ejtenek minden beszédhangot.
- Figyelmesen tudják végighallgatni az óvodapedagógust, párbeszédben végigvárják a másik megnyilatkozását.
- Mesekönyveket önállóan szívesen nézegetnek. Ismert mesei motívumok rajzolása, kedvelt szórakozás.

MESE, VERS

Népi mondókák, gyermekversek közben gyakorolják:

- A beszéd automatizmusait, a tiszta beszédhallást
- A helyes légzést, a helyes kiejtést és artikulációt
- Az egyes beszédhangok, hangkapcsolatok törvényszerűségeit
- Megfelelő beszédtempót, ritmust, hangsúlyt, hanglejtést

Verses formákból, a mese szövegeiből megtanulják:

- A fonetikailag változatos felépítésű muzikális szavakat
- A szófajok legkülönbözőbb változatait, azok mondatbeli szerepét
- A hangfestő, hangutánzó rokon értelmű igéket, szóismétléseket
- A spontán felkiáltásokat, indulatszavakat
- Az érzékszervi képzeleteket felidéző kifejezéseket
- A magyar nyelv ritmusát, hangsúlyait, hanglejtését a nyelvi humor verbális példáit
- Erkölcsi fogalmak szóbeli kifejezéseit, a régies népies kifejezéseket.

17. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC

A mindennapi, élményt nyújtó közös éneklés, ének-zenei tevékenység közben a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés, mondókázás, tánc örömét. A felnőtt minta spontán utánzásával fejlődnek a gyermek zenei képességei: egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, táncmozdulatok. Célunk, hogy a közös éneklés, közös játék örömeinek megéreztetése, ami fejleszti a gyermekek **zenei ízlését, felkelti zenei érdeklődésüket, esztétikai fogékonyságukat, élményhez juttatja őket.** Fontosnak tartjuk annak az érzésnek az erősítését, hogy mondókával, énekkel, zenével, tánccal, népzenevel is lehet játszani, ezért a játék elemeinek itt is érvényesülniük kell. A népszokások dalai nagyon alkalmasak az érzelmek kifejezésére, ez azért nagyon fontos, mert a gyermek érzelmi alapon kezeli a világot.

A körjáték, mozgás, a tánc állandó aktív cselekvést kíván, és a közben szerzett ismeretek hozzájárulnak a zenei képességek további fejlődéséhez. A ritmushangszerek a hallás és ritmusérzék fejlesztése mellett, az improvizációs készségfejlesztéséhez nagyban hozzájárul. A néptánc, a ritmikus mozgás aktívan hozzájárul a mozgásfejlődéshez is, továbbá az együttmozgás formái (kör, páros fogó, csigavonal stb.) a társakkal való együttműködésre készítetnek. Valamint a lépésekre, zenére való tudatos ráfigyelés finomítja a megfigyelőképességüket, szándékossá alakul a figyelem.

Célunk:

A gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése és kielégítése. A közös éneklés és játék örömeinek megéreztetése. A gyermekek zenei ízlésének formálása. A hagyományok megismertetése, továbbörökítése, a zenei anyanyelv kialakítása. Más népek dalainak bemutatása

Feladatunk:

- A népdalok, néptáncok, népi játékok segítsék a hagyományok megismerését, továbbélését, a zenei anyanyelv kialakítását.
- A különböző zenei képességek fejlesztésével kapcsolatos feladatokat fokozatosan egymásra kell építeni. A mondókák, énekes játékok a zenei anyanyelvünk művészi értékei, az óvodapedagógus segítse elő, hogy a gyermekek emlékezetében minél több dallamfordulat rögzüljön
- Az óvodapedagógus éneke, hangszerjátéka esztétikai örömet jelentsen
- Igényesen kiválasztott kortárs zenei alkotások alkalmazása
- A gyermekek fedezzék fel a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét.
- A felnőtt énekének jókedvű, örömteli, spontán utánzása során sajátítsa el a gyermek a játékdalokat, a hozzájuk kapcsolódó mozgásokat, tánclépéseket.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

- Válgják az ének mindennapos tevékenységgé!
- A felhasznált zenei anyag igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása.
- Szervezzenek a nap folyamán is zenei élményeket, játék közben dúdolgassanak, énekeljenek, figyeljék meg a különböző zörejhangokat

A zenei anyag kiválasztásának szempontjai:

- a gyermekek életkori sajátosságai
- a megfelelő hangkészlet
- a ritmus, a szöveg és a kapcsolódó játék nehézségi foka
- jelenjenek meg elsősorban a magyar népi játékdalok.

Zenei anyagunkat elsősorban „Forrai Katalin: Ének az Óvodában” című könyve alapján válogatjuk. Kiegészítjük a gyermek hangkészletének megfelelő, német nemzetiségi, más népi és műdalokkal.

Zenehallgatás

Az óvodapedagógus teremtsen érzelmi, hangulati alapot a zenehallgatáshoz. Zenei élményt minden nap többféle tevékenységhez kapcsolunk.

Az élménynyújtás lehet:

- óvodapedagógus éneke
- hangszeres játék
- gépi zene

Anyaga lehet: magyar és rokon népek dalai, ill. műdal. Az óvodapedagógus vegye figyelembe a gyermekek nemzetiségi, etnikai hovatartozását.

Tartalma:

3-4 évesek számára a zenei élmény befogadásához személyes érzelmi töltés szükséges. Az óvodapedagógus ölbéli játékokkal, lovagoltatókkal, tapsoltatókkal, csiklandozókkal, altatókkal alapozza meg a zenei játékhoz fűződő érzelmi kötődést.

Az óvodapedagógus válaszon 2-4 motívumból álló mondókákat, kiszámolókat, egyszerű énekes játékokat, ill. körjátékokat.

A gyermekek érzékeljék, és ill. próbálják megvalósítani az egyenletes lüktetést, különböző egyszerű mozdulatokkal.

Érzékeljék és ismerjék fel a környezet természeti és mechanikus hangjait, ügyeljenek fel az emberi hang különbözőségeire (hangszínfelismerés). Gyakorolják a halk - hangos felismerését és megvalósítását.

4-5 éves gyermekek ölbéli játékokat, egyszerű dalos játékokat, játsszák társaikkal 2-3-as csoportban.

Tanuljanak több motívumból álló dalos játékokat, hangszínfelismerős, kergetős, párvalasztós, felelgetős, táncos, hidasjátékokat.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Tanuljanak 4-8 motívumból álló mondókákat, kiszámolókat.

Az egyenletes lüktetés megvalósításához alkalmazzanak összetettebb mozdulatokat. Az óvodapedagógus érzékeltesse a motívumok hangsúlyát, a dalok és a mondókák ritmusát.

Játékos készségfejlesztéssel (visszhangjáték, dallamfelismerés, dallambújtatás) fejlessze a gyermekek zenei emlékezetét, belső hallását, fantáziáját.

A gyermekeknek legyen alkalmuk önként vállalt, spontán szereplésre. A zenei alapfogalmak közül a halk - hangos mellett a lassú - gyors felismerése és gyakorlása. A gyermekek tanuljanak meg néhány egyszerű tánclépést.

6-7 évesek tanuljanak 6-12 motívumból álló fogyó-gyarapodó, lánykérő, kapus, felelgetős, táncos, páros fordulós dalosjátékot.

Tanuljanak 6-12 motívumból álló mondókákat, kiszámolókat. Kísérjék összetett mozgásokkal a dalok, mondókák egyenletes lüktetését.

Gyakorolják a ritmustapsolást. Próbálkozzanak ritmuszenekar alakításával, az egyenletesség, a hangsúlykiemelés és a ritmus együttes megvalósítására. Ismerjék fel a magas - mély ellentétjét.

Óvodáskor végére elérendő követelmény:

- élvezettel, gátlások nélkül, egyedül is szívesen énekelgessenek;
- tudjanak egyenletesen járni különböző alakzatokban.
- örömmel vegyenek részt gyermekjátékokban, alkalmazzodjanak a szabályaikhoz;
- figyeljenek a zenehallgatásra;
- érezzék az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát,
- a hangerő beszédükben, énekükben, zenehallgatáskor legyen megfelelő, a közösséghez alkalmazkodó
- ismert dalt hallás alapján, szöveg nélkül is tudnak dúdolni. Egyszerű dallammotívumokat tisztán énekelnek vissza. Ismerik a halk-hangos közti különbségeket. Felismerik néhány hangszer hangját. Egyszerűbb szöveges ritmusmotívumokat visszatapsolnak.

18. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA

Maga, az egyéni fejlettséghez és képességhez alkalmazkodó tevékenység és ennek öröme a fontos. Az óvodapedagógus feladata az egyes eszközök és technikák megismertetése. Változatos lehetőséget kell biztosítani ezek gyakorlására, az élmények kifejezésére a nap folyamán.

Célunk:

A gyermekek élmény és fantáziavilágának, képi szabad önkifejezése szépség iránti vonzódásának és értékelő képességének alakítása. Az örömmel végzett alkotómunka.

A gyermekek tér-, forma-, színeképzetének, képi gondolkodásának fejlesztése. Esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük fejlesztése. Megismertetni a gyermekeket a különböző anyagokkal, egyszerű munkafogásokkal, eszközök használatával.

Lehetőséget biztosítanak a cselekvési képesség fejlesztésére, mint például a manuális érzékelés (hajtogatás, tépés, gyöngyfűzés), színészlelés fejlesztése (akvarellal való festés, kollázs, montázs).

Népművészeti, esetleg nemzetiségi alkotásokkal kialakított környezet.

Feladatunk:

- A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.
- Képi gondolkodásuk fejlesztése, figyelembe véve az egyes gyermekek közötti képességbeli különbségeket.
- Igyekszünk felkelteni a gyermekekben az ábrázolás eszközeivel, anyagaival kapcsolatos tevékenységvágyat. (A gyermekek közötti ábrázolás képességbeli különbségeket figyelembe véve)
- Az eszközök kiválasztásában a praktikum, a célszerűség és az esztétikum domináljon.
- Fontos követelmény a tevékenység szervezett formáinak biztosítása.
- Az eszközök biztonságos kezelésére figyelünk kell, meg kell tanítanunk a gyermekekkel a helyes használatukat.
- Az ábrázoló tevékenységre az egész nap folyamán megfelelő teret és időt biztosítunk. Állandó „műhely” biztosítása.
- Segítjük a gyermekek rajzpályázaton való részvételét.
- Törekedjenek a természetes anyagok használatára, azokat folyamatosan gyűjtsék. Továbbá ismerkedjenek meg az anyag formálhatóságával, festéssel, tépéssel, vágással, ragasztással, hajtogatással, bábkészítéssel.
- Segítse a kezdeményező, a kreatív magatartás érvényre jutását, fejlessze a gyermekek megfigyelő, emlékező- és kifejezőképességét.
- Fontos cél, hogy úgy ábrázolja a világot, ahogy ő látja és nem, ahogy mi látjuk.
- Késztesse a gyerekeket arra, hogy tudják értékelni a felnőttek és társaik

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

munkáit, azokat becsülik meg. Segítsen elő minden olyan technikát, amivel sikerélményhez jut, amivel ki tudja fejezni önmagát, ami újabb és újabb ábrázoló tevékenységre ösztönzi.

Alapelvek

- A gyermek valamennyi rajzát, alkotását kezelje értéként.
- Legyen igényes a környezet esztétikus formálásában.
- Használja ki a közös munkálkodásban rejlő lehetőségeket a jó közösségi szellem kialakítására.
- Törekedjék szemléletességre, képszerűsége, esztétikusságra.
- Vegye tekintetbe az egyes gyermekek közötti ábrázolás-képességbeli különbségeket.

Tartalma:

3-4 éves gyermekek játszva ismerkednek az anyagokkal, eszközökkel. Itt kezdjük az esztétikum iránti érzékenység kialakítását. A képalakítás jelenjen meg festéssel, papírragasztással, homokba firkálással, nyomattal - a gyermek kedve szerint.

Ismerjék meg az anyagok alakíthatóságát gyurkálva, gömbölyítve, sodorva, simítva, darabolva, stb.

4-5 éves gyermekek rajzában megjelennek az emberábrázolás, környezet, tárgyak, események saját elképzelés alapján történő megjelenítése. A közös játékokhoz, dramatizáláshoz, bábozáshoz, építéshez eszközök készítésébe bekapcsolódnak. Ceruzát, krétát, ecsetet használnak, új színeket kevernek.

Gyakran beszélgetnek a rajzokról egymásnak, az óvodapedagógusnak, ezáltal fejlődik ítélőképességük.

Fejlődnek a kompozícióra vonatkozó tapasztalataik /emberalak formái, tájékozódás a kép síkján, térvizonyok jelzése/.

A gyermekekkel séta közben természeti tárgyakat, terméseket, leveleket gyűjtünk, ezeket válogatják, csoportosítják, használhatják fel.

Évszaknak megfelelően a homok, a hó, a jég használata az építkezésben.

6-7 évesek saját élményeiket, a környezetükben történő eseményeket, meséket, verseket jelenítik meg. Térben ábrázolnak. Rajzaikban a részletek is megjelennek. Díszítő munkát készítenek. Változatosan használják az eszközöket, kombinálják azok alkalmazását munkáikban.

Környezetük szebbé tételéhez, szüleik, társaik megajándékozásához tárgyakat, eszközöket készítenek.

Örömmel alakítanak képet termésekből, segítenek az eszközök előkészítésében, elrakásában. Többször alkotnak közös kompozíciót, amit együtt megcsodálnak, értékelnek.

Témáikban megjelennek a mesék, énekes játékok, ünnepek

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

eseményábrázolásai. A gyermekek érdeklődnek a környezet színei, formái iránt, gyönyörködnek azok szépségében.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére:

- Kép és téralakításban legyenek ötletesek, bátrak, önállóan, egyéni módon tudják elképzeléseiket megvalósítani.
- Formaábrázolásuk változatos, megjelennek emberábrázolásban a részformák, képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat.
- Örülnek alkotásaiknak, közösen készített kompozícióiknak.
- Rácsodálkoznak a szép látványára, tudnak gyönyörködni benne.
- Fokozott önállósággal alkalmazzák a megismert technikákat.
- Tudnak egyszerű kellékeket, játékokat készíteni, formákat mintázni.
- A csoportszoba és óvodai környezetük szépítésében szívesen vesznek részt.

19. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

Az önállóság egyik fontos eleme a gyermeki munka önként, azaz örömmel szabadon választott tevékenység, melynek kézzelfogható eredménye van. A közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája. A gyermek munka-jellegű tevékenysége, cselekvő tapasztalás nem más, mint cselekvéssel párosuló tanulás (tapasztalatszerzés).

Minden gyerek részt kíván venni a felnőttek életében. Annál szívesebben segít, minél nagyobb teret biztosítanak számára, minél többször át tudja élni a munka örömét, a vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét, amelyhez az óvodapedagógusi buzdítás, megerősítés, dicséret párosul.

A személyiségfejlesztés fontos eszköze, amely formálja a gyermek közösségi kapcsolatait, kötelességérzetét, kitartását, feladattudatát.

- **3-4 éves korban** a munka és játék között a határ még elmosódik. A gyermek nem törekszik igazi eredményre, addig végzi a feladatot, amíg számára fontos.
- **4-5 évesek** már büszkék arra, ha feladattal bízzák meg őket. Szeretnének megfelelni az elvárásoknak, jól akarják végezni a dolgukat, Rájön arra, hogy egyre több mindenre képes egyedül.
- **5-6 éves korra** kialakul a feladattudat és az önértékelés képessége, tevékenységük eredményét önmaguk is kritikus szemmel nézik. A rendszeres munkavégzésre való serkentés nem öncélú tevékenység: **kitartás a rend a szorgalom, a türelem fejlesztésének fontos eszköze.**

Feladatunk:

A környezet szeretetére, megbecsülésére, ápolására nevelés Munkajellegű tevékenységek szervezése, feltételeinek biztosítása: személyi, tárgyi, eszközök, szerszámok. A szabályosan ismétlődő mindennapi munka a rend fenntartásáért végzett tevékenység (pl. a játékok elrakása, mosása, a terem díszítésében való segítség). Alkalomszerű ismétlődő munka a csoportterem átrendezése, tevékenységhez használt eszközök kiosztása, összeszedése stb....

- Az óvodapedagógus fokozatosan juttassa minél több gyakorlati ismerethez a gyermeket az egyes munkajellegű tevékenységek megismertetése során.
- Az óvodapedagógus teremtsen meg az önálló munkavégzés feltételeit, ismerkedjenek meg minél több munkaeszkővel.
- Az óvodapedagógus ösztönözze a gyermek önértékelésének alakulását.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, gyermekekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis saját magához mérten **fejlesztő szándékú** értékelést igényel.

A játék és a munkajellegű tevékenységek nagyszerű alkalmakat kínálnak arra, hogy a gyermekekben

Munka jellegű tevékenységek

kimunkálhassuk a pozitív énképet és ugyanakkor a közösségben való viselkedési szabályok betartását is gyakorolhatják.

- Az óvodapedagógus vonja be a gyerekeket a terem átrendezésébe, testnevelés foglalkozáskor a foglalkozáshoz szükséges eszközök kiosztása, élősarok gondozása stb.

Különböző munkajellegű tevékenységek:

- *Önkiszolgálás:* testápolás, öltözködés, étkezés (Étkezés után szokásrendnek megfelelően mindent a helyére tesznek, felsöprik a morzsákat, letörlik az asztalokat.) Önkiszolgáló tevékenység jól előkészíti a naposi jellegű munkát.
- *Segítés az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek:* Alkalmi megbízatások teljesítése, játékok tisztítása, eszközök kiosztása, teremrendezés, mosdók, öltöző rendje.
- *Naposi munka:* önként vállalva
- *Egymásért végzett munka:* Társaik és a kisebbek segítése az öltözködésben. Ünnepek előtt sütés, ajándékkészítés.
- *Gondozás:* Az élősarok gondozása. Madáretetés. A felnőttekkel közösen az udvar gondozása, tisztán tartása, minden évszakban.

A munkajellegű tevékenységeket úgy szervezzük, hogy felnőtt a munka egész folyamatában részt vegyen, irányítson, buzdítson, segítsen, dicsérjen. Differenciáltan, minden gyermeket személyre szabottan értékeljen.

Óvodáskor végére elérendő követelmény

- Szívesen, örömmel, igényesen végezzék a naposi munkát
- Szeressenek közösen dolgozni
- Legyenek kitartóak a munkában
- Örömmel készítsenek ajándékot
- Növények, állatok gondozásába kapcsolódjanak be.
- Tiszteljék, ismerjék el mások munkáját.
- Örömmel segítenek a kisebbeknek, szeretnek, meglepetéseket készítenek. Maguk is észreveszik, milyen segítségre van szükség.

A munka kapcsolatban áll a nevelés más területeivel.

A közösségi neveléssel, mert a csoport érdekében is végzik a munkát. Kapcsolatban áll a környezeti neveléssel, mert közben megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat, ismereteket szereznek természeti és társadalmi környezeteinkről. Az eszköz használata közben fejlődik a gyerekek manuális készsége, kéz- és szemkoordinációjuk, formálódnak, pontosabbá válnak a munkavégzéshez a készségek.

20. A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

Nevelésünkben a játék és a tanulás nem választható el egymástól. A játék közben a gyermek problémák elé kerül, feladatokat kap és old meg. Kialakul és fejlődik az önállósága, a feladattudata, a kezdeményező, az alkotó és szervező képessége.

Az óvodapedagógus feladata olyan játékos helyzetek és tanulási alkalmak teremtése, hogy ugyanaz a tevékenység vagy összefüggő tevékenységsor mind a gyermekek egyéniségének, mind pedig fejlettségi szintjüknek megfelelően kösse le érdeklődésüket, és aktív szellemi-testi energiáikat

A tanulás = problémamegoldás, amely: aktivizál, önállóságot feltételez, élethelyzet, sokféle lehetőség közül lehet választani, próbálkozás, önálló megoldások stratégiája, rugalmas gondolkodás mely ötletes, eredeti és játékos kreatívvá tesz.

A tanulás, óvodáskorban nem szándékos, nem tudatos tevékenységet jelent, hanem pszichikus funkciót. A **3-7 éves gyereket a természetes kíváncsiságból kiinduló, spontán tanulási vágy jellemzi**. Spontán érdeklődés, **érzelmi** uralom határozza meg tevékenységeit, kíváncsisága és nagyfokú mozgásigénye irányítja. Ezért fejlődése **csak tevékenységen keresztül** biztosítható. A tevékenységeik során szerzett benyomások tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, általa fejlődnek.

„Amit hallok, elfelejtem, amit látok, megismerem, amit csinálok, megtanulom” (őrségi bölcsesség)

A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. Ennek elsődleges terepe a játék és a teljes óvodai élet, hiszen az óvodás **gyermek értelmi képessége, érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelve, képzelete, képszerű, szemléletes gondolkodása leginkább a játékon keresztül fejlődik**.

Olyan képességeket tudunk megalapozni az óvodai tanulásban, mint a **feladattudat** és a **tanuláshoz való pozitív viszony**. Ehhez társulnak olyan **szervezett tanulási lehetőségek**, mint az **óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés**, ami a gyermek kérdéseire, válaszaira épülő ismeretszerzést is magába foglalja. (Játékos, mikrocsoportos ismeretszerzés) Az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás – és viselkedéstanulás folyamatában az óvodapedagógusé a főszerep, később erősödik fel a társak hatása.

Az óvodapedagógus alkalmazott módszerei segítik a tanulási eredményességét (játék, szenzitív módszerek, életközösségek terepi tapasztaltatása, felfedezés, élménypedagógia, témakör módszer alkalmazása, kooperatív tanulás)

A játékba integrált foglalkozásokon megvalósuló tanulás során számtalan probléma- és feladat megoldási lehetőséget kapnak a gyerekek. Heti egy alkalommal az óvodapedagógus szervezett mozgástevékenységet tart,

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

időjárástól függően, lehetőség szerint a szabadban.

Az óvodában a tanulás folyamatos, utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlesztését szolgálja. Az óvodai nap során adódó természetes és szimulált helyzetekben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett időpontban, tevékenységformákban és szervezeti keretekben valósul meg.

Hangsúly a tevékenységekben megvalósuló, cselekvéses tanuláson van. (Cél az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése.)

A tapasztalatgyűjtés magába hordozza a tévedés, kudarc, hibás döntés lehetőségét, de általuk fejlődnek ki olyan **személyiségek**, mint az akarat, kitartás, önismeret, kudarctűrés, döntésképeség, rugalmasság és felelősségvállalás képessége.

Célja:

Az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendszerezése. Az óvodás gyermekek kompetenciáinak fejlesztése. Ezért az intézményvezető is a gyermeki kulcskompetenciák fejlesztésére összpontosító nevelő-oktató munkát vár el.

Feladatok:

- A felfedezés lehetőségének biztosítása, a gyermekek kreativitásának erősítése.
- Sok érzékszervét foglalkoztató, játékos, cselekvő aktivitás biztosítása.
- Az óvodapedagógus eljárásait változtatatosan, módszertani sokszínűséggel kombinálja, amelyek kiterjednek a gyermek személyes és szociális képességeinek fejlesztésére.
- A tanulás során személyre szabott, pozitív értékeléssel a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítése.
Támogató fejlesztő szándékú értékelésével törekszik a folyamatos visszajelzésekre.
- A differenciált bánásmód, az esélyteremtés egyik lényeges módszere és a fejlődés elősegítését az egyes gyerekek igényeihez igazítja.
- Törekvés, hogy képesnek éreztesse magát egy adott tevékenység keretében hatékonyan cselekedni. A hozzáértés, a tudás önbizalmat ad, önmegvalósításra serkent.

Célunk továbbá a tanulási motívumok fejlesztése:

- **a megismerési és felfedezési vágy felkeltése**, ébrentartása, melynek alapja a felfedezettő tanulás, a problémamegoldó tevékenység intenzív, élményt nyújtó folyamata
- **az újabb és újabb fejlesztő játékok megtanulása / megtanítása** segíti, (a játék, a játékoság kapcsán a szimuláció gazdag eszköztára pedig támogatja) az egyes témák feldolgozását

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

- **optimális teljesítmény vágy kialakítása** a következetes és reális értékeléssel, a tanulás értelmének megmutatása olyan játékos és egyéb helyzetekben, mikor a gyermekek megtapasztalhatják tudásuk gyakorlati hasznát, érzékelve saját fejlődésüket.

A tanulás lehetséges formái az óvodánkban:

- Utánzásos mintakövetés (viselkedés, magatartástanulás)
- Játékos, spontán tapasztalatszerzés
- Cselekvéses, felfedező, gyakorlati tanulás
- A gyermeki kérdésekre adott ismeretszerzés
- Az óvodapedagógusok által irányított direkt tapasztalatszerzések felfedezések
 - Gyakorlati problémamegoldások

A módszerek megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, testi-lelki állapota, érdeklődése, kíváncsisága, az adott tevékenységi forma sajátosságai, céljai, valamint az aktualitás befolyásolja. A változatosan alkalmazott módszereket az adott helyzetnek megfelelően, rugalmasan adaptálja

A pedagógusnak az alkalmazott módszereket úgy kell megválasztania, hogy minden tevékenységi területen a gyermekek képességeit, ismereteit, pozitív attitűdjeit fejlessze.

A gyermekeket tágabb kompetenciákra kell felkészítenünk, melyek nevezhetők:

- - „gondolkodási stratégiának”
- - ”motivációs készletnek”
- - ”a gondolkodás és az érzelem attitűdjének

Programunkban a műveltségterület többnyire a hagyományos foglalkozási ágakra/tevékenységekre tagolódik. A feldolgozás módja az óvodapedagógusok által meghatározott műveltségterületek köré felépített, és az egyénre szabott integrációs, valamint az óvodapedagógusok döntése alapján kiválasztott módszer. Az integráció egy vezérfonal mentén sokoldalú megközelítéssel és sokirányú képességfejlesztéssel történő feldolgozást jelent.

A szervezett tanulás munkaformái

Frontális	Mozgás, mozgásos játékok, énekes játékok, vers mese, dramatikus játékok a hét minden napján. A környezet tevékeny megszerettetése, megismerése. Beszélgető-kör
Mikro csoportos	Ének-zene, rajz-mintázás- kézi munka. A környezet tevékeny megszerettetése, megismerése.
Egyéni	Részképességek fejlesztése egyéni igények szerint.

A szervezett tanulás formái (Mindhárom korcsoportban)

„Kötelező”	<i>Mozgás, mozgásos játékok</i>
„Közvetve kötelező”	<i>Vers, mese. Beszélgető-kör. Énekes játékok (5-6-7 éveseknek)</i>
Kötetlen	<i>Rajz, mintázás, kézi munka Ének-zene, énekes játékok (3-4 éveseknek) A környezet tevékeny</i>

Alapelv a tanulási folyamatok értékeléséhez

Minden gyermek kapjon valamilyen pozitív megerősítést, buzdítást, dicséretet, kerülve a sztereotip értékeléseket (ügyes vagy stb.), helyette a gyermek konkrét, jó cselekedeteit, tettét kiemelve, differenciált, árnyalt értékelést alkalmazva (simítás, pillantás, gesztus, szóbeli közlés stb.) Nem kerül sor tárgyi jutalmazásra (képek, pontok osztogatására). A büntetést teljes mértékben kerüljük a tanulási folyamatban, mert a gyermekek kíváncsiságát, érdeklődését, motivációját visszaszorítja, lefékezi.

21. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A legtöbb, egészségesen fejlődő kisgyermek - belső érése, a családi és az óvodai nevelés eredményeként – hat évesen, az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában óvodásból iskolássá érik.

A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre. Az óvodapedagógusok folyamatos megfigyelése, a gyerekek megismerése, értékelése, az együtt eltöltött hosszú idő reális véleményezéshez vezet.

Az iskolakezdéshez a következő feltételek megléte szükséges:

Testi feltételek

- Testileg arányosan fejlett és teherbíró legyen, mozgása összerendezett. A gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás.
- Erőteljesen fejlődik mozgáskoordinációja, finommotorikája
- Mozgását, viselkedését, testi szükségleteit irányítani képes

Lelki feltételek

- Nyitott, érdeklődő.
- A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek, alkalmassá teszik az iskola megkezdésére.
- Téri észlelése, - mozgása, - tájékozottsága fejlett, vizuális és akusztikus differenciálása, testsémája kialakult.
- Megjelenik a szándékos bevézés és felidézés, a szándékos figyelem
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásában, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg.
- Érthetően kommunikál, minden szófajt használ, tisztán ejti a magán és a mássalhangzókat. Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- Megjelenik a szándékos bevézés és felidézés (felismerés mellett), megnő a megőrzés időtartama.

Szociális feltételek

- Az iskolai légkörben készen áll a tanító és az iskolai szokások, szabályok fokozatos elfogadására.
- Képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival, amennyiben ezt az iskolai légkör lehetővé teszi.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében csak speciális szakemberek segítségével érhető el a leírt szint.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A különleges figyelmet igénylő gyermekek esetében, a befogadó intézmény elvárásai, sajátos kritériumai határozzák meg az iskolaérettség szintjét.

„A fejlődés eredménye óvodáskor végére” fejezetek tartalmazzák az iskolába készülő gyermekek fejlettségének elvárható szintjét, a különböző óvodai tevékenységi területeken. Az értékelésnél figyelembe kell venni minden esetben a gyermek képességét és szociokulturális körülményeit.

22. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK NEVELÉSE.

FEJLESZTÉSÉNEK ELŐSEGÍTÉSE

Az óvodai nevelés feladatai a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése terén:

- a felismerés, azonosítás, diagnosztizálás
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése,
- a szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek,
- a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

Az intézményvezető gondoskodik arról, hogy a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek speciális támogatást kapják.

Az óvodáskorú gyermek megismerése során az életkori specifikumokat figyelembe véve, a következőkre kell odafigyelni:

1. **Vizuális diszkrimináció:** látási észlelés, amely hasonló dolgok közül megkülönbözteti a kicsit eltérő dolgokat és az azonosságokat. Ezen belül is lényeges a Gestalt- látás, amikor a gyerekek az összetartozó elemeket képes értelmes egészként felfogni. Konstancia, az észlelési állandóság, a szín, forma és méret állandóságra vonatkozik. Lényeges az alak és háttér megkülönböztetésének képessége, mely nagyban függ a pontos megfigyeléstől is. Kialakult testséma az alapja a térirányok fontos felismerésének. Ennek hiányában gyakori az iránytévesztés (pl.: jobb-bal vízszintes-függőleges irány felcserélése). A szekventálás fejletlensége a sorba rendezés képtelenségében mutatkozik meg (pl. sorminta rajzolása során).

2. **Auditív diszkrimináció:** hallási megkülönböztető képesség.

3. **Finommotoros koordináció:** ha kialakult a totális érzékelő apparátus azonos szintű működése, akkor képes a finommotorika is felzárkózni (pl. az írástanuláshoz majd elengedhetetlen a szem-kéz koordinációja.)

4. **Verbális fejlettség terén:** figyelünk kell szókincsének gazdagságára, elvont fogalmak tudatosságára, beszédhibákra, a beszédritmus zavaraira. A képolvasás szintje is fontos jelzés, mennyire képes egyszerű cselekvések megnevezésére összefüggések felismerésére. A tanulási zavarokat megelőzve a felzárkóztatás során a következő területekre helyezzük a fejlesztés hangsúlyát:

- Mozgásfejlesztés, ezen belül a nagymozgások, egyensúlygyakorlatok, finommotorika, szem-kéz és szem-lát koordinációja.
- Testséma fejlesztés
- Percepciófejlesztés (vizuális, Gestalt – konstanciák fejlesztése, tapintásos, térbeli viszonyok stb.)
- Verbális fejlesztés.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése, fejlesztésének elősegítése

22.1. A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése

Készült a 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet alapján

Óvodánk olyan sajátos nevelési igényű gyermek integrált fejlesztését tudja vállalni, akiknek a szakértői bizottság által meghatározott fejlesztésükhöz a fenntartói társulás megfelelő tárgyi feltételeket és speciális szakember szükségletet biztosítja.

A többségi óvodában történő együttnevelés, a szakértői bizottság útmutatása alapján történik. A szakvéleményben megfogalmazott diagnózis és javaslat alapján, speciális szakemberek bevonásával, egyéni fejlesztési terv szerint.

A szakvélemény előírásainak megfelelően történik nemcsak a fejlesztés, hanem az értékelés is.

Cél:

A gyermek önmagához viszonyított fejlesztése, segítése. Az elvárásokat a sérülés jellege, súlyosságának mértéke határozza meg. Az óvodai nevelés a sérült gyermekek esetében is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik.

Feladat:

- A befogadó környezet előkészítése, a gyermekek, a szülők, az óvodai dolgozók tájékoztatása
- A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása
- A különleges bánásmódot igénylő gyermekek neveléséhez és fejlesztéséhez szükséges igények felmérése után **intézkedési terv** készítése a fenntartói társulás egyetértésével történik.
- Majd az intézkedési tervnek megfelelően a fejlesztést megvalósítjuk.
- A fejlődés zavarához igazodó szakember, gyógypedagógus stb. alkalmazása
- Rehabilitációs, rehabilitációs egyéni vagy csoportos fejlesztés megszervezése. A fejlesztés szervezeti kereteit, módszereit, eszközeit a gyermek egyéni, speciális szükségletei határozzák meg.
- Az óvodai nevelő team-munka (óvodapedagógusok kisgyermeknevelő gondozó, dajkák), speciális szakemberek együttműködése
- A család és az óvodai szakemberek együttműködése, segítség a hátrányok leküzdéséhez
- A szükséges tárgyi feltételek, segédeszközök megléte
- Rugalmas napirend

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése, fejlesztésének elősegítése

22.2. A kiemelt képességű gyermekek óvodai nevelése, fejlesztése

Tehetséggondozás

Kiemelkedő képességű gyermekeknél, tehetségígéreteknel felfigyelhetünk a problémák gyors megragadására, a szokatlan és nem szembetűnő kapcsolatok észrevételére, a fogalmak és elvek területén a könnyű átugrásokra, az információk szokatlan, gyors feldolgozására, a tanulásban való önállóságra. Az értelmi képességek intenzív fejlesztése mellett szükség van olyan támogató légkörre, amely ösztönzi a problémamegoldást, sőt, önálló megfigyelésekre, kísérletekre inspirálja. Érzelmi biztonságuk mellett szükség van bátorításra, hogy elfogadják a másoktól való különbözős és egyedülállás szerepét, de türelmesekké és megértővé váljanak a kevésbé jó képességű társaikkal szemben. Mindez szociális beilleszkedésüket hatékonyan segíti. Mivel leghatékonyabban a speciálisan képzett pedagógusok segítenek (pl. zene, rajz területén), a szülővel együtt megfelelő szakemberek bevonására törekszünk.

Cél:

A gyermeki kíváncsiság kielégítése során, segíteni az egyéni képességek felismerését, fejlesztését. Olyan óvodai környezet biztosítása, ahol a gyermek tudja és akarja kibontakoztatni tudását.

A tehetség fajták:

- Az intellektuális tehetség: kimagasló matematikai, fizikai, nyelvi adottságok
- Művészi tehetség: képzőművészeti, zenei, tánc adottságok
- Sport tehetség: kimagasló eredmények a mozgás területén
- Szociális tehetség: vezetői, szervezői adottság

A pedagógus feladata a tehetséggondozás során:

- a tehetség felismerése
- a tehetséges gyermek képességeinek fejlesztése, tehetségfejlesztő programokkal
- a kreativitás és az egyéni megoldások preferálása
- személyre szabott, differenciált feladatok adása
- a szülők megnyerése, gyermekük támogatása
- továbbképzéseken részvétel (a tehetség összetevőiről, a fejlesztés módszeriről).

23. MÉRÉS, ÉRTÉKELÉS, ELLENŐRZÉS RENDSZERE

23.1. A gyermekek mérése, értékelése

Célunk: hogy természetes élethelyzetben kapjunk a gyermekről ismereteket. Ezt segítik a megfigyelési szempontok, amelyet a nap bármely szakában felhasználhatunk. A megismerés adja tehát az alapját a fejlesztésnek.

Több dokumentáció is segíti a gyermek megfigyelését. A gyermek óvodába kerülésekor a szülő által kitöltött **adatlap**. Majd a befogadási időszakot lezáró, az óvodapedagógus által készített megállapítások, értékelések, feljegyzések. A mindennapi megfigyelések rögzítésére készült a **csoportnapló**, amely a nap bármely szakában elővehető és a gyermek fejlődésével kapcsolatos fontos történések bejegyzésére szolgál, amely később nagyban segíti a pedagógus munkáját.

Ezt a dokumentációt egészítik ki **az egyéni fejlettségmérő és fejlesztést meghatározó lap**. A meghatározott kategóriákban megfigyelési szempontok találhatók. A lapokat évente kétszer szükséges kitölteni. A lapok kitöltése után ki kell jelölni a fejlesztésre szoruló területeket, ez alapján kell a gyermek egyéni fejlesztését biztosítani az óvodában. Ez a dokumentum segíti a pedagógus munkáját a további felkészülésében. Fontos információt ad a szülők számára is, hiszen pontosan, szemléletesen követhetik a gyermek fejlődésének változásait, illetve együttműködésükkel akár kiegészíthetők az eredményeket.

A gyermek személyi anyagát célszerű kiegészíteni az általa készített rajzok, játékos feladatok összegyűjtésével.

A 4/2010 OKM által előírt rendelet keretében, **5 éves korban** logopédusa a nyelvi fejlettséget és diszlexia veszélyeztetettséget vizsgálja. Az eredményt ismerteti a szülőkkel és a gyermek óvodapedagógusaival. A vizsgálat eredménye szerint, a szükséges fejlesztés útját közösen megbeszélik.

A gyermek személyi anyagát meg kell őrizni, mivel az iskolába lépéskor visszakérdezhető, hogy a gyermek milyen fejlesztéseket kapott az óvodában.

A fejlődési szintek soha nem végesek. A fejlődésben bármeddig el lehet jutni, így ez a rendszer alkalmas a tehetséggondozásra is.

Törvényi háttér:

- A köznevelésről szóló 2011.évi CXCV. törvény
- A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet

Mérés, Értékelés, Ellenőrzés rendszere

Célunk:

- Az intézményünkben a gyermek megfigyelésére és értékelésére alkalmas egységes mérési és értékelési rendszert alakítsunk ki, felhasználva a gyermeki tevékenységek megfigyelését és a produktumokat. Majd fejlesztési tervet készítünk, szükség esetén módosítunk.
- Az intézményvezető irányítja az értékelési rendszer közös alapelveinek, követelményeinek kialakítását, melyekben hangsúlyosan megjelenik a fejlesztő jelleg.
- Különös hangsúlyt fektetünk az esélyegyenlőségre. Feladatunk, hogy kiszűrjük a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket és számukra olyan fejlesztési tervet készítünk, amelynek segítségével a gyermekek önmaguk legmagasabb fejlettségi szintjére juthassanak el az iskolába lépésig.
- A különös bánásmódot igénylő gyermekek kiszűrése
- Az iskolaérettség eldöntésének segítése

23.2. A mérés eszközei

1. Adatlap

A gyermek óvodai beiratkozásakor, a szülő átveszi és kitölti az óvodapedagógus által összeállított kérdéssort. Ez tartalmazza a gyermek legfontosabb adatait és rövid anamnézist.

Az anamnézisnek tükröznie kell azokat az eseményeket, amelyek a gyermek fejlődésében lényegesek voltak. Például a beszéd kezdete, a járás kezdete, szobatisztaság kialakulása. Itt kell jeleznie a szülőnek azt is, ha a gyermek valamilyen betegségben szenved, allergiás valamilyen ételre, vagy gyógyszerre. Ki kell térnie arra is, hogy kíván-e a szülő valamilyen speciális odafigyelést, ellátást, ami különleges, ritkán előforduló helyzetben szükséges: pl. lázgörcs esetén, vagy asztmás rohamnál.

Lényeges, hogy a szülő őszinte, pontos tájékoztatást adjon a gyermek otthoni viselkedéséről, szokásairól, hogy milyennek látja ő a gyermekét. Milyen játékeszközökkel szeret otthon játszani? Pl.: takarítás, vásárlás, főzés. Mit nem szeret szívesen? Pl.: játékpakolás, öltözködés. Milyen a családban elfoglalt helye, ki foglalkozik vele többet? Büntetik-e? Milyen módszerrel?

Jutalmazták-e? Milyen indokkal és mivel? Fél-e, szorong-e valamitől? Ezekon kívül, melyek azok az egyéb lényeges közlemények, amit a szülő fontosnak tart közölni az óvodapedagógussal.

A kitöltött adatlap a gyermek óvodába érkezésekor már az óvodapedagógus birtokában van. Így ennek felhasználásával és a családlátogatás során előzetes képet kap a gyermek személyiségéről, testi szükségleteiről, a családban elfoglalt helyéről. Ez megkönnyíti a kapcsolatfelvételt a gyermekkel, az esetleges speciális bánásmódot, a megfelelő nevelési módszereket a beszoktatási időszakban.

A befogadási időszak tapasztalatairól az óvodapedagógus feljegyzést készít, amit a szülőnek megmutat, megbeszélve az esetleg felmerülő gondokat,

Mérés, Értékelés, Ellenőrzés rendszere
hiányosságokat és a fejlesztés útját.

2. Megfigyelés

A megfigyelés a gyermekek mérésének egyik legfontosabb eszköze. Ennek során az egész nap folyamán lehetőségük van az óvodapedagógusoknak arra, hogy a gyermekeket megfigyelhessék.

Négyféle szempont szerint történik a megfigyelés:

- Értelmi képességek
- Verbális képességek
- Testi képességek
- Szociális képességek, érzelmi élet

A gyermekek személyes és szociális készségeinek, képességeinek vizsgálatához a megfigyelés módszerén kívül, hatékony eszközöket, technikákat alkalmaz az óvodapedagógus

Az óvodapedagógus gyermekek fejlődésének nyomon követésénél alkalmazott módszereket mindig a gyermekek **életkori sajátosságainak figyelembevételével tudatosan alkalmazza:**

- megfigyelés, megismerés (pl. játéktevékenységben, mozgásfejlettségben, gyermekekkel folytatott beszélgetés)
- elemzés (pl. gyermekek munkáinak elemzése)
- mérés
- értékelés

Ezek eredményére épülnek a fejlesztési tervek. A fejlesztés két formája: egyéni és mikrocsoportos.

A megismerés folyamatos és természetes élethelyzetben zajlik, a nyomon követés minden fejlődési területre kihat, és a módszer nem standard, az egyéni képességek fejlődését tekinti eredménynek.

A megfigyelés az óvodába érkezés első napjától kezdődik. Ez az állapot az alap, a kiindulás. Minden fejlesztés ebből indul ki. Az a cél, hogy a gyermek képességeit az iskolaérettség legoptimálisabb szintjére fejlesszük. A megfigyelés legtöbbször spontán.

A megfigyelések írásos rögzítésére a csoportnapló szolgál.

Az óvodába érkező gyermekek eltérő környezetből érkeznek. Amennyiben a tapasztalatok azt mutatják, hogy a gyermekek fejlődése valamely képességi területen nem az életkorának megfelelő szinten van, akkor szükséges az okok feltárása, valamint a problémák megszüntetéséhez szükséges módszerek megtalálása. A legelső lépés a szülőkkel való kapcsolattfelvétel. Családlátogatás, illetve fogadóórán történő őszinte beszélgetés. Ha a gyermeknél a megfigyelések során verbális képességek terén észlel lemaradást az életkorának megfelelő szinttől, akkor az óvoda logopédusához fordulhat segítségért.

Ha az óvodapedagógus úgy tapasztalja a mindennapi megfigyelések alkalmával, hogy a gyermek esetleg sajátos nevelési igényű, akkor a szülő beleegyezésével segítséget kérhet a nevelési tanácsadónál vagy a szakértői bizottságnál. A gyermek mérését ilyenkor a szakember végzi el. Az eredményt és a fejlesztés módszereit tudatja a szülőkkel és az óvodapedagógusokkal.

3. Egyéni fejlettségmérő és fejlesztést meghatározó lap

Évente kétszer szükséges kitölteni. A kitöltés időpontja november illetve április hónapja, hiszen ezek az időpontok a legalkalmasabbak a gyermek maximális értékeléséhez.

A kitöltés után a szülővel meg kell beszélni a gyermek fejlődésének szintjét, a közös feladatokat. A vizsgálat eredményét a szülő aláírásával tudomásul veszi, ha nem ért vele egyet, jogában áll további vizsgálatokat kérni.

Amennyiben bizonyos területeken lemaradás észlelhető a gyermeknél, ki kell jelölni a fejlesztési feladatokat. (egyéni fejlesztési terv). A fejlesztési terv a gyermek egyéni sajátosságainak, hiányosságainak, a fejlődés, érés eredményeinek függvényében alakul folyamatosan.

3.1. jellemzői

3.2. Mozgásfejlődés

- finommozgások jellemzői
- mozgáshoz való viszonya

3.3. érzelmi fejlődés, akaratilag megnyilvánulások

3.4. Társas kapcsolatok fejlődése

- viszony a felnőttekhez
- kortárs kapcsolat

3.5. értelmi fejlődés

- megfigyelés
- figyelem
- emlékezet
- képzelet
- gondolkodás
- beszédfejlődés

Fejlesztési javaslatok

Mit fejlesztet és hogyan?

- 3-4 éves kori jellemzők a beszoktatás tapasztalatai alapján
- 4-5 éves kori jellemzők
- 5-6-7 éves kori jellemzők

23.3. A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése

Az ellenőrzés célja:

Az óvoda nevelési programjában megfogalmazott célkitűzések, szakmai folyamatok megvalósítása, gazdasági, munkaköri fegyelem betartása.

Az óvoda belső ellenőrzésének rendjét az óvodavezetés tervezi és szervezi meg, az intézményi stratégiai alapidokumentumok alapján, mely az éves munkaterv része.

Az intézmény azonosítja az egyes feladatok eredményességének és hatékonyságának méréséhez, értékeléséhez szükséges mutatókat.

Feladata:

- biztosítsa az óvoda pedagógiai munkájának jogszerű működését (ONAP, PP)
- segítse az intézményben folyó pedagógiai munka eredményességét, hatékonyságát
- vezetőség részére megfelelő mennyiségű információt szolgáltatson a pedagógusok, alkalmazottak munkavégzéséről a partnerek elégedettségéről és igényéről
- szolgáltatson megfelelő számú adatot és tényt az óvoda működésével és pedagógiai munkájával kapcsolatos belső és külső értékelések elkészítésével

A munka értékelésével és elismerésével kapcsolatos információk (Beszámolók és éves értékelés dokumentumai: elégedettség mérés, intézményi önértékelés, pedagógusértékelés és más mérési eredményekkel kapcsolatos tájékoztatás) szóban vagy írásban folyamatosan eljutnak a munkatársakhoz.

Követelmények:

- segítse elő az óvoda feladatkörében a nevelés minél hatékonyabb kielégítését
- az ellenőrzés során a kitűzött céloknak, feladatoknak megfelelően kérje számon az eredményeket
- legyen a minőségi munka megvalósításának eszköze
- segítse a javaslatok végrehajtását
- járuljon hozzá a hibák, hiányosságok, szabálytalanságok megelőzéséhez, a gazdálkodási fegyelem és a gazdálkodás javításához

A nevelőmunka belső ellenőrzésére jogosult az óvodavezető.

A belső ellenőrzés módszerei:

- beszélgetés
- csoportlátogatás előre meghatározott szempontok alapján
- megfigyelés
- szóbeli, írásbeli beszámoltatás

Mérés, Értékelés, Ellenőrzés rendszere

- önértékelés
- egymás munkájának értékelése
- óvodai dokumentumok elemzése

A szakmai dokumentumok segítik az ellenőrzést, elemzést, értékelést.

A programhoz a következő szakmai dokumentumokat kell elkészíteni:

- Az óvoda éves munkaterve
- Éves nevelési és pedagógiai tervek
- A gyermekek személyiségi lapjai, az egyéni fejlődés - fejlesztés dokumentumai.
- Felvételi és mulasztási napló
- Csoportnapló

Az egészséges és környezettudatos életmódra nevelés elmélete és gyakorlata a pedagógiai programban előírtak szerint a munkatervben szerepel, a **beszámolókból** követhető.

A belső ellenőrzés várható hatása az óvoda működésére:

- segítse elő az intézményben folyó nevelő-oktató munka eredményességét, hatékonyságát
- segítse elő az intézmény takarékos, gazdaságos, hatékony működését
- az óvodavezetés számára megfelelő mennyiségű információt szolgáltatson a dolgozók munkavégzéséről
- feltárja és jelezze az óvodavezetés és a dolgozók számára a szakmai (pedagógiai) és jogi előírásoktól, a követelményektől való eltérést, illetve megelőzze azt.
- szolgáltatson megfelelő számú adatot és tényrt az intézmény működésével kapcsolatban.

23.4. A Pedagógiai Program ellenőrzése, elemzése, értékelése

A program megvalósításának értékelése a „fejlődés eredménye az óvodáskor végén” cím alatt megfogalmazottakkal összevetve történik. Ehhez viszonyítva ellenőrizhető, elemezhető, értékelhető a gyermekek fejlettségi szintje. Az itt megfogalmazottakat nem lehet minden esetben elérni.

Mindig a gyermekek képességeihez, fejlettségéhez viszonyítva kell eldönteni, hogy milyen szintű teljesítést fogadunk el.

A **tervezés, megvalósítás, értékelés beavatkozás (PDCA)** ciklusa során a tervezett és megvalósított tevékenységek közötti különbség mérése, ellenőrzése és elemzése, majd a beavatkozás alapján érhető el a kitűzött eredmény. A ciklus újbóli indulása esetén az előzőekben szerzett tapasztalatok szolgálnak kiindulásként.

Az intézmény kiemelt nevelési céljait az ott megfogalmazott elvárásoknak megfelelően, a lehető legeredményesebben valósítjuk meg, különösen a nevelési és tanítási célrendszerhez kapcsolódóakat.

Ennek során a következőket elemezzük:

- az egészséges életmódra nevelés területén elért fejlettségi szintjét,
- az érzelmi nevelés és a szocializáció fejlesztése területén elért eredményeket,
- a gyermekek játékának fejlettségét,
- a tevékenységformák területén elért szintet összevetve a tervezett eredménnyel.

A program ellenőrzésében, értékelésében az óvodavezető és minden óvodapedagógus részt vesz.

Az óvodavezető végzi az óvodai dokumentumok elemzését, a személyi, tárgyi és egyéb feltételek vizsgálatát.

A nevelő - fejlesztő munka értékelése a gyermekekről készített megfigyelések és elemzések alapján történik.

Folyamatosan nyilvántartjuk és elemezzük az intézményi eredményeket, amelyek helyben szokásos módon, mint például megfigyeléseken alapulnak.

Arra törekszünk, hogy a nevelő munkánk eredményeként belső és külső elismerést érjünk el.

23.5. Az intézményi átfogó önértékelés

Célja:

A pedagógusra, vezetőre, valamint intézményre vonatkozó intézményi **elvárások teljesülésének értékelése alapján** a pedagógus és a vezető önmagára, valamint a vezető önmagára, valamint a vezető a nevelőtestület bevonásával az intézményre vonatkozóan meghatározza a **kiemelkedő** és a **fejleszthető** területeket, majd erre építve **fejlesztéseket tervezzen**, a fejlesztési feladatokat **Intézkedési Tervbe** rögzítse, szervezeti és egyéni tanulási, önfejlesztési programokat indítson, hogy azután újabb önértékelés keretében vizsgálja a programok megvalósításának eredményeit. Rendszeres időközönként történő elemző összehasonlítások és értékelések,

Mérés, Értékelés, Ellenőrzés rendszere

valamint az eredmények és a hiányosságok megfogalmazása fontos az óvoda, mint szervezet tartalmi működésének fejlesztése érdekében.

Az értékelés tények és adatok alapján tervezetten és objektíven történik. Az ellenőrzések eredményeit felhasználjuk az intézményi önértékelésben. Az értékelések eredményeinek visszacsatolása megtörténik, és az az intézményi fejlesztések egyik alapját képezik.

A beszámolóknak és az intézményi önértékelésben követhetők nyomon az elért eredmények (például egyéni fejlesztés). Célunk és egyben motiváló erőnk a szakmai elkötelezettség és a gyermekek mindenképp felett álló érdekében folyó tevékenység biztosítása, amelyhez elengedhetetlen a teljes körű intézményi önértékelés. Az önértékelés folyamatában felhasználjuk a munkatársak és a partneri elégedettségmérés eredményeit.

Az intézményvezető személyesen közreműködik az intézmény partneri körének azonosításában, valamint a partnerek igényeinek és elégedettségének megismerésében, valamint a **partnerek képviselőivel történő kapcsolattartásban**.

23.6. Az önértékelés előkészítésének, tervezésének megvalósításának folyamata intézményünkben

Az Önértékelést Támogató Munkacsoport önmeghatározása:

Az intézményi önértékelés tervezését, koordinálását, támogatását, ellenőrzését végző, feladat ellátásához szükséges jog és felelősségi körrel felruházott csoport. Az **Önértékelést Támogató Munkacsoport** vizsgálja és ellenőrzi a nevelőtestület hatékonyságát. kidolgozza az elégedettség méréséhez szükséges eszközöket, módszereket. **Önértékelést Támogató Munkacsoport** által feltárt külső-belső szinten történő mérési eredményeit, feltárt problémákat építse be nevelőtestület a saját munkatervükbe

Pedagógusok belső ellenőrzési csoportja részt vesz az intézmény szakmai munkájának ellenőrzésében, értékelésében, de köznevelési szakértőként nem járhat el.(2011.évi.CXC.törv.)

Önértékelést Támogató Munkacsoport egy kijelölt tagja **feltölti az Oktatási Hivatal** által működtetett informatikai támogató rendszerben a **véglegesített intézményi elvárásokat**.

A belső elvárások ismeretében megállapíthatóvá válnak az **intézmény erősségei és fejlesztendő területei**, amely alapján **5 évre szóló önértékelési programját**. Az önértékelési programot az intézményvezető rögzíti az Oktatási Hivatal által működtetett támogató felületen.

Önértékelési csoport kiemelt célja és feladata: Az intézményi elvárások teljesülésének értékelése óvodapedagógusra, vezetőre, és intézményre.

Önértékelést Támogató Munkacsoport feladatai közé tartozik még:

- mérési eredmény adatai és azok elemzésével kapcsolatos feladatok áttekintése, összegzése,
- erősségek és fejlesztendő területek megállapítása, megfogalmazása az **5 éves Önértékelési programban az- Éves Önértékelési tervben**, önfejlesztő tervek készítése.

Az intézményi önértékelés gyakorlatában jelenjen meg a pedagógus értékelés szempontjai. Intézményvezető az intézményi ellenőrzés összegző szakértői dokumentuma alapján **5 évre szóló Intézkedési Tervet** készít, amelyet a nevelőtestület (60 napon belül) hagy jóvá. A vezető a jóváhagyást követően feltölti az

Mérés, Értékelés, Ellenőrzés rendszere

Oktatási Hivatal által működtetett informatikai támogató rendszerben

Az intézkedési tervek kialakításába és megvalósításába az intézmény bevonja külső partnereit

Intézkedési Terv készítéséhez, hasonlóan a **vezetőre és pedagógusra** vonatkozó **önfejlesztési terv** készítése (2 évre szóló). Az Intézkedési Tervben megfogalmazott célokat és feladatokat az **intézményvezető** az **éves munkatervében** rögzíti.

24. GYERMEKVÉDELEM

Célja:

A gyermeki jogok mindenekfelett érvényesülésének ellenőrzése.

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felkutatása, támogatása, fejlesztése

Az intézményvezető nyilvántartja a kötelező óvodai nevelésből távolmaradás kockázatának kitett gyermekeket és a távolmaradás megelőzése érdekében irányítói szerepet vállal.

Gyermekevédelmi felelős feladata

- Összehangolja a gyermekevédelmi tevékenységet az óvodában dolgozó óvodapedagógusok között.
- A hátrányos és veszélyeztetett gyermekek felmérése az óvodapedagógusok közreműködésével,
- A hátrányos helyzet és a veszélyeztetettség súlyosságának mérlegelése. Szükség esetén javaslattétel a további teendőkhöz.
Feljegyzi a Nyilvántartásba a gyermekekkel, illetve a családdal kapcsolatos intézkedéseket és azok eredményeit.
- Folyamatosan ellenőrzi a nyilvántartásba vétel, illetve a megszűnés okait.
- Nevelési év elején megtervezi a Gyermekevédelmi Munkatervet az adott évre, tanév végén Éves Értékelést készít.
- A segítségnyújtás, a hátrányok enyhítése, az óvodai keretek közötti kompenzálás biztosítása.
- Lehetőség szerint figyelemmel kísérjük a családok helyzetét (családlátogatások).
- Lehetőséget keresünk, hogy a rászoruló családok anyagi támogatást kapjanak (a fenntartó segítségével).
- A rendszertelenül óvodába járókat meglátogatjuk. A törvényi előírások alapján eljárunk, ha igazolatlanul hiányzik a gyermek.
- A prevenció, a segítségnyújtás, amelyre a humánus a jellemző.
- Az óvodai nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtése, a gyermekbalesetek megelőzése.

Rendszeres, személyes kapcsolatot tartunk fenn a Családsegítő Szolgálattal.

A gyermekevédelmi felelős személyét az óvodavezető választja ki és bízta meg. Kapcsolattartó személy: a gyermekevédelmi felelős és a Szolgálat területi megbízottja

Mint a gyermek, és ifjúságvédelem alapellátáshoz tartozó jelzőrendszer szerves része, segíti összehangolni a gyermekevédelmi munkát az önkormányzati és a családsegítő szolgálattal.

A hátrányos és veszélyeztetett helyzet kialakulásának okai:

Gyermekvédelem

- Hátrányos helyzetet kiváltó okok
- Rossz szociális körülmények
- Alacsony iskolai végzettségű szülők
- Helytelen családi nevelés
- Nem megfelelő emberi kapcsolatok
- Árvaság, félárvaság
- Rossz környezeti tényezők

Veszélyeztetettséget kiváltó okok

- Okainak egy része megegyezik a hátrányos helyzetet kiváltó tényezőkkel. De mértékük meghaladja a veszélyküszöböt.
- Szülők erkölcsi felelőtlensége
- - alkoholizmus, brutalitás
- Primitív műveltség vagy művelődés iránti teljes közömbösség

A hátrányos és veszélyeztetett helyzet következményei

Ezeknek a gyermekeknek a zavartalan személyiségfejlődés nincs biztosítva, fejlődésükben megállnak, visszaesnek, vagy személyiségük helytelen irányban fejlődik tovább. Jellemzőek a kommunikációs zavarok, agresszivitás, pótcselekvések, képességbeli elmaradottság, beszédhibák, fáradékonyság stb.

Gyermekvédelmi munkánk célja a hátrányos helyzet és veszélyeztetettség felderítése, a veszélyeztető körülmények, a környezeti és nevelési ártalmak csökkentése illetve megszüntetése, az arra rászoruló gyermekek gondozásának segítése, a célok eléréséhez a cél elérését szolgáló kapcsolattartás a megfelelő szakhálózatokkal.

Az adott óvodapedagógusnak és az intézmény vezetőjének rendelkezni kell információval minden gyermek szociális helyzetéről

24.1. Gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos tevékenységek

Feladatok:

A MEGELŐZÉS

- A gyermeki-szülői jogok megismertetése és érvényesítése az óvodában
- Rendszeres kapcsolattartás a gyermek szüleivel
- A gyermek problémáinak megfelelő pedagógiai ellátás biztosítása
- Együttműködés a gyermekevédelmi társszervekkel
- Szociális szolgáltatások megszervezése
- Szükség szerint egészségügyi vizsgálat biztosítása

Gyermekevédelem

A FELTÁRÁS

- A hátrányos helyzet és veszélyeztetettség tüneteinek felismerése, a problémák regisztrálása
- A tünetek okainak feltárása

A MEGSZÜNTETÉS

- Szülők segítése a szülői szerep eredményesebb betöltéséhez
- A gyermekek szociális helyzetének lehetőség szerinti javítása
- Szükség szerint segítő szakemberek igénybevétele, jelzőrendszer működtetése
- Egyéni tehetséggondozás, felzárkóztatás megszervezése

A feladatok megvalósítását szolgáló tevékenységeink: megkülönböztetett bánásmóddal, folyamatos odafigyeléssel és kapcsolattartással próbáltunk a lehetőségekhez mérten segíteni, megkönnyíteni a családok helyzetét a gyermek optimális személyiségfejlődését biztosítani. Egyik legfontosabb módszernek tartjuk az egyéni beszélgetést, minél előbb megismerve az újonnan felmerülő problémákat, lehetővé téve azok mielőbbi megszüntetését. Rendszeresen megbeszéljük a testületben a gyermekek körülményeiben, személyiségében észlelt változásokat, s közösen keressük az eredményre vezető megoldásokat. A problémás gyermek fejlesztését egyénre szabott tervekkel segítjük. Ezen gyermekek körében gyakori a korrekcióra szoruló beszédhiba, ennek megoldásában segít a helyben történő logopédiai ellátás. Intézményünk minden dolgozója tudatában van, hogy az óvoda vezetője útján köteles az illetékes Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálatot haladéktalanul értesíteni, ha egy gyermek súlyos veszélyhelyzetbe kerülhet vagy került. Igyekszünk a rászoruló szülők körében szemléletváltásra törekedni, hogy a családsegítő szolgálat segítségét ne érezzék negatív diszkriminációnak, tudatosítjuk bennük, hogy a szolgálat kliensei érdekét képviseli és a hozzá fordulóknak személyes adatait és problémájukat titkosan kezeli, alapellátásai ingyenesek. Továbbá azt, hogy a szolgálat minden hozzá fordulóval megkülönböztetés nélkül törődik, nem vesz figyelembe kort, problémátípust, vallásfelekezetet, fajt, nemet.

25. ÜNNEPEK, HAGYOMÁNYOK

„A múlt tisztelete az a vallás, mely az új nemzedék köteléke.

Ne veszítsünk el semmit a múltból, mert csakis a múlttal

Alkothatjuk a jövőt.”

(Anatole France)

A hagyományok átörökítése kiváló módszer a személyiségfejlesztésre, a gyermek és a világ, a hazához fűződő érzelmi kapcsolat elmélyítésére, az identitástudatunk fejlesztésére. Gyermkeink személyiségének formálásában mindenképpen meghatározó tényezőnek kell lennie a helyi hagyományok felkarolásának. A mindennapok együttélésében gyakorolt szociális viselkedést a jeles napok szokásai gazdagítják, elmélyítik a gyermekek kapcsolatrendszerét, közös élményeket biztosítanak.

Az óvodapedagógusok munkája ebben kiemelt jelentőségű, hiszen a hagyományok továbbviteléhez nagyban hozzájárulunk azzal, hogy az egymást követő korosztályok számára alapot teremtünk. Ezzel sok örömet, csodát, érzelmi gazdagságot vihetünk a gyermekek életébe és ezáltal hazaszeretetre és a másság elfogadására is neveljük őket.

Az óvodai élet szokásai, hagyományai, ünnepei érzelmi átélésre, gazdagon motivált tevékenységekre biztosítanak lehetőséget. Népszokásokkal megéreztetjük a gyerekekkel az összetartozás melegét, közös vidámság örömét, közös készülődés, tervezgetés izgalmát. Az ünnepek, hagyományok, felidézésével áttekinthetőbbé válik a gyermek számára a természeti környezet is

Az intézményben dolgozók ismerik és ápolják az intézmény múltját, hagyományait, amelyeket törekszünk külső partnereinkkel is megismertetni és nyitottak vagyunk új hagyományok teremtésére.

Az óvoda életében kiemelkedő jelentőségűek az időről-időre visszatérő ünnepek. A népi dalos játékok, táncok, versek, manuális tevékenységek, a természet évenként ismétlődő változásai bonthatatlan egységben élnek. Ez az egység abban is megmutatkozik, hogy a természet változásait követő ünnepek, az emberi élet fordulói mindig meghatározott mondandóval és cselekedettel jelennek meg. Ebben rejlik pótolhatatlan személyiségfejlesztő hatásuk. Tevékenységi és erkölcsi tartalmuk szervesen kapcsolódik az adoptált program alapelveihez, cél- és feladatrendszeréhez.

Az ünnepek, akár természeti, akár társadalmi tartalmúak, akár a néphagyományokban gyökereznek, kiemelkednek a hétköznapiakból. Fontos, hogy mindig az óvodáskorú gyermek szintjén, természetes életmenetükbe épüljenek be.

Az ünnepek és hétköznapiak változása sajátos életritmust diktál. Az ünnepvárás, az arra való készülődés segíti az időben való tájékozódást,

Ünnepek, hagyományok

érzelmi töltése észrevétlenül rögzíti az erkölcsi normákat, szokásokat. A hangsúly az együttlétre, a szeretetre, a szimbólumokra és gesztusokra tevődik, hozzájárulva a szerteágazó kommunikációs készség javításához, mely napjainkban kiemelkedő jelentőségű a társadalmi lényé válás folyamatában.

További szerepük van a kreativitás fejlesztésében, hiszen a hétköznapiakból kiemelkedve növelik az aktivitást, képzelőerőt. Fontos színtere a szülőkkel való együttműködés javításának. Az óvodai ünnepeknek elő kell készíteniük, bele kell simulniuk a családi ünnepekbe.

A szokásokat, hagyományokat ápoló ünnepek mellett az óvodában jelképek szintjén meg kell emlékezni a társadalmi ünnepekről is. Az ünnepek formáját, jellegét (nyílt, zárt, megemlékezés stb.) a nevelőtestület az éves tervben rögzíti. A társadalmilag elfogadott nagy ünnepek mellett fontosak a csoport belső, saját ünnepei, hagyományai, mert közösségformáló szerepük rendkívül nagy. Az óvoda természetes közege a hagyományörzésnek. Fontos feladatunk a **hagyományok, népszokások ápolása, értékeink megőrzése, továbbadása.**

Néphagyomány tartalma az egyes tevékenység formában:

Vers, mese, dramatikus játék (népmesék, mondókák, közmondások, találós kérdések, névcsúfolók)

Ének, énekes játékok, zenehallgatás (mondókák, énekes gyermekjátékok, népdalok, hangszeres népzene)

Rajz, mintázás, kézimunka (tárgykészítő népi játékok, fonások, gyöngyfűzés, agyagozás, mézeskalácssütés).

A környezet tevékeny megszerettetése (népszokások, találós kérdések, népi jóslások és a **jeles napok**)

Mozgásos játékok (ügyességi játékok). A gyermekek fontos ünnepeinek egyike a születésnap megünneplése.

Feladataink a hagyományápolásban hogy a közösen megélt élményeken keresztül alapozzuk meg a népi hagyományok ápolását és továbbvitelét.

Évről-évre visszatérő jeles napok. A faluközösségre jellemző jeles napok. Óvodánkban az évszakhoz kapcsolódó ünnepkörök és a jeles napok jelentik az óvodai élet vezérfonalát. Nevelőmunkánk fontos része az ünnepek sajátos hangulata, a hozzájuk kötődő hagyományok, szokások felelevenítése. A különböző tevékenységek során a magyar népi kultúra gazdag anyagából merítünk, ezzel erősítve a szűkebb, és a tágabb környezethez való kötődést, a hazaszeretet kialakulását. Német nemzetiségi és esetleg migráns gyerekek népi kultúrájával is gazdagítjuk programunkat. Az ünnep akkor igazi, ha rangot is adunk neki, ami megkülönbözteti a hétköznapiaktól. Az ünnepi készülődésekbe az érzelempokozó hangulati elemekre, a ráhangolódásra

Ünnepek, hagyományok

törekedünk, aminek kiteljesedése az ünnepnap maga.

Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezet be, amelyhez a gyerekek kíváncsiságát kielégítve, változatos tevékenységeket biztosítunk. A hagyományok ápolása közben történő együttjátzás, együttmunkálkodás, tervezgetés örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás időszakát. Igyekszünk, hogy maga az ünnep külsőségeivel együtt se legyen merev, erőltetett, hanem vidám hangulatú, felszabadult együttjátzás.

Ünnepeink csoportosítása:

- Óvodai élettal kapcsolatos ünnepeink: születésnap, nagycsoportok búcsúztatása, gyermeknap, anyák napja
- Néphagyományokhoz kapcsolódó jeles napok: Advent, Húsvét, Pünkösöd, Mikulás
- Nemzeti ünnepeink: Márc.15
- Helyi szokásokhoz, hagyományokhoz kapcsolódó programok: Farsang, Szüret.

25.1. Jeles napok és tevékenységei

Az őszi jeles napjai:

Szüret (október 15-től)

A kisebbek megismernek néhány őszi gyümölcsöt és bekapcsolódnak a szőlő szemezésébe, és a gyümölcssaláták készítésébe. Szívesen hallgatnak éneket, mondókát almáról, szőlőről, szüretéről.

Tudnak népi játékokat, énekeket a szőlőről. Készítenek termésekből egyszerű népi hangszereket (diópengető).

Márton nap (november első, vagy második péntekén)

Német nemzetiségi hagyomány. Lámpásokkal feldíszítünk az óvodát, ahol énekel, versel, köszöntjük az ünnepet majd körbesétálunk a világító lámpásokkal.

A kisebbek szívesen hallgatják "Márton meséjét", kedvük szerint részt vesznek a nagyobbak játékában, gyönyörködnek a gyertyák, mécsesek lángjában.

A tél jeles napjai, ünnepei:

Advent (Borbála nap December 4.; Mikulás December 6.; Luca nap december 13., Karácsony december 24-26.)- Adventi játszóház

A kisebbek megismerkednek az advent jelképével, a koszorúval. Megfigyelik a vízbe tett ágakat és a Luca napján ültetett búzát. Almát fényesítenek, és segítenek az ünnepi előkészületekben kedvük és igényük szerint. Tanuljanak verseket, dalokat a Mikulás és a karácsony köszöntésére.

Hétről-hétre egy-egy újabb gyertya meggyújtása, az adventi koszorú

Ünnepek, hagyományok

jelzi az idő közeledtét. Első héten énekelgetjük a Mikulásról szóló dalokat, bábokat készítünk és még sokféle technikával, jeleníthetjük meg dalainkat, verseinket. Hallgatjuk a meséket, várjuk a Mikulást. Advent időszaka a szeretet és öröm jegyében telik el. Ajándékot készítünk testvéreinknek, szüleinknek, mézeskalácsot sütünk, díszítünk, és közben a karácsonyhoz kapcsolódó történetekről és ehhez fűződő népszokásokról beszélgetünk, mesélünk (betlehemes játék verseit, dalait daloljuk).

Karácsony (december 24-25-26. Természeti változáson alapuló vallási ünnep)

Az öröm, békesség, család gyermek, otthoni ünnepe. Szülőkkel való közös élmény az óvodában azonban nem maradhat el.

Farsang (Vízkeresztől Hamvazószerdáig)

A kisebbek egyszerű technikával díszítenek farsangi álarcokat, szemüvegeket, sapkákat. Tréfás meséket, verseket hallgatnak. Rövid, egyszerű mondókákat, dalokat tanulnak. Ha kedvük van, jelmezbe öltöznek, utánozzák az óvodapedagógusok táncos mozdulatait. A játékokban részt vesznek.

A nagyobbak farsangi dalokat, bálba hívogató mondókákat tanulnak. Segítenek feldíszíteni a csoportszobát. Maszkjukat elkészítik, álarcokat, szemüvegeket készítenek különböző technikákkal. Örömmel táncolnak, versenyeznek az ügyességi játékokban.

A tavasz jeles napjai, ünnepei

Húsvét (az első tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtörtére következő vasárnap)

Komatál hordás, locsolkodás, tojásjátékok. Tanuljanak mondókát locsoláshoz, dalt a komatál-küldéshez. A fiúk locsolják meg a lányokat, óvodapedagógusokat, a lányok készítsenek tojást a fiúknak.

Pünkösd (Húsvét szombatját követő 50. nap)

A kisebbek figyelik a nagyok készülődését, dalokat, meséket, vásári kikiáltókat hallgatnak, tanulnak meg.

A nagyobbak a pünkösdlő játékhöz kapcsolódó köszöntőket, énekes játékokat, dalokat és egyszerű tánclépéseket ismernek meg. A versenyjátékok győztesét pünkösdi királynak választják meg.

A gyermek életének jeles napjai

A gyermek születésnapjának megtartása szép hagyomány. Az ünneplés csoportonként hasonlóan zajlik: az óvodapedagógusok apró személyes ajándékot készítenek (bábót, kedvenc állatfigurát). A csoporttársak dalokkal, versekkel, köszöntővel kedveskednek, ezt az ünnepelt otthonról hozott finomságokkal (gyümölcs, szörp) viszonozza.

Ünnepek, hagyományok

Egyéb ünnepeink

Érzelmi kötődésekkel hosszan készülődünk ezekre családi hangulatban. Ez a tevékeny készülődés, tervezgetés teszi az ünnepeket izgalmassá, örömtelivé és felszabadulttá, amit tevékenyen együtt élünk meg.

Anyák napja

Nyíltnap keretében: dallal, verssel köszöntjük az édesanyákat, nagymamákat.

Mikulás

Meglátogatja óvodásainkat a jóságos Szt. Miklós (beöltözött szülő), aki puttonyából szedi ki a csomagokat

Hazafias ünnep: Március 15.-e

Történetek a magyar huszárról, csatáról, katonásdi játékok, zászló, kokárdakészítése, nótázás lehet az ünneplés. Csoportonként, programba illesztett módon történik.

Nagycsoportosok búcsúztatása

A szülők igényének, kérésének megfelelően hagyományokká lett az évzáró nyílt napként való ünneplése. A műsor második felében az iskolába menőket búcsúztatjuk és megajándékozunk őket.

Gyermeknap

Tartalmas, színes, vidám nap: ügyességi, játékos feladatokkal, mozgásos verseny játékokkal.

Nyár eleji kirándulás

A kirándulás megszervezésével színesítjük hétköznapijainkat általában autóbuszos kirándulás, de ősszel szerveztünk lovas kocsis erdei „sétát” is.

Legitimációs eljárás

26. LEGITIMÁCIÓS ELJÁRÁS DOKUMENTÁLÁSA

A Pedagógiai Programot módosítása: Pápakovácsi Mesevár Német
Nemzetiségi Óvoda nevelőtestülete:/2018. számú határozatával

Véleménynyilvánítók:

Szülői Szervezet

.....

Aláírás

Egyetértést nyilvánító:

Óvodafenntartó Intézményi Társulás nevében:

.....

Bughardt Ferenc Polgármester Úr

A programot jóváhagyta:

Vilmanné Placskó Erika óvodavezető

A jóváhagyó határozat száma:/ 2018.

A dokumentum jellege: nyilvános

Megtalálható:

- az óvodavezetői irodában,
- a fenntartónál

Hatályát veszíti: A helyi nevelési program, óvodai nevelés Freinet elemekkel

27. NEVELŐTESTÜLETI HATÁROZAT

A nevelőtestület tagja aláírásukkal igazolják, hogy a **Pápakovácsi Mesevár Német Nemzetiségi Óvoda Pedagógiai Programjának módosítását** elfogadták.

.....
Aláírás

.....
Aláírás

.....
Óvodavezető aláírás

Pápakovácsi, 2018 év.hó.....nap

28. FELHASZNÁLT IRODALOM

- 1 Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja 2009.
- 2 Balázsne Szűcs Judit, Szaitzne Gregorits Anna: Szabadon, játékosan, örömmel; SZORT Bt. 1998. Bp.
- 3 Balázsne Szűcs Judit: Az Ember, aki óvodás; Bp. 1997. LITOGRAPH Kft.
- 4 Dr. Tótszőllősyné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában
- 5 Forrai Katalin: Ének az óvodában
- 6 Nagy Jenőné: Csak tiszta forrásból; Szerzői Kiadás 1996.
- 7 Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel; JNSzM Ped. Int. 1997.
- 8 Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés – de hogyan?, NAT-TAN Sorozat Bp. 1996.
- 9 Óvodai Jogfutár
- 10 Óvodai Nevelés c. folyóirat
- 11 Porkolábné dr. Balogh Katalin és a Bp. IV. Arad utcai Óvoda team-je: Komplex prevenciós óvodai program (Kudarccal az iskolában)
- 12 Stöckert Károlyné: Játékpszichológia
- 13 Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában.

29. Nemzetiségi nevelésünk helyi gyakorlata

Kisebbségi nevelést folytató kétnyelvű csoportunk kialakítása, működési alapelve:

A „Nemzeti etnikai kisebbségi óvodai nevelés irányelvei” figyelembe vételével szervezzük a nevelési irányelvei” figyelembe vételével szervezzük a nevelési, fejlesztési tartalmakat.

- A gyermekek óvodáskor végére ismerjék meg a helyi kisebbségi szokásokat, hagyományokat, és tanulják meg tisztelni és megbecsülni azokat.
- Alakuljon ki bennük pozitív érzelmi viszony a kisebbségi kultúrája a nyelve iránt.

A kétnyelvű vegyes csoportműködési alapelv:

A csoportban dolgozó két óvónő következetesen két különböző nyelvet beszél a nap folyamán minden élethelyzetben és a foglalkozások alatt is. Vagyis az egyik óvodapedagógus csak a magyar nyelvet használja, a másik a kisebbségi nyelvet, a németet.

Mivel a nyelvelsajátítási folyamat az életkori sajátosságok figyelembevételével az utánzáson alapul, a nyelvtani jellegű magyarázatokat, ill. az egyik nyelvről a másikra való fordítást nem alkalmazzuk.

Csoportunkban törekszünk a két nyelvre jutó idő arányát a csoport igényeinek és a gyerekek nyelvismerete alapján meghatározni, bár ez az elv az év elején, a beszoktatás idején módosulhat.

A két nyelv használatának arányát az óvodai élet kezdetén mindig az Új gyermekek nyelvismerete határozza meg.

29.1 Cél és feladatrendszer

Célok:

Alapvető célok: A helyi nevelési programunkban leírtak alapján.

Részcélok:

- Az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságainak az egyéni fejlettségének megfelelően minden számára szükséges élethelyzetben legyen képes mindkét nyelven kommunikálni.
- A német nyelven folyó rendszeresen visszatérő és az egész napot átölelő, utánzáson alapuló kommunikációs helyzetek alapvető feltétele a gyermekek érzelmi biztonságának folyamatos megléte.
- A németnyelv iskolában történő tanulására való felkészítés.

- A magyar és a német nemzetiségi hagyományok megismerése, elsajátítása, átörökítése és fejlesztése, valamint az identitástudat kialakítása.

Feladatok:

Alapvető feladatok: A helyi nevelési programunkban leírtak alapján.

Részfeladatok:

- A német ajkú családok gyermekiben erősítjük a nemzetiséghez való tartozás érzését, szoros kötődését.
- A másság elfogadására nevelés. Igyekszünk kialakítani a gyermekekben olyan erkölcsi tulajdonságokat, mint az együttérzés, figyelmesség, őszinteség, segítőkészség.
- A családokkal együtt próbáljuk erősíteni a népi hagyományokhoz, szokásokhoz való kötődést. A nemzetiségi hagyományok, ünnepek megtartását kísérje egészséges öntudat, öröm, kiegyensúlyozottság.
- A nemzetiségi anyanyelv tudatos, állandó használata által valósuljon meg az egész napos német nyelvi nevelőmunka.
- A német és a magyar nyelvű kommunikációban a természetes nyelvelsajátítási eljárásokat alkalmazzuk, ezen belül is az utánzásra alapozunk.

Az óvodapedagógus feladatai:

A német nyelvet beszélő óvónő

A helyi nevelési programban leírtak szerint dolgozik német nyelven. Ezen belül különösen ügyel arra, hogy:

- Beszédi a gyermekhez lassúbb, egyszerűbb, nyelvtanilag helyes.
- Soha ne fordítson! Metakommunikációs jelzésekkel, kontextualizálással közvetítse a nyelvet
- Törekedjen állandóan, mindennap visszatérő „rituálékra”
- Foglalkozások során kapcsolja Össze a nyelvet vizuális-, akusztikus- és mozgásélménnyel.
- Sokat ismételjen, minden cselekvését kísérje beszéddel.
- Vegye figyelembe a gyerek életkorát és fejlettségi szintjét.

A csak magyar nyelvet beszélő óvónő: A helyi nevelési programban leírt elvek alapján dolgozik.

Tevékenységek:

A tevékenységek egyik elsődleges célja csoportunkban, hogy új német szavakat, kifejezéseket ismertessünk meg a gyermekekkel, illetve a már megismerteket sokszori ismétléssel rögzítsük. Ezért csoportunkban a német

nemzetiségi óvónővel az együttjátszást, együttmozgást, együttalkotást német kommunikáció kísérv.

A gyermekek kedvük szerint mondókáznak, mesélnek, énekelnek, könyveket nézegetnek, rövid meséket, bábjátékokat hallgatnak, nyelvi játékokba, beszédhelyzetekbe kapcsolódnak.

29.2 Játék, játékokba integrált tanulás

Maga a játék az a tevékenységi forma, amely talán a legfontosabb a 3-7 éves gyerek számára, mert az egész nap folyamán jelen van. Ezért nekünk, óvónőknek is nagyon fontos és hasznos, hiszen a játékba beépített eszközök, kommunikációk lehetővé teszik, hogy a gyerekjátékosan elsajátítsa az eszközök nevét, bizonyos játékfajták német megfelelőjét.

Cél:

A szabad játék és a játékba integrált tanulás során a német nemzetiségi hagyományok, játékok, táncok és a nemzetiségi nyelv megismertetése.

Feladatok:

- Olyan eszközök biztosítása, melyek a nemzetiségi múltat idézik és a szabad játékban, illetve a szerepjátékok során felhasználhatók./sámlí, stokedli, sparherd, dirndli.
- Fontosak azok az asztali játékok, melyeket németül is lehet játszani és ezekkel a nyelvi fejlődést elősegíteni (memória. lottó, dominó. Stb..)

A német nyelvet képviselő óvónő játéksegítő módszerei németül történjenek. Az óvónő német ölbéli játékaí nagyon fontosak a kiscsoportos gyerekeknek, hiszen többségük bekerülve csoportunkba nem érti a német nyelvet. Ez az eltöltött pár perc az óvónő ölébe, közben a német mondókát hallva megnyugvást nyújt.

1. A környezet megismertetése, ápolása tevékeny megszeretése

Célok:

- A gyerekek ismerkedjenek meg lakóhelyük nemzetiségi hagyományait.
- Ismerkedjenek meg sajátos nemzetiségi ünnepeinkkel, szokásainkkal. (Farsang, búcsú, Márton napi lampionos felvonulás stb..)

Feladatok:

- Hagyománysarok létrehozása, melyben régi munkaeszközök, népviselet, berendezési tárgyak, fényképek találhatók.
- A közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során is a németül beszélő óvónő gyakran németül beszéljen a gyerekekkel.
- A fejlődés várható eredménye az iskoláskor végére:

- Ismerjék és tiszteljék a nemzetiségi hagyományokat, szokásokat.
- Tudjanak tájékozódni a természetről szóló kommunikációs helyzetekben.

2. Mozgás: mozgásos játékok

Csoportunkban jelentős helyet foglal el a szabad mozgás, melyre szinte mindennap az udvaron adunk lehetőséget. Egy héten egyszer egy irányított mozgásra is sor kerül, melyet, a német nyelvet beszélő óvónő német nyelven, mozgással kísér.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyerekek megértik az óvónő „utasításait”
- Használják a német nyelvet, németül kommunikálnak az óvónővel, olykor egymással is.

3. Vers, mese, dramatikus játék

Célok:

- A gyerekek ismerjék és szeressék meg a nemzetiségi és anyaországi meséket, verseket, mondókákat.
- E szellemi értékek a hagyományok gazdagságát hozzáál közel a gyermekhez, melyen keresztül formálódjon a kisebbségi identitástudatuk.
- A mesék, mondókák lehetőséget adnak a gyerek nyelvi fejlesztésére, különösen a szókincs gazdagodik.

Feladatok:

- A magyar és a német nyelvű mesék helyes arányban történő összeállítása.
- A német nyelv fejlesztése mesékkel, mondókákkal, versekkel.

A helyi kultúrából, illetve az anyaországból merített meséket leegyszerűsítve, netán átírva meséljük. (Grimm-mesék, "Eric Carle: Die kleine Raupe Nimmersatt" stb.) Kedvelt magyar meséket átfordítunk. Vigyáznunk kell arra, hogy egy mesét ne mesélünk egyszerre magyarul és németül. A német nyelvű meséket mindig illusztráljuk./ bábok, rajzok/.

Csoportunkban egy mesét egy hétig mesélünk. A következő héten lehetőséget adunk a gyerekeknek a mese feldolgozására, vagy a megfelelő bábokat készítjük elő, vagy a megfelelő jelmezeket, de a gyerekek le is rajzolhatják a mesét, a rajzokból pedig kiállítást rendezünk.

4. Ének, énekes játékot zenehallgatás

Célok:

- A német zenei élmények, dalok megismertetése, megszerettetése

- Német illetve nemzetiségi énekes játékok megismerése.
- A német nemzetiségi táncok bemutatása.

Feladatok:

- A magyar és német nyelvű dalok, énekes játékok helyes arányban történő összeállítása.
- Német nemzetiségi táncok elsajátítása.
- A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén.
- A gyerekek szeressék a nemzetiségi dalokat, énekes játékokat.
- Ismerjenek német néptáncokat.

5. Rajzolás, mintázás, festés kézimunka, barkácsolás

Cél:

- A német nemzetiség sajátos motívumaival, színeivel történő ismerkedés.
- A gyerekek ismerkedjenek meg a régi kézművességekkel.

A német nemzetiségi hagyományok ápolása, sajátos ünnepeink

29.3 A német nemzetiségi hagyományok ápolása, sajátos ünnepeink

Csoportunk életét áthatja a német nemzetiségi hagyományőrzés, hagyományápolás. Ezt célozzák a csoportban elhelyezett régi használati tárgyak, hagyománysarok, a megismert énekek, mesék, táncok. Ehhez tartoznak még a hagyományos ünnepeink.

Márton-nap/nov.11

A Márton-nap nem is annyira nemzetiségi, mint német ünnep. Szent Mártonra emlékezünk, aki a kemény hidegben megosztotta köpenyét a didergő koldussal, majd püspökké avatása elől szemérmesen elbújt a libák közé, akik azonban elárulták gágogásukkal.

Ezt a megemlékezést félelőtt tartjuk csoportunkban, ahol énekelünk, verselünk és elmeséljük Márton legendáját.

Advent ünnepköre: Minden hétfőn gyertyagyújtás a koszorú.

Mikulás napja: Szent Miklós legendája

Luca nap

Karácsony: Szenteste házról-házra jártak énekelni a lányok

Aprószentek napja"Unschndiger Kindiingsiag"

Újév: gyermekek köszönő mondókája jó kívánságokkal.

Vízkereszt: három királyok

Farsang

Húsvét: tojásgurítás

Pünkösd

A nemzetiségi nyelvi fejlődés jellemzői az óvodás kor végére:

A családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként:

- A gyermekben alakuljon ki pozitív érzelmi viszony a kisebbség kultúrája és nyelve iránt,
- Válaszadó szerepre is vállalkozik a gyermek
- Elsajátítja a német nyelv fonetikai jellemzőit, a nyelvjellemző hangzórendszerét.
- Magas passzív szókincse mellett jelentős aktív szókincsre tesz szert.
- Alkalmassá válik az iskolában.
- Életkorának és egyéni képességeinek megfelelően rendelkezzen olyan szókincssel, amely lehetővé teszi, hogy a megszerzett ismereteket tudja a kisebbség nyelvén közvetíteni,
- Tudjon tájékozódni a kommunikációs helyzetekben

A német nemzetiségi hagyományok ápolása, sajátos ünnepeink

- Ismerje a kisebbség, az anyanemzet (anyaország) kultúrájából merített dalokat, meséket, verseket, mondókákat és játékokat
- Ismerkedjék meg a helyi kisebbségi szokások hagyományok és tárgyi kultúra értékeivel, tanulja meg azok tiszteletét és megbecsülését.
- Ezek szerint mindennapjainkba beépül a német nyelv használata is.

A napi tevékenységek során bizonyos helyzetekben (például: tisztálkodás, étkezés, játék, öltözködés, étkezés...) mindig ugyanazokat a mondatmodelleket hallják a gyerekek.

Kezdetben a német mondatokat követte a megfelelő magyar mondat is, amikhez mindig megfelelő gesztusok, mozdulatok társulnak. Ugyanúgy, ahogyan az anyanyelvi tananyag elsajátításánál, itt is elsősorban kötetlen csoportos kiscsoportos és egyéni foglalkozásokra épül a tanulási folyamat.

Nagyon sok német mondókát, verset, dalokat lehetőség szerint mozgással kísérünk.

Az új dalok, versek tanulásakor a tartalmat ismerik meg a gyerekek, de szó szerinti fordításra nem kerül sor.

Módszertani alapelvek:

- Semmit ne fordítsunk le az anyanyelvre. A szituációk legyenek olyan egyértelműek, hogy a gyermekek megértsék.
- Tartsuk szem előtt, hogy a sikerélmény a legjobb motiváció a nyelv elsajátításához.
- Fogalomalkotás és fogalomelsajátítás csak egyedi tapasztalatszerzés útján, minél több érzékszerv bevonásával történjen.
- Törekedjünk arra, hogy a gyermek tapasztalatait a közvetlen közelében fellelhető, hozzá érzelmileg közelálló tárgyak, dolgok, jelenségek, megismeréséből szerezze.
- Törekedjünk a szülőkkel, nagyszülőkkel való együttműködésre az egységes nevelési ráhatások érdekében.

Óvodán kapcsolatai

29.4 Óvodánk kapcsolatai

Német kisebbségi önkormányzat

Formái:

- Kölcsönös tájékoztatás, egyéni megbeszélések
- A kisebbségi önkormányzat képviselőinek nyitott napjainkra való meghívása.

Óvodánk kapcsolata családdal

Az óvodát szociális és nevelési funkciója összekapcsolja a családdal és a gyerekek fejlődésére közvetlenül ható más tényezőkkel, az iskolával és a közművelődési intézményekkel. Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül. A kettő összhangja, az óvoda folyamatos együttműködése a szülőkkel a gyerekek harmonikus fejlődésének feltétele. A család mással nem pótolható, elsődleges szocializációs szerepét a legtöbb esetben igyekszik betölteni, az óvodai nevelés elsősorban a családi nevelés kiegészítésére vállalkozik.

Németnyelvű óvodával

Baráti ismeretséget alakítunk ki a kupi német nemzetiségi óvodával. Kölcsönösen látogatjuk, egymást esetleg kirándulást szervezünk a gyermekeknek, ami a német nyelv gyakorlásának legjobb módja.

Formái: Csoportlátogatások, Elemző megbeszélés, a tapasztalatok összegzése.

Személyi és tárgyi feltételek

Személyi feltételek:

- Csoportunk kétnyelvűsége miatt elengedhetetlenül szükséges két óvónő jelenléte a csoportban.
- A német nyelvet beszélő óvónő rendelkezzen nemzetiségi felsőfokú végzettséggel.

Tárgyi feltételek:

- Olyan asztali játékok, melyekkel játszva a gyerekek nyelvi fejlődése elősegíthető/memória, különféle társasjátékok stb.!
- Képeskönyvek, melyeket az óvónő német nyelven mesélhet el, írhat le.
- Német módszertani könyvek, a német nemzetiségi óvónő munkájának segítésére.
- Műszaki berendezések, melyek a néptáncok zenéit közlik.

A német nemzetiségi hagyományok ápolása, sajátos ünnepeink

Nemzetiségi nevelés németnyelvű fordítása

Die lokale Praxis unserer Nationalitätserziehung

Deutsches Nationalitätenprogramm

A német nemzetiségi hagyományok ápolása, sajátos ünnepeink

1. Die lokale Praxis unserer Nationalitätserziehung

Schaffung einer zweisprachigen Gruppe von Minderheiten, funktionierend Grundsätze:

Wir kümmern uns um die Bildungs- und Entwicklungsinhalte unter Berücksichtigung der

"Nationalen Richtlinien für die Ausbildung von Minderjährigen im Kindergartenbereich".

- Kinder sollten am Ende ihres Kindergartens von der lokalen Minderheit anerkannt werden Gewohnheiten, Traditionen und lernen, sie zu respektieren und zu schätzen sie.
- Werden Sie eine positive emotionale Beziehung mit der Minderheitskultur eines Sprache.

Das Prinzip der zweisprachigen gemischten Gruppe:

Die zwei Kindergärtnerinnen der Gruppe sprechen zwei verschiedene Sprachen in allen Lebenssituationen und bei den Tätigkeiten. Das heißt, eine Kindergärtnerin benutzt nur die ungarische Sprache und die andere die deutsche Sprache. Weil der Spracherwerbsprozess altersspezifisch ist unter Berücksichtigung der Nachahmung, ist grammatikalisch Erklärungen und keine Übersetzung von einer Sprache in eine andere verwendet. In unserer Gruppe das Verhältnis von Zeit zu zwei Sprachen die Gruppe und die Sprachkenntnisse von Kindern, aber das ist das Prinzip kann sich zum Zeitpunkt der Nachstellung ändern.

1.1 Ziel- und Aufgabensystem

Ziele:

Grundlegende Ziele: Wie in unserem lokalen pädagogischen Programm beschrieben.

Teilziele:

- Die Kinder sollten in beiden Sprachen kommunizieren können nach ihren Altersmerkmalen, ihrer individuellen Entwicklung.
- Eine Grundvoraussetzung für die emotionale Sicherheit von Kindern ist die Grundbedingung von Kommunikationssituationen im Deutschen.
- Bereiten sie die deutsche Sprache in den Schulen zu lernen.
- Vertrautmachung mit der ungarischen und deutschen Tradition der Nationalität, Entwicklung des Identitätsbewusstseins.

Aufgaben:

Grundlegende Aufgaben: Wie in unserem lokalen pädagogischen Programm beschrieben.

A német nemzetiségi hagyományok ápolása, sajátos ünnepeink

Teilaufgaben:

- Wir stärken unsere Nationalität bei Kindern deutschsprachiger Familien
Zugehörigkeitsgefühl, enge Bindung.
- Bildung um Vielfalt zu akzeptieren. Wir versuchen zu entwickeln bei Kindern solche moralischen Qualitäten wie Mitgefühl, Achtsamkeit, Aufrichtigkeit, Hilfsbereitschaft.
- Zusammen mit Familien versuchen wir unsere Traditionen zu stärken, gewohnheitsmäßige Anhaftung.
- Durch den bewussten, ständigen Gebrauch der Muttersprache der Nationalität ist ganztägiger Deutschunterricht realisiert.
- Es ist selbstverständlich in der deutschen und ungarischen Kommunikation

Spracherwerbstechiken, einschließlich die Nachahmung

Die Aufgaben der Kindergärtnerin:

Deutschsprachige Kindergärtnerin:

Sie arbeitet auf Deutsch wie im lokalen pädagogischen Programm beschrieben. Achten Sie insbesondere darauf, dass:

- ihre Sprache zu den Kindern langsamer, einfacher und grammatikalisch korrekt ist.
- Übersetzt sie nie! Kommuniziert sie die Sprache mit Metakommunikations-Signalen.
- Strebt sie nach „Ritualen“, die sich jeden Tag wiederholen.
- Wechselt Sie während der Aktivitäten zu verbinden sie die Sprache mit visuell, akustisch und bewegendes Erlebnis.
- Wiederhole viel, begleite alle seine Handlungen mit Sprache.
- Beobachte das Alter und das Niveau der kindlichen Entwicklung.

Die andere Kindergärtnerin: Sie arbeitet, wie im lokalen pädagogischen Programm beschrieben

Tätigkeiten:

Eines der Hauptziele der Aktivitäten ist es, Kindern neue deutsche Wörter und Ausdrücke zu vermitteln und die vertrauten mit Wiederholungen aufzunehmen. In unserer Gruppe wird die Kooperation von deutscher Kommunikation begleitet.

Die Kinder, nach ihren Wünschen, rezitieren, erzählen, singen, Bücher gucken, Geschichten hören, Sprachliche Spiele spielen.

A német nemzetiségi hagyományok ápolása, sajátos ünnepeink

1.2. Spiel, integriertes Lernen

Das Spiel ist die Form der Aktivität, die vielleicht am wichtigsten ist für 3-7 Jahre alt, weil sie den ganzen Tag anwesend ist. Deshalb ist es sehr wichtig und nützlich für uns auch, da es in das Spiel eingebettet ist Werkzeuge, Kommunikation ermöglichen das Kind zu meistern die Namen von Objekten und Spielzeug in Deutsch.

Ziel:

Im Freispiel und in integrierten Lernspiel die Einführung deutscher Traditionen, Spiele, Tänze und die Nationalitätssprache.

Aufgaben:

- Bereitstellung von Instrumenten, die an die nationale Vergangenheit erinnern und im freien Spiel oder in Rollenspielen / sámli, Koch, Sparherd, Dirndli./
- Wichtig sind auch Tischspiele, die auf Deutsch gespielt werden können um diese sprachliche Entwicklung zu fördern (Erinnerung, Lotto, Domino...)

Methoden deutschsprachigen Kindergärtnerin auf Deutsch zu spielen passieren. Das Spielen der Kindergärtnerin in deutscher Sprache ist sehr wichtig für die Kleinen, da sie in unserer Gruppe nicht mit Deutsch vertraut sind.

1.Umwelterziehung

Ziele:

- Die Kinder sollten die ethnischen Traditionen ihres Wohnortes kennen.
- Machen Sie sich mit unseren besonderen nationalen Feiertagen vertraut, unseren Bräuchen. (Fasching, Farewell, Martinstag Lampion Parade, etc.)

Aufgaben:

- Erstellung einer Traditionsecke, wo alte Arbeitsmittel, Trachten, Möbel und Fotografien befinden sich.
- Während der direkten Erfahrung und des Wissenserwerbs die deutschsprachige Kindergärtnerin spricht oft auf Deutsch mit den Kindern.
- *Das erwartete Ergebnis der Entwicklung am Ende des Kindergartens:*
- Die Kinder verstehen und respektieren die Traditionen und Sitten deutscher Nationalität.
- Informieren sie sich über kommunizierende Situationen in der Natur.

A német nemzetiségi hagyományok ápolása, sajátos ünnepeink

2. Bewegung: Bewegungsspiele

Die Bewegung nimmt einen wichtigen Platz in unserer Gruppe jeden Tag auf dem Hof ein. Einmal pro Woche findet eine gerichtete Bewegung statt, begleitet von einem deutschsprachigen Kindergärtnerin mit Bewegung in Deutsch.

Das erwartete Ergebnis der Entwicklung am Ende des Kindergartens:

- Die Kinder verstehen die "Anweisungen" der Kindergärtnerin.
- Die Kinder benutzen die deutsche Sprache, kommunizieren auf Deutsch mit der Kindergärtnerin, manchmal miteinander.

3. Gedichte, Märchen, dramatisches Spiel

Ziele:

- Kinder sollten Geschichten, Gedichte und Reime in Nationalität und Heimatland kennen und lieben.
- Diese intellektuellen Werte bringen den Reichtum der Traditionen in die Nähe der Kinder, welche ihre Identität prägen.
- Die Geschichten und Reime bieten Möglichkeiten zur Sprachentwicklung, besonders die Wortschatz bereichert.

Aufgaben:

- Die Zusammenstellung von ungarischen und deutschen Märchen im richtigen Verhältnis.
- Die Entwicklung des Deutschen mit Geschichten, Reimen und Gedichten.

Wir erzählen die Geschichten aus der lokalen Kultur und aus dem Mutterland vereinfacht oder überschrieben (Grimms Märchen, "Eric Carle: Die kleine Raupe Nimmersatt" etc.). Wir übersetzen ungarische Lieblingsgeschichten. Wir sind vorsichtig, um keine Geschichte auf Ungarisch und Deutsch gleichzeitig zu erzählen. Deutsche Geschichten werden immer illustriert. / Marionetten, Zeichnungen /

In unserer Gruppe sprechen wir über eine Geschichte für eine Woche. Nächste Woche werden wir die Geschichte verarbeiten, wir machen die richtigen Puppen oder die richtigen Kostüme, aber die Kinder können die Geschichte zeichnen, und Zeichnungen werden ausgestellt.

A német nemzetiségi hagyományok ápolása, sajátos ünnepeink

3. Gedicht, Märchen, dramatisches Spiel

Ziele:

- Die Kinder können die deutschsprachige Märchen, Gedichte und Reime kennen lernen
- Die Identität der Kinder wird gefördert
- Die Traditionen der deutschen Minderheit wird
- Durch die deutschsprachige Märchen und Reime wird der Wortschatz der Kinder erweitert.

Aufgaben:

- Die Zusammenstellung von Märchen in Ungarisch und Deutsch.
- Entwicklung der deutschen Sprache mit Geschichten, Reimen und Gedichten.

Die Märchen, die vom lokalen Kulturkreis stammen, werden gekürzt erzählt. (zum Beispiel: Grimm-Märchen, "Eric Carle: Die kleine Raupe Nimmersatt" usw.) Solche ungarische Märchen, die die Kinder mögen, werden übersetzt. Wir müssen darauf achten, dass wir ein Märchen in der Woche nur auf Deutsch oder nur auf Ungarisch erzählen können. Die deutschsprachige Märchen werden mit Veranschaulichungsmittel erzählt. (zum Beispiel: Bilderbuch, Puppen, Zeichnungen... usw.)

Zum Wochenthema passende Märchen werden während der Woche jeden Tag erzählt. Am nächste Woche wird das Märchen mit verschiedenen Mitteln verarbeitet:

- Die Kinder können das Märchen mit Puppen erzählen.
- Die Kinder können das Märchen dramatisieren.
- Die Kinder können Zeichnungen verfertigen und davon wird ein Ausstellung organisiert.

4. Lieder, Kreisspiele, Musikhören

Ziele:

- Deutsche Musikerlebnisse und Lieder genießen
- Die Kinder können die deutschsprachige Lieder, Kreisspiele kennen lernen
- Präsentation der deutschen ethnischen Tanzkultur.

Aufgaben:

- Die Zusammenstellung von Lieder in Ungarisch und Deutsch
- Die Tänze der deutschen Minderheit wird erwerben.

A német nemzetiségi hagyományok ápolása, sajátos ünnepeink

- Es ist ganz wichtig, dass die Kinder die deutsche Lieder gern singen und die Kinder gern mitspielen.
- Die Kinder können deutsche Volstänze kennen zu lernen.

5. Zeichnung, Musterung, Malerei, Handarbeit,

Ziele:

- Bekanntschaft mit den besonderen Motiven und Farben der deutschen Nationalität.
- Wir lassen, dass die Kinder die alte Handwerkskunst kennen zu lernen.

2. 2. Pflege der deutschen nationalen Traditionen, besondere Feste

Die Traditionspflege durchdringt das Leben unserer Gruppe. Wir statten das Gruppenzimmer mit alten Gegenständen aus. Dazu gehören noch die Lieder, Märchen, Tänze und die Feste auch.

Martinstag (11. November)

Martinstag ist eher ein deutsches Fest. An diesem Tag erinnern wir an Sant Martin. An einem kalten Winterabend ritt Martin auf die Stadt zu. Plötzlich scheute sein Pferd. Da lag etwas am Straßenrand. War es ein Tier oder ein Mensch? Vorsichtig kam Martin näher. Da hörte er ein leises Stöhnen. Es war ein Bettler, nur spärlich mit Lumpen bekleidert. Martin zögerte nicht lange; er zog sein Schwert und schnitt damit den weiten Soldatenmantel entzwei. Dann reichte er die eine Hälfte den Bettler. Im Jahre 356 quittierte Martin seinen Dienst beim Kaiser, um fortan Gott zu dienen. Er wird Missionar und später dann zum Priester geweiht. Er beeindruckte durch sein frommes Büsserleben und seine vielen Wundertaten das Volk so tief, dass es ihm zum Nachfolger des Bischofs von Tours erwählte. In seiner Bescheidenheit und aus Angst vor der hohen Verantwortung, so erzählt die Legende, wollte er dieser Würde entgehen und versteckte sich in einem Gänsestall. Die Gänse aber schnatterten so laut und aufgeregt, dass Martin doch entdeckt wurde. Wir singen zu diesem Fest passende Lieder am Vormittag und wir erzählen über Sankt Martin.

Adventzeit: Am jeden Montag wird eine Kerze angezündet.

Nikolaus- Tag

Luzia-Tag

A német nemzetiségi hagyományok ápolása, sajátos ünnepeink

Weihnachten

"Unschndiger Kindiingsiag"

Neujahr

Dreikönigsfest

Fasching

Ostern

Pfingsten

Die Eigenschaften der sprachlichen Entwicklung auf das Ende des Kindergarten

Das ist ein Ergebniss durch die Förderung in der Familie und im Kindergarten

- Es ist ganz wivhtig, dass die Kinder einen positiven Zugang zur Kultur und zur Sprache der Minderheit haben sollen.
- Das Kind versteht die Frage und antwortet.
- Die Kinder sollen nicht nur pasiven Wortschatz sondern auch aktiven Wortschatz haben.
- Die Kinder sollen deutsche Lieder, Reime, Märchen und Spiele kennen lernen
- Die Kinder sollen die Kultur der Minderheit kennen lernen und ehren. Die deutsche Sprache soll im Leben des Kindes eingerichtet werden.

Während der Tätigkeiten am Vormittag werden Satzmodelle verwendet. (zum Beispiel: Beim Aufräumen, bei dem Tisch, vor dem Händewaschen usw.. Zur Kommunikation benutzen wir passende Mimik bewegung. Tätigkeitsformen: Tätigkeiten in kleiner Gruppe oder individuelle Förderung. Die Lieder ud die Reime werden auch mit Bewegung begleitet..

Grundprinzipien: zur Methodik:

- Wir übersezten nicht. Einfache Sätze werden benutzen, dass die Kinder verstehen können.
- Das Erfolgslebnis ist die beste Motivazion eine Sprache zu erwerben.
- Der Spracherwerb kann durch verschiedene Erfahrungen, durch die Sinnesorganen erfolgreich sein.

A német nemzetiségi hagyományok ápolása, sajátos ünnepeink

- Di Kinder sollen solche Erfahrungen haben, die zum solche Sachen binden, die für die Kinder emotional eine wichtige Rolle spielen.
- Wir pfelegen mit den Eltern und mit den Großeltern gute Beziehung.

3. Verbindung unser Kindergarten

Deutsche Nationalitäten Selbstverwaltung

Formen:

- wechselweise Orientierung, Verabredung
- Die Vertreter der Deutschen Nationalitäten Selbstverwaltung werden zur verschiedenen Festen eingeladen.

Unsere Beziehung mit den Eltern

Der indergarten hat soziale und pädagogische Funktion. Diese Funktionen verbinden den Kindergarten zu der Familie und zu der Schule. Als Grung zur Erziehung im Kindergarten dient die Erziehungin der Familie. Durch diese Zusammenarbeit wird die Entwicklung der Kinder sichert.

Mit dem zweisprachigen Kindergarten

Wir haben eine freundliche Beziehung mit dem Kindergarten in Kup ausgebaut. Wir organisieren Ausflüge für die Kinder und wir organisieren Besuche, um die Kinder die deutshe Spache üben können.

Formen: Gruppenbesuche, Verabredung Fazit der Erfahrungen.

3.1. Persönliche und Objektive Bedingungen

Persönliche Bedingungen:

- Zur zweispachigen Erziehung fördern zwei Kindergartenpädagoginnen in der Gruppe
- Die Kindergartenpädagogin, die auf Deutsch spricht, soll Nationalitätenhochbildung haben.

A német nemzetiségi hagyományok ápolása, sajátos ünnepeink

Objektive Bedingungen:

- Solche Tischspiele, die die Sprachkenntnisse der Kinder fördern (zum Beispiel: Speicherkarte)
- Bilderbücher (Die Kindergartenpädagogin kann die Märchen auf Deutsch erzählen.)
- Bilder zur methodik für die Kindergartenpädagoginnen
- Technische Ausrüstung (Abspielgerät)

29.5 Irodalomjegyzék

1. **Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja**

2. **Benedek István:** Óvodavezetés másképpen?! OKKER Oktatási Iroda 1997.

3. **Deliné Fráter Katalin:** Lépésről-lépésre óvodafejlesztő program, Hajdúböszörmény 1997

4. **Karczevicz Ágnes-Major Aranka-Miehle Anna:** Hétköznapi varázslatok, Óvodai nevelés Freinet-elemekkel 1997

5. **Nagy Jenő:** Csak tiszta forrásból, Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel, Választható program, Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet, Szerzői kiadás

6. **Pereszlényi Éva:** Felkészítés helyi óvodai nevelési program készítésére, Tanfolyam anyaga

7. **Pereszlényi Éva:** A HOP szakmai feltételrendszer, ALCUS BT, Bp.1997.

8. **Pereszlényi Éva-Porkolábné Balogh Katalin:** Játék- mozgás-kommunikáció, Óvodai program

9. **Moravcsik Béláné:** Felkészítés a Tevékenységközpontú Óvodai Nevelési. Programadaptálásra. Tanfolyam anyaga

10. **Zsámboki Károlyné- dr. Eperjesi Barnáné:** Freinet-fel szabadabban. Freinet itt és most. Soproni Benedek Elek Óvónőképző Főiskola.1992.1995.

11. **Horváth H. Attila:** Freinet-tel könnyebb, Esztergom 1990.

12. **Gerő Zsuzsa:** Gondolkodásfejlesztődés kisgyermekkorban. Közgazdasági és Jogi Kiadó Bp.1989.

13. **Dr.Gósy Mária:** Beszéd és beszédviselkedés az óvodában, Regiszter Kiadó 1993.

14. **Dr.Hegyi Ildikó:** Fejlődési lépcsőfokok óvodáskorban OKKER 1998.

15. **Bíró Antalné:** Pszichológiától pedagógiáig, Alex-typo 1993

16. **Zsámboki Károlyné-Horváthné Szigligeti Adél:** Matematika kézzel, fejjel, szívvel, FABULA 199

30. TARTALOM

1. A PROGRAM SZERKEZETI FELÉPÍTÉSE.....	1
2. BEVEZETÉS, BEMUTATKOZÁS, ÓVODAI NEVELÉS.....	2
2.1. Bevezetés.....	2
2.2. Küldetésnyilatkozat.....	2
2.3. Bemutatókozás.....	5
2.4. Az óvodai nevelés szociokulturális háttere	7
3. ADATLAP.....	9
4. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP	11
4.1. Gyermekkép	11
4.2. Óvodakép	12
5. A PROGRAMVÁLASZTÁS INDOKLÁSA.....	12
6. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	18
6.1. Az óvodai nevelés általános feladatai	18
6.2. Az egészséges életmód alakítása	18
6.3. Az egészséges környezet biztosítása.....	21
7. AZ ÓVODA EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAMJA.....	23
7.1. Az egészségvédelmi program tartalma, kiemelt	23
8. KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAM.....	29
8.1. Környezet megismerésére nevelés.....	29
8.2. Környezet formai és mennyiségi viszonyai:	30
8.3. Környezetalkítás	32
8.4. Környezetvédelem.....	32
9. ÉRZELMI AZ ERKÖLCSI ÉS ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS	34
A szocializáció biztosítása.....	34
10. ANYANYELVI ÉS ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS	38
10.1. Anyanyelvi nevelés.....	38
10.2. Az anyanyelv fejlesztése, a kommunikáció formáinak	39
10.3. A nyelvi kommunikációs nevelés megvalósítási formái napi tevékenységekben.....	40
10.4. Az értelmi nevelés	48
10.5. Az értelmi nevelés, fejlesztés sikerkritériumai.....	51
11. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	54
11.1. Személyi feltételek	54
11.2. Tárgyi feltételek	55
11.3. Az óvodai élet megszervezése	56
11.4. A nevelés tervezése	62

Tartalomjegyzék

12. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI	66
12.1. Óvoda és a család kapcsolata	66
12.2. Óvoda- iskola kapcsolata.....	69
12.3. Kapcsolat a fenntartóval	70
12.4. Családsegítő Szolgálat	70
12.5. Egészségügyi intézmények	70
12.6. Megyei Pedagógiai Intézet	70
12.7. Kapcsolat közművelődési intézményekkel.....	71
13. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS AZ	72
13.1. A játék	72
14. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE.....	79
15. MOZGÁS.....	81
16. VERSELÉS, MESÉLÉS.....	84
17. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC	88
18. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA	91
19. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK.....	94
20. A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS	96
21. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE.....	100
22. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK NEVELÉSE,.....	101
22.1. A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai.....	102
22.2. A kiemelt képességű gyermekek óvodai nevelése,.....	103
23. MÉRÉS, ÉRTÉKELÉS, ELLENŐRZÉS RENDSZERE	104
23.1. A gyermekek mérése, értékelése	104
23.2. A mérés eszközei.....	105
23.3. A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése.....	108
23.4. A Pedagógiai Program ellenőrzése, elemzése,	110
23.5. Az intézményi átfogó önértékelés	110
23.6. Az önértékelés előkészítésének, tervezésének megvalósításának folyamata intézményünkben	111
24. GYERMEKVÉDELEM	113
24.1. Gyermekek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos	114
25. ÜNNEPEK, HAGYOMÁNYOK	116
25.1. Jeles napok és tevékenységei	118
26. LEGITIMÁCIÓS ELJÁRÁS DOKUMENTÁLÁSA.....	121
27. NEVELŐTESTÜLETI HATÁROZAT.....	122
28. FELHASZNÁLT IRODALOM.....	123
29. Nemzetiségi nevelésünk helyi gyakorlata	124
29.1 Cél és feladatrendszer	124
29.2 Játék, játékokba integrált tanulás.....	126

Tartalomjegyzék

29.3	A német nemzetiségi hagyományok ápolása, sajátos ünnepeink	129
29.4	Óvodánk kapcsolatai	131
<u>29.5</u>	<u>Nemzetiségi nevelés németnyelvű fordítása</u>	<u>132</u>
29.6	Irodalomjegyzék	142
30. TARTALOM		143